

INDONEŽANSKE BAJKE

BISERI
2

INDONEŽANSKE NARODNE BAJKE

Prevela s ruskog:
Tatjana Pantić
Ilustracije:
Ranko Ruvarac

NARODNA KNjIGA
BEOGRAD 1960

BAJKE O KANČILU

Kančil obmanjuje Tigra

Tako jednom zaluta Kančil u šumski čestar. Tek što je odlučio da prilegne i odahne, odjednom ču riku Tigra, tako glasnu i tako strašnu da se moglo pomisliti — zemlja se ruši. Kančil se jako uplaši, htede da beži ali je već bilo kasno. Mada mu se dlaka nakostrešila od straha, ipak poče samog sebe da hrabri. I tada mu pade na pamet srećna ideja. Podigavši sa zemlje opali list, on brižljivo poče mahati iznad bivolje balege. Uskoro spazi Tigra, ali se napravi da ne obraća nikakvu pažnju na njega.

Tigar priđe Kančilu i reče mu potsmešljivo:

— Hej, Kančile, šta to radiš? I šape i glava ti se tresu!

Kančil ne odgovori ni reč već nastavi i dalje da maše iznad bivolje balege. Tada mu se Tigar popovo obrati podrugljivim tonom:

— Hej, Kančile, ti si, kako izgleda, izgubio jezik. Sve vreme juriš kao sumanut. Dolijao si! Šta radiš ti ovde, majmune jedan.

A Kančil odgovori kao da ga nimalo nije strah:

— Slušaj me, Tigre! Mada si nakazan i prugast, možeš da plašiš samo čobančiće. Gle kako si porastao velik, a ostao si glup. Bolje bi bilo da ćutiš!

Dok ne znaš nad čim ja mašem, mogu ti reći! To je zakađena pirinčana kaša spremljena za večeru proroku Sulejmanu; lično on poverio mi je da je čuvam.

Tigar odgovori:

— Ako je to tačno, onda zašto ju je poverio tebi a ne meni?

Kančil na to uzvrati:

— Prorok Sulejman ti ne veruje zato što si prugast — od glave do pete. Ja sam već nešto drugo. Malen ali hrabar. I eto, poverio mi je da pazim šumu i čuvam sve njene tajne.

Tigar tada reče:

— To je, izgleda, vrlo ukusna kaša? Daj mi da probam malo!

Sada se Kančil ozbiljno naljuti:

— Nisi ti tek onako nakazan — ne možeš da savladaš svoje strasti. Doista si stvorenje dostojno cerenja! Stalo ti je samo da se dočepaš tuđeg. Ja da i noću čuvam kašu i ne smem ni da je liznem, a ti tek što dođe ovamo, a već hoćeš da se počastiš! Nećeš od mene dobiti ni parčenceta, — bojim se osvete proroka Sulejmana, gospodara svih životinja. Tebe se, naravno, ne bojim baš ni ovolicno; i, uopšte, trebalo bi te tući dok je duše u tebi! Imaš li hrabrosti — molim lepo, možeš da probaš, kašu ali ako ona odjednom ispadne bivolja balega, onda i ne pomišljaj da me psuješ i nazivaš obmanjivačem.

To potsmevanje strašno razjari Tigra. On zarika otkrivši svoje oštre očnjake:

— Ako ne umukneš ovog momenta, glavu ću ti otkinuti. Uobrazio si da te se bojim? Prvo promisli s kim govoriš. Izgleda hoćeš da me zaplašiš? Obraćam ti se učtivo a ti grubo odgovaraš. Vidi se da ti je dodijao život.

A Kančil odgovara:

— Umiri se, Tigre, i shvati me pravilno. Pa ja sam ti rekao suštu istinu. Ako ti se prohtelo kaše, jedi, na zdravlje ti bilo. Ali samo pod jednim uslovom: ja najpre moram da odem odavde. Posle toga jedi koliko hoćeš. Ako ne budem video kako to radiš, nećemo biti krivi pred prorokom Sulejmanom.

Rekavši to, Kančil se žurno sakri, a Tigar istog časa poče da jede. Tek što proguta prvi zalogaj, oseti gorčinu i odmah mu se smuči. Jako se razljuti, jer shvati da ga je Kančil obmanuo i umesto kaše pogostio bivoljom balegom. Da je Kančil bio toga trenutka tu, pored njega, rastrgao bi ga na komadiće, toliko je bio besan.

„Čekaj more, — pomislio je Tigar — padneš li mi samo šaka — sve ću ti kosti polomiti".

Gunđajući zlobno, Tigar se uputi da traži Kančila.

Kančil čuva pojas proroka Sulejmana

Za to vreme Kančil je lutao po šumi krijući se u žbunju. Bojao se ponovnog susreta s Tigrom. Svaki čas se obazirao unaokolo, — toliko ga je bilo strah. Posle izvesnog vremena izašao je na ivicu šume. Tu je spazio zaspalog Udava(1). Ispočetka se Kančil uplašio, a zatim pomislio: „Sešću na Udava, a kad dođe Tigar, naći ću već neki odgovor". Baš tog trenutka pojavi se Tigar. Vrlo se začudi videvši da Kančil ozbiljnog izraza lica sedi na leđima Udava.

— E, sada ću te pojesti? Zašto si me prevario: bivolji izmet si nazvao pirinčanom kašom?... Pričekaj samo, sad već nemaš kuda da klisneš, kucnuo ti je poslednji čas!

Ali Kančil, ne obraćajući pažnju na te pretnje, izusti:

— Dede, slušaj, bezumni Tigre! Šta ti je, je si li oslepio i ništa ne vidiš? Ili su ogluveo pa ništa ne čuješ? Zar ti nisam govorio da je ta kaša bivolji izmet? Ti si sve, kako vidim, na jedno uvo primio a na drugo propuštao. Sad se čisti dok si čitav! Otac ti je tigar, deda i baba su ti bili tigrovi, ovde ti nije mesto! Zar ti ne znaš da mi je naređeno da čuvam pojas proroka Sulejmana? Usudiš li se da priđeš bliže, ubiće te čarobna sila tog pojasa od zmijske kože. I ne govori tako glasno, probudićeš tu začaranu silu, pa onda teško tebi.

Čuvši te reči, Tigar se prepade. Sav njegov gnev bi kao rukom odnesen, i progovori tiho i krotko:

— Ah, Kančile, kako mi se dopada taj pojas! Kako su samo lepe šare na njemu, — blista i preliva se kao da je od svile. Mogu li da ga navučem samo za trenutak? Tako bih želeo da makar malo ponesem pojas proroka Sulejmana!

— Rekao sam već šta će ti se dogoditi ako navučeš taj pojas. Tigrovi se ne smeju doticati prorokove odeće!

A Tigar uzvrati:

— Ma neće se ništa desiti, Kančile, samo ti dozvoli!

Tada Kančil reče:

— Vidi se, uopšte ne umeš da se uzdržavaš. Već sam ti dao savet i nemam više šta da govorim. Ali, pošto nastojiš na tome, neka ti bude po volji. Samo, ja moram najpre da se sklonim podalje — i onda možeš navući taj pojas. Ali pazi, budi oprezan!

Tigar priđe pojasu i oseti malu nelagodnost, jer je bio vrlo sličan zmiji savijenoj u klupko. Ali skupivši hrabrost, on rasprede pojas i

poče ga namotavati oko pasa. U to se Udav probudi i steže Tigrov trbuh. Prugasti se prepade. Poče da zavija iz sve snage, jer ga je jako bolelo. Vukući za sobom Udava, dovuče se do vrha brežuljka, otuda se skotrlja

naniže i najzad se iščupa iz zmijinog zagrljaja. Posle toga ponovo pođe da traži Kančila, koji ga je dva puta uzastopce obmanuo.

Tigar svira na fruli

Za to vreme, Kančil, vrlo zabrinut, probijao se kroz džunglu. Neočekivano mu je preprečilo put ogromno drvo koje je oborila oluja. U padu je drvo zakačilo bambusovo stablo i rascepilo nadvoje.

Kančil se obradova, pope se na drvo i poče da traži mestašce gde bi se smestio. Potpuno je pao s nogu i zaspao kao zaklan. Odjednom se pojavi Tigar, koji je tragao za Kančilom i vide da zverčica spava mrtvačkim snom. Prugastom zaigra srce od radosti. Pronašao je Kančila. Ostalo mu je samo da skoči i zarije u njega kandže. Tigar zarika strašno. Kančil se probudi i zadrhta od straha: on vide da njegov neprijatelj stoji ispod drveta očekujući ga. Kančilu se od užasa smrče pred očima. Pribravši se, progovori nežno i umiljato:

— Ah, kako ti glasno ričeš, čak si me i probudio. Kako si, duboko poštovani Tigre, care svih zveri?

Tigar odgovori:

— Veliko hvala, Kančile, živim dobro. A kako je tvoje zdravlje? Je l' sve u redu kod tebe?

Kančil objasni:

— Sve je u redu, zdrav sam zahvaljujući tvojim molitvama. Sad mi je naročito dobro, prorok Sulejman mi se poverava sve više, čak mi je i dvojnice poklonio.

A Tigar uzvrati:

— To mi je toliko milo da se više ne ljutim na tebe. Svom dušom sam ti odan — kad si već tako srećan.

Kančil odgovori:

— Sve je to, Tigre, cela istina i neću da se hvalim. Zaista sam dobio na dar frulu.

Na to Tigar odgovori:

— Mnogo želim da posviram na toj svirali, nauči me, molim te.

— U redu, — reče Kančil — popni se ovde gore!

— Dobro, — odgovori Tigar i jednim skokom se nađe pored Kančila. — Pokaži mi kako se svira!

Kančil se veoma obradova:

— Sada je još rano. Čim sunce malo zađe, naučiću te kako se svira na fruli. . .

— E pa evo, već je vreme, počnimo! Najpre moraš provući jezik između ove dve polovine rascepljenog bambusovog drveta. Čim vetar počne da duva, moći ćeš da zasviraš na fruli. Ostani ovde, a ja ću se spustiti dole i zviždaću da bi on što pre počeo da duva!

I on stade da izgovara vradžbinu:

— Ci-pc-ip-ci-pc-ip, kokoške ne vičem, uraganu kličem. Neka dojure ovamo sedam vetrova, neka doleti uragan što čupa travu iz korena i obara kokosove orahe, ci-pc-ipc-ipc-ip!

Uskoro se podigao silan vetar. Slomljeno bambusovo drvo se pokrenulo i prikliještilo tigru jezik. Prugasti zaurlika od bola i poče da se otima, ali mu jezik beše toliko prikliješten da je Tigar, trzajući se na sve strane, iskidao njegov vrh.

Sada je on počeo da proklinje Kančila najstrašnijim kletvama. Ali kakva vajda, ovom se izgubio svaki trag. Gnevan i ojađen, Tigar je pošao dalje, samo da što pre napusti to zlosrećno mesto.

Eto, to je cela bajka o lukavom Kančilu i Tigru.

UZALUDNI SELjAKOVI NAPORI

Kančil dospeva u zamku

A evo još jedne bajke o Kančilu. Izišao on jednom iz šume i spazio povrtnjak, gde su rasli krastavci. Mnogo mu se prohtelo da se počasti, jer je crkavao od žeđi, a krastavaca je bilo mnogo, na izgled sočnih i ukusnih. Kančil je provalio živu ogradu, koja je okružavala leje, zavuče se u baštu i poče iz sve snage da kida krastavce. Zagrize jedan i baci, odgrize komadić drugoga, prihvati se trećeg i tako je iskvario sve krastavce odreda. „Ah, kako je ukusno, — mislio je Kančil — a nije me stajalo nikakvog truda: leje nisam plevio, sadnice nisam polivao, samo što sam morao da provaljujem živu ogradu“.

Uto se pojavi seljak; došao je da pogleda svoj povrtnjak i da vidi da li su prispeli krastavci. Kančil istog časa šmugnu u žbunje. Videvši da je živa ograda provaljena a krastavci sa tragovima nečijih zuba razbacani po lejama, seljak zaneme od gneva. Pa, došavši k sebi, uzviknu:

— O, alahu, šta se desilo s mojom baštom? Kakva je to zver uništila plodove mog rada? Pa da je bar pojeo nešto, nego samo

uzalud upropastio sve krastavce. No šta mogu, preostaje mi samo da ih skupim. Neka se pripazi taj ko je napravio sav ovaj lom! Neće se provesti dobro ako mi padne šaka!

Veoma ljut, pođe seljak kući noseći u džaku ogrizine od krastavaca, koje je iskvario štetočina Kančil. Posle toga on napravi strašilo, namaza ga lepljivom smolom i postavi nasred povrtnjaka. Posle izvesnog vremena iziđe Kančil iz žbunja u kome se skrivao i ponovo se uputi u baštu da nađe nešto za jelo. Još izdaleka spazi usred leja tamnu figuru, koja je svojim obrisima ličila na čoveka.

Uplašivši se da će biti primećen, on se brzo sakri. Dugo je sedeo u očekivanju, posmatrajući nepomičnu, crnu figuru, podbočenu rukama. Pomislio je: „Ako je to čovek, zašto onda stoji ćuteći i ne miče se; vidi se da to ipak nije čovek“.

Izišavši iz svog usamljenog kutića, poče tiho da se prikrada tamnoj silueti. Neočekivano je dunuo vetar i figura se pokrenula kao da je odlučila da krene na put. Videvši to, Kančil opet uplašeno i strmoglavce pojuri u žbunje. Šta li je to sad? Čeka Kančil, čeka, a silueta ni da makne s mesta, stoji kao i pre, podbočena rukama i nepokretna. Sad se već ohrabrio, prišao bliže i video da je to najobičnije strašilo i ništa više. Kančil se sasvim umiri i uzviknu:

— Hej, čuj me! Je si li ti čovek ili ne? Šta tražiš ovde? Izbubaću te po propisu! Zbog čega si me plašio, prisiljavao me da bežim i da se krijem? Podli obmanjivač! Ti si samo jedno najobičnije strašilo, a ja sam mislio — gazda povrtnjaka! Dede, hoćeš li da mi vežeš dve šape pa da se takmičimo u brzini! Ko će koga prestići? Ako ja zaostanem, možeš me ubiti, pseto jedno! No, što ćutiš? Daj, ko će koga?

Kančil se sasvim razveseli i poče skakati i praviti nestašluke oko strašila namazanog smolom. On nije znao da je to klopka. Poskakujući veselo tamo amo zver slučajno zakači strašilo i dlaka mu se zalepi za smolu. Razjaren, Kančil iz sve snage udari strašilo prednjim nogama u stomak — one se odmah zalepiše. On očajnički poče da se otima, ali ne mogaše da se odlepi.

— Hej ti, nevaljalče! — uzviknu Kančil. — Odmah da si me pustio, inače ćeš rđavo proći! Imam još dve noge u rezervi i upotrebim li ih, videćeš svog boga. Pusti kad ti kažem.

Sad Kančil ritnu strašilo levom nogom i ona se odmah zalepi. Tada on reče:

— Bolje me pusti, inače ću te ovog momenta raspaliti desnom nogom!

On ritnu strašilo i drugom nogom, ali se i ona tako zalepi.

Zaglibivši se sa sve četiri u lepljivu smolu Kančil izgubi glavu, — više nije mogao da se iščupa. Ma koliko da se trudio, uzaludni su bili svi napori, smola ga je stezala sve više i više. Uskoro ga je pokrila od glave do pete. Tada mu postade jasno da je upao u klopku. On teško uzdahnu i zaplaka gorko, a zatim poče da moli alaha za milost.

Sledećeg dana seljak se vrati u svoju baštu da bi pogledao povrće. Nije čestito ni stigao kad spazi Kančila zaglibljenog u smolu. Seljak se toliko obradova da zaigra i zapeva što ga grlo nosi. Tupkajući nogama, udarao je takt štapom po Kančilovim leđima i bokovima: nogom trupne, štapom lupne, pa opet, nogom trupne, štapom lupne. Najzad je seljak progovorio.

— E pa, brate, obračun s tobom biće kratak. Zauvek ćeš zapamtiti ukus krastavaca! Gle ti njega, nije se znojio, nije savijao grbaču, a tu je kad treba da kvari moj povrtnjak! Te leje sam zalivao sopstvenim znojem! Da si uzeo dva tri krastavca, ne bih ti ništa rekao. A ti si iskvario sve do jednog. Zar to nije podlost? E pa, da znaš: sutra ću te zaklati, od tvog mesa ću napraviti pečenje, a kosti ću baciti psima.

Čuvši te reči, Kančil se jako rastuži i poče da moli za oproštaj i život. Međutim, seljak ga uze u naručje i odnese kući, ne obraćajući pažnju na njegove molbe. Tamo ispriča ženi i deci kako je tekla stvar i kako mu je pošlo za rukom da uhvati Kančila. Cela porodica se oduševi. Seljak naredi svojoj ženi da pripremi razne sosove koji idu uz Kančilovo pečenje. Sledećeg dana, u četvrtak, on je nameravao da priredi svečani ručak.

— Kančilovo meso je veoma ukusno — reče seljak ženi — ali miris mu je dosta oštar; zato ne zaboravi da dodaš pečenju koren od kurkumidrveta(2) da bi se odstranio taj miris.

Kančila su strpali u kavez, na koji su odozgo stavili veliki kamen. Seljakova žena je zajedno sa decom strugala kokosove orahe i spremala sosove.

Šta je mogao Kančil da radi? Kako da se iskobelja iz kaveza? Ostalo mu je da živi još samo jednu noć!

Kančil u ulozi mladoženje

Svu noć Kančil nije mogao da zaspi. Teško mu je bilo na duši, stalno je mislio šta će ga snaći kad svane. Obliven suzama, Kančil je svaki čas dozivao u pomoć. U seljakovom dvorištu živeo je pegavi Pas. On ču krike i priđe kavezu. Spazivši Kančila, Pas se začudi i upita:

— Kako si ti dopao ovde, Kančile? Šta radiš tu?

Kančil se ne zbuni već progovori:

— Šta je tebi, jesi li ogluveo ili oslepeo? Zar ti ništa ne znaš?

— Ne, nisam ništa čuo. Nego reci mi stvarno, Kančile, zašto si ti ovde?

— Zar ne znaš da žena tvoga gospodara sa decom struže sada kokosove orahe i seče koren kurkumi-drveta na tanke ražnjeve?

— Naravno da znam, samo zašto to rade?

— A zašto uopšte ljudi stružu orahe i seckaju kurkumi koren?

— Da bi zgotovili nešto ukusno.

— Eh, ti, luda glavo! Šta se može napraviti od kokosovog oraha i kurkumi-drveta? Bolje bi bilo da razmisliš malo i mućneš glavom! Inače, ti samo umeš da laješ i bečiš oči!

— Ja se stvarno u malo šta razumem. Zato i ne znam čemu služe kokosovi orasi i kurkumi-drvo.

— Naravno da ništa ne znaš i ništa ne razumeš. Tvoj otac i tvoja majka su psi, deda i baba su ti takođe bili psi. Onda je jasno što su ljudski postupci za tebe potpuna zagonetka.

— E, pa, Kančile, objasni mi, molim te, sve to.

— Objasniću ti, samo je to tajna. Ni u kom slučaju ne govori ni reči nikome. Ni jedna travčica, ni jedan listić ne treba da znaju o tome pre vremena.

— Ja se neću izbrbljati. Možeš se osloniti na mene.

— Evo u čemu je stvar: od kurkumi-drveta napraviće puder za lepu devojku, kćerku tvoga gospodara, jer se ona udaje.

— Oh, kako mi je milo! Ako gospodar udaje kćer, onda će sigurno poklati mnogo kokošiju da bi dočekao goste. Kako ću slatko da glođem kosti!

— Tebi je samo to i potrebno! Ni na šta drugo ne misliš: samo da ti je da se počastiš i napuniš svoj trbuh. Nikakve brige te ne more.

— A kakve ja brige mogu da imam? Nešto te ne razumem! Gospodar udaje kćer, a ja treba da se brinem?

— Eh, odmah se vidi da si ti glup Pas. Kad bi makar promislio o tome ko joj je mladoženja?

— Šta ti je, je si li šenuo? Za koga to pa opet može da se udaje mlada devojka ako ne za mladog čoveka?

— Obično je tako, ali ovo je naročita svadba, jer ću ja biti njen muž.

— Ah, Kančile, kako si srećan! Ja od malih nogu služim svoga gospodara i on me ne hte uzeti za zeta. A ti, samo što si se pojavio i on te već uzima za muža svoje kćeri. To nije pravo.

— Stvar, uopšte, nije u tome što sam ja srećan. U pitanju je sasvim drugi razlog. Mogu ti reći ako hoćeš.

— Koji je to razlog?

— Evo koji: prorok Sulejman je napisao na ovom kavezu da će svaki onaj koji uđe u njega, bio to čovek ili zver, postati muž te devojke.

— E pa, ako je tako, dozvoli mi da uđem u kavez. Ja veoma želim da postanem seljakov zet. Služim ga od malena. Ustupi mi je, Kančile, a ti ćeš lako naći drugu ženu.

— Pa, dobro, ako ti je zaista toliko stalo da se oženiš, mogu ti pomoći. Ko hoće da postane mladoženja, treba samo da uđe u

kavez. Zbaci kamen koji leži odozgo i pusti me. A onda se zavuci sam ovamo!

— Dobro, uradiću sve kako si kazao.

Pas zbaci kamen na zemlju i prevrnu kavez. Vratašca se otvoriše i Kančil istog trenutka iskoči na slobodu. Čim se Pas zavuče u kavez, Kančil ga zatvori i ponovo navali kamen. I tada uzviknu radosno:

— Želim ti uspeha, Psu-mladoženjo! Sve najlepše! Ostani mirno, a ja odoh!

Rekavši to, Kančil istrča iz dvorišta i pojuri dalje ne osvrćući se.

Sledećeg jutra, jedan od seljakovih sinova izađe iz kuće i pogleda na kavez. I šta vide tamo? U kavezu je sedeo Kančil... velik kao pas. Mališan poče glasno da doziva oca da bi mu ispričao šta se desilo. Seljak žurno istrča na zadnju verandu, pogleda na Kančila i uveri se da je on zaista mnogo porastao. Ali zagledavši malo bolje, on shvati da u kavezu ne sedi Kančil nego pegavi Pas. Seljak istera Psa iz kaveza i poče da ga tuče štapom tako jako da ovaj zaurla od bola. Zatim seljak ljutito reče:

— Šugavi Pas ne shvata ko je prijatelj a ko neprijatelj. Uzeo sam ga kao štene, podizao, hranio, vaspitavao, a kakva vajda? Samo nesreće od njega. Toga što sedi u kavezu pušta na slobodu, a sam se zavlači unutra. Vidi se da mu se prohtelo da ga zakolju za ručak. Samo, ko voli da jede pseće pečenje?

Najzad je seljak prestao da tuče Psa i pustio ga. Taj uteče žalosno zavijajući, — pobojao se da će opet dobiti svoje od gospodara. Trči on tako i misli: „Prevario me taj podli Kančil. Nije rekao ni reči istine. Sve je cela celcata laž. Sada smo nas dvojica zakleti neprijatelji doveka. Dopadne li mi samo šaka, zaklaću ga zubima da mu se osvetim za sve nevolje koje mi je pričinio. Neka sam i napravio glupost, — jer svi znaju da se životinje ne žene ljudima, ipak ne mogu dopustiti da tako samnom teraju šegu“.

U RIBOLOVU

Divlja Svinja čita bukvicu Kančilu

Pobegavši iz seljakove kuće, jurio je Kančil kao na krilima. On se čak nijedanput ne osvrnu bojeći se da ga ne progoni seljak sa psom. Bežao je u pravcu juga, po stazi koju su prokrčili slonovi, savlađujući u putu mnoštvo prepreka.

Neočekivano se srete sa Divljom Svinjom. Ona ga pogleda i učtivo oslovi:

— Zdravo, Kančile. Kako vidim ti se mnogo žuriš. Može se pomisliti da imaš neki važan posao.

— Tako je. Idem na rečicu da lovim ribu.

— Mogu li da pođem s tobom?

— Njuška ti je naduvena a nos spljošten kao palačinka. I takva rugoba hoće da pođe sa mnom. Ni u kom slučaju. Samo ćeš preplašiti svu ribu.

— Vrlo si grub, Kančile. Nemaš dlake na jeziku i brbljaš sve što ti dune u glavu. Pogledaj prvo sebe! Misliš da si vrlo lep? Svuda juriš kao sumanut. . . I imaš tvrdo srce — voliš da moljakaš, a sam ne daš

nikom ništa. A to je sve zbog toga što si prgav i ne misliš da učiniš nekome nešto prijatno. Vrlo si uobražen! Zar je to tvoja reka? Ona pripada radži, a riba je opšta svojina. Kako smeš da mi zabranjuješ da idem tamo? Proburaziću ti trbuh ovim dugačkim zubima i onda ćeš prestati da se praviš važan. Dede, reci samo još nešto ako ti je život dosadio!

Tada Kančil odgovori umiljato:

— Dobro, Divlja Svinjo, pođi sa mnom. Ponesi ribarsku mrežu.

Tigar hoće da lovi ribu

Kančil nastavi put sa Divljom Svinjom. Usput sretoše Tigra.

— Kuda se vi to tako žurite? — upita Tigar.

— Kakve poslove imate?

— Idem na rečicu da lovim ribu?

— Mogu li poći s vama, Kančile?

— Gle, šta bi ti hteo. Prugast si od glave do pete, imaš ogromnu i strašnu čeljust, brkovi ti štrče na sve strane, oči su ti crvene kao zreli plodovi sage. Sve će se ribe razbežati čim ti spaze njušku. Nemaš nikakve potrebe da se mešaš s nama!

— Postao si strašno drzak, Kančile. Najpre promisli, pa onda govori. A ne, laparaš jezikom tek onako. Na pitanja treba odgovarati učtivo, a ne grubo kao ti. U protivnom, može se lako izgubiti glava. Možda si zaista rešio da me ugostiš? Bogami! E pa, kad je tako, onda ne brbljaj tek onako, već misli šta govoriš. Ponekad su reči oštrije od noža.

— U redu, pođi s nama da lovimo ribu. Ponesi vršku.

I Slonu je nađen posao

Životinje su nastavile utroje svoj put na jug. Napred je išao Kančil, a za njim Tigar i Divlja Svinja. Uskoro im naiđe u susret Slon.

— Reci mi, Kančile, — upita on — kuda se vi to tako žurite?

Kančil odgovori grubo:

— Sa svojim pitanjima ti nas samo zadržavaš od posla. Idemo na rečicu da lovimo ribu.

— Mogu li i ja s vama, Kančile?

— I ti bi hteo da nam se prišljamčiš? Noge su ti debele kao balvani, oči sitne kao u svinje, uši klempave kao palmovo lišće, prava si pravcata grdosija. Ako pođeš s nama da loviš ribu, biće nam tesno. Gubi se odavde što brže.

Slon se razjari:

— Hteo ti ili ne, ja ću ipak poći. Ako mi budeš branio, poći ću silom. Padne li ti na pamet da budeš drzak, ubiću te. Progovoriš li samo još nešto, od tebe neće ostati ni mrlje!

Uplašen, Kančil odgovori:

— Dobro, Slone, pođi s nama, samo i ti ćeš morati da radiš. Zajazićeš reku da bi Tigar i Divlja Svinja lakše mogli da love ribu. Ja ću izdavati naređenja a vi morate da me slušate, i ne pomišljajte da mi protivrečite. A sada, hajde na rečicu.

Div tamani svu ribu

Životinje dođoše do reke, a riba u njoj koliko hoćeš. Slon zajazi reku, a Tigar i Divlja Svinja počeše da crpe vodu. Kančil je sedeo na obali i izdavao naređenja. Kad su iscrpli svu vodu, ukaza se dno na kome se praćakale ribe. Preostajalo je samo da se pokupe. Tigar i Divlja Svinja ih izvukoše na obalu i podeliše na dve gomilice. Kančil naredi Divljoj Svinji da pazi na ribu. A pošto i onako ne bi bilo dovoljno za svu četvoricu, trebalo je nastaviti sa lovom. Kančil, Tigar i Slon opet se spustiše na reku. Tek što su oni otišli, kad se kao iz zemlje pojavi šumski div. Divlja svinja prosto premre od straha. A div reče:

— Hej, Divlja Svinjo, čija je to riba?

— Moja.

— E pa, kad ti umeš da loviš ribu, onda je daj meni.

Divlja Svinja odgovori, drhteći od straha:

— Ta riba ne pripada samo meni.

— Ne znam ja kome ona pripada, i to me malo interesuje. Znam samo jedno: moram je pojesti, svu do poslednje. Ako ne budem sit, onda ću, možda, i tebe pojesti kao dodatak!

Čuvši te reči, Divlja Svinja se veoma uplaši, otrča Kančilu i ispriča da je šumski div pojeo ribu. Kančil se naljuti i uzviknu:

— Div pojeo, veliš? A što je ti nisi čuvala?

— Ma, ja sam je čuvala, a on ju je ipak pojeo. Još je rekao da će i mene pojesti ukoliko se ne zasiti.

Kančil progunđa ljutito:

— Bio sam u pravu, — nije trebalo ići u ribolov s takvom njuškom. Samo štete od tebe! No, dobro, neka sada Tigar čuva ribu. Ti, Tigre, imaš oštre očnjake i kandže ako zatreba. A ja, Divlja Svinja i Slon imamo da crpemo vodu!

Tigar pođe tamo gde su naslagali ribu. Spazivši diva, on se uplaši i pojuri Kančilu. Kad dotrča, reče da je iznad njegove moći da sačuva ribu od diva. Kančil se veoma začudi i upita:

— Otkud ti ispade kukavica? Istina, on ima oštre očnjake, ali ih ti takođe imaš, usto raspolažeš oštrim kandžama. Možeš mu rasporiti trbuh i izgrebati oči. Što si se uplašio? Vidi se, hrabrosti imaš samo da tamaniš jariće. A još si prugast od glave do pete. Sada je, Slone, na tebe red da čuvaš ribu. Pa ti si tako velik i jak. A mi ćemo poći da crpemo vodu.

Slon dođe na mesto gde je bila naslagana riba i vide da je div ćuteći proždire lakomo. Kada je pojeo i poslednju mrvicu on ode. Vrativši se Kančilu, Slon ispriča da je neko već svu ribu pojeo. Kančil se jako rasrdi:

— Kakva vajda od tvoje čvrste građe? Čak ni ribu nisi u stanju da sačuvaš — sve je prožderao div! Oči su ti kao mala pukotina, zato si tako i glup. Uzalud mi crpemo vodu, jer svu ribu proždire div. Nijedan od vas nema hrabrosti da ga otera. Crpite vi vodu a sam ću čuvati ribu! Ja ću već izaći na kraj s divom, — on neće smeti tako da postupa! Ako mu se jede riba, neka radi. Sasvim se izbezobrazio, — voli da jede, a neće da radi. E, sad se pričuvaj, bedna dušo!

Kančil veša diva

Kančil sede na panj, obrastao travom, pored ribe koju su ulovile životinje. Skinuvši koru sa varu drveta, on je iskida na tanke trake i uplete ih krajevima. Opasavši se tim užetom od like, zaveza ga za stabla obližnjeg drveća.

Uskoro se pojavi div. Primicao se u skokovima — vidi se, hteo je da utera Kančilu strah u kosti. Ali Kančil ćuteći nastavi da kida koru na trake i da ove vezuje krajevima. On čak nije ni pogledao diva. Taj se jako začudi videći da je Kančil zauzet tim poslom, i upita ga u čemu je stvar. Ali Kančil produži svoj rad ćuteći. Tada progovori div ulagivački:

— Molim te, Kančile, objasni mi zašto to praviš?

Kančil odgovori ljutito:

— Ne smetaj mi u radu, dive! Takva pitanja nemaju kraja! Mada si šumski div, ipak ništa ne vidiš i ništa ne čuješ! Zar ne znaš šta je rekao prorok Sulejman, vladar nad svim ljudima, džinovima, đavolima, duhovima i divovima, vladar svih životinja i svih živih bića? Rekao je da će danas biti potop. Tebe će, naravno, odneti vodena bujica. Pred smrt se možeš počastiti ribom poslednji put!

Div progovori nežnim glasom:

— Pomozi mi, Kančile. Posavetuj me gde da se sakrijem.

— To je prosto, spreman sam da ti pomognem, samo nisu uzalud naši preci govorili da pomoć duhovi obavezno otplaćuju zlom. Šumski divovi imaju mračnu dušu, surovosti koliko hoćeš, dobrotu ne cene, sve ruše i lome na svom putu, sve mrze, čine podlosti svakome na ovom belom svetu, najboljeg druga ostavljaju u nevolji.

Vole da klevetaju i ogovaraju, nizašta padaju u jarost, tuđu imovinu proglašavaju svojom, a sami su pohlepni. Nemaju ni stida, ni savesti, uvek su spremni da moljakaju, a sami ne daju nikom ništa. Eto kakvi su šumski divovi. Jednom rečju, oni su nemilosrdne tvrdice i uvek dobro vraćaju zlim. Zato ne očekuj da ću ti pomoći! Znam da ćeš na moje dobro delo uzvratiti nekim zlobnim ispadom.

Div se veoma zbuni:

— Ja neću više jesti vašu ribu. Slušaj, Kančile, ti si mi prijatelj, je li tako? Nemoj misliti, molim te, da sam ja kao i svi ostali divovi. Sasvim sam drugačiji. A tebe, Kančile, smatram za svog rođenog brata. Učiniću sve što ti kažeš i nikad te u životu neću prevariti.

— Da li da ti verujem?

— A zašto da ne, Kančile? Ako hoćeš, ja ću se zakleti, samo da bi mi poverovao.

— To ne vodi ničemu. Ako se ti, čak, i zakuneš, ko će te sprečiti da tu zakletvu prekršiš? Međutim, ako si ti stvarno spreman da slediš moje savete, radi to što i ja radim! .

Div poće istog trenutka da kida koru varu-drveta na tanke trake i da ih vezuje krajevima. Posle izvesnog vremena Kančil reče:

— Ispada suviše tanko uže. Sigurno će se prekinuti ako se zavežeš s njim. Pogledaj koliko si puta veći od mene! Toliko puta tvoje uže treba da bude deblje od moga.

Rekavši to, Kančil iz sve snage povuče na jednu stranu, a zatim na drugu, ali se uže od kore varu-drveta, kojim je bio zavezan, ne prekide. Usto se naravno, i sam Kančil trudio da ga ne prekine.

— Pogledaj mene! — reče on. — Eto vidiš, moje uže je ostalo celo. A ti si tako jak, mnogo snažniji od slona! To tanko uže ne bi te izdržalo.

— Šta mi ti savetuješ, Kančile?

— Glupa glavo, stalno nešto pitaš, kao da ne vidiš koliko sam zauzet. Nađi deblje korenove, napravi od njih malo čvršće uže i zaveži se tako da bi odoleo pritisku vode! Uzmi, na primer, dugačku traku i upleti ,uže trostruko, slično lađarskom užetu kojim se vezuju bivoli. Zar još nisi shvatio?

— Shvatio sam, shvatio!

— Moraš da ispleteš vrlo dugačak konopac, mnogo duži nego što je uže za bivole. Sam promisli kolika je dužina potrebna! A sada pogledaj u visoko drvo sengom, što stoji pored fikusa(3)!

Kad je div ispleo trostruko uže od trske ispruži ga između sengona i fikusa. Položio je balvan između dva drveta da bi bilo udobnije za sedenje, a iznad njega zavezao omču. Posle toga Kančil naredi divu da isproba čvrstinu konopca. Div stade na balvan, podiže ruku uvis i uhvati se za granu fikusa da bi se ispravio. Obavivši se zatim konopcem, provuče glavu u omču da bi se čvršće držao.

— Dede, probaj da povučeš malo jače dok nije došla voda, da vidiš neće li pući tvoj konopac? — reče Kančil.

Div se istog trenutka svom snagom obesi o konopac, ali on beše dovoljno čvrst da izdrži njegovu težinu. Div se obradova i reče:

— Sada se ničega ne bojim, Kančile; konopac me sigurno drži.

A Kančil odgovori:

— Rasuđuješ kao pravi glupak. Pa sva tvoja snaga sto puta je slabija od pritiska vode. Probajde malo, još jedanput — povuci celim telom, samo malo jače! A zatim podigni ruke i noge uvis i obesi se, ne držeći se ni za šta. Držaće te samo omča oko vrata. Ti, naravno, nećeš pasti, jer je konopac vrlo čvrst. Ako ne veruješ da je voda mnogo jača od tebe, ubedićeš se kad te rastrgne na komade.

Div posluša Kančila. On opusti ruke i skoči s balvana. Konopac se naglo zateže a div se u isti mah nemoćno obesi i ostade da visi bez pokreta: ruke i noge mu se opustiše, iz otvorenih usta ispade jezik, a oči iskočiše na čelo. Kančil se oduševi.

— Crkni! — uzviknu on divu. — Više nećeš žderati našu ribu! A pameti nemaš baš bogzna koliko, daleko bio od mene!

Zatim Kančil pozva svoje prijatelje i ispriča im da je obesio diva. Videći da je to istina, Divlja Svinja, Tigar i Slon se veoma začudiše. Kako li je uspeo, taj tako mali Kančil da obesi tako velikog diva? Svi počeše da se boje Kančila i da ga slušaju.

Posle toga Kančil naredi Slonu da podeli ribu. Tigar reče:

— Sav ulov treba raspodeliti pravično: ko je veći rastom, taj dobija više, a ko je mali, tome će pripasti malo.

Sve životinje se složiše s Tigrom, jedino Kančilu ne bi pravo. On uzviknu s negodovanjem:

— Ah, ti, Tigre! Glavu bi ti za to trebalo razbiti! Zašto predlažeš takvu deobu? Stavi ruku na srce i reci ko je ubio diva? Fuj, bestidniče! Čim treba deliti plen, odmah si tu, a da radiš ne umeš!

Tigar se obrecnu zlobno:

— Evo šta, Kančile, mada si pametan, reci pošteno: zar smo malo utrošili snage pomažući ti? Ko je ulovio toliku ribu, nisi, valjda, ti? Sve životinje se slažu sa mnom samo se ti kočoperiš i brbljaš više nego što treba.

Kančil zavadio Tigra sa Medvedom

Videvši koliko je Tigar razjaren, Kančil se veoma uplaši ali ne ispolji strah. Ščepavši svu ribu koja je ležala pred njim, on je baci pravo u čeljust Tigru i pritom uzviknu:

— Evo ti tvoj deo! Možeš sve prožderati!

Posle toga Kančil se žurno sakri. Tigar oseti jak bol: dok je bacao ribu, Kančil mu je zasuo oči peskom. Obliven suzama, Prugasti je zavijao i urlao od bola. A kada je bol minuo, pojuri za Kančilom. Mada je trčao iz sve snage, Kančil još ne beše uspeo da pobegne dovoljno daleko, pa ga zamalo Tigar ne uhvati. Baš tog trenutka spazi ogromno drvo sa dupljom i pomisli: „E, sada sam spasen“, i istog časa zavuče se u duplju. Tigar pritrča drvetu i reče:

— Predaj se, Kančile! Nema ti više spasa!

— A, to si ti, Tigre! — odgovori Kančil smejući se. — Najlepše ti hvala što si me dopratio dovde. A sada odlazi dok si čitav, jer sam se mnogo umorio i hoću da odahnem!

Tigar se žestoko naljuti zbog ovih Kančilovih mangupluka i potsmeha. On odluči da se obračuna s njim jednom zauvek. Pođe po Medveda, i kada ga nađe, reče:

— Nadam se da ćeš mi pomoći da uhvatim Kančila, koji se sakrio u duplju, eno, onog tamo drveta Nemam nameru da trpim njegove drske ispade.

Medved pristade da pomogne Tigru, i obe zveri pođoše prema drvetu u kome se sakrio Kančil. Iskreno govoreći, Kančil nije ni pomišljao da će se Tigar obratiti Medvedu za pomoć. Zato se uplaši

videći da mu se približavaju obe zveri. Ali on brzo smisli kako se treba ponašati i provirujući iz duplje povika:

— Ah, ti nesavesni, lažljivi Tigre! Zašto ne ispunjavaš svoja obećanja? Pozajmio si od mene belog medveda i obećao si da ćeš mi vratiti istog takvog, a sada poturaš crnog i to još prljavog. Neću da uzmem takvog, gubi se što pre!

Čuvši Kančilove reči, Medved pomisli da ga je Tigar prevario kako bi raskrstio sa svojim drugovima. Šepavi se razjari i nasrnu na Tigra da ga ubije. Zveri počeše da se tuku besno nalećući jedna na drugu. Obarale su se međusobno, grebale, ujedale, sve dok nisu počele krvariti. Najzad, izmučene borbom, izdahnuše.

A Kančil je bio srećan, presrećan što se oslobodio oba neprijatelja

Kančil beži posramljen

Jednom, kad se Kančil iz zadovoljstva šetao pored obale omanje rečice, spazi puža koji se praćakao u vodi. Kančil mu priđe i poče da ga prekoreva:

— Ti samo to i znaš, da se prevrćeš i igraš po plićaku! Ceo svoj život bi straćio u igri, sasvim si poludeo od igrarije. Još igraš bez muzike i niko te ne gleda. Čas se muneš ovamo, čas onamo, a ne mičeš se s mesta. I onaj najsićušniji mrav okretniji je od tebe. I dan i noć vučeš na leđima svoju kuću i ne rastaješ se od nje ni za trenutak. Život ti je dosadan, težak i bez radosti. Pa i pored toga voliš da se pokazuješ pred svima. Stalno igraš. Da si lep, imao bi čime da se ponosiš. I veselije bi živeo. A ovako — ko tebe voli? Po spoljašnosti si sav nekako ružac. Ne može se reći da si dugačak, jer si grbav. Okrugao nisi, jer si nalik na crva. Brkovi ti štrče kao dva bambusova izdanka. Rogovi su ti meki i odvratni. Jednom rečju, nemaš ničeg lepog na sebi. Prava si nakaza! S koje te god strane neko pogleda, nema šta da vidi. Druge životinje i kada su nakazne, ipak se ponekad nađe na njima nešto lepo. Evo, na primer, Makaka(4). Mada je po spoljašnosti odvratna, ipak ima dobro srce. Postoje ružne

životinje, ali su bar brze. Ipak se ti ne možeš porediti s njima. Od tebe se na belom svetu ne može naći ništa nakaznije. Puziš tako polako, jer ti je teško da vučeš svoju kuću. Zar ne bi bilo bolje da je ostaviš na jednom mestu? Ko će je ukrasti? Nikome nije potrebna, svuda je vučeš samo zbog svoje gluposti! Šta ima dalje da se priča, jadno si ti stvorenje!

A Puž mu odgovori:

— Zašto si se tako okomio na mene, Kančile? Čim progovoriš, vidi se da si mnogo ljut. Jezik bez dlaka može, jasna stvar, reći što god hoće. Nego, ti si usto odviše grub i brbljiv. Šta te se ja tičem. Ako hoću — igram, ako hoću — nosim svoju kuću na leđima. Ja u njoj živim, to je moja kuća, a ne tvoja. I nisi je ti sagradio. Misliš da si me posramio? A ja se, eto, ne bojim da se utrkujem s tobom iako puzim polako. Prestigneš li me, ne bio više Puž ako se ne obesim.

Čuvši da mu Puž predlaže da se utrkuju, Kančil prsnu u smeh i pomisli: „Gle ti, gmizavca koga hoće da prestigne!"

— U redu, ja prihvatam tvoj poziv, Puže! — reče zverčica. — Samo da znaš: ja trčim brzo kao vetar. Ako me prestigneš, preseći ću sebi grkljan. Ali ako ja tebe prestignem, a ti se ne obesiš, izgaziću te zajedno s tvojom kućom tako da će od tebe ostati samo kaša.

— Voliš da se hvališ, Kančile, melješ sve što ti padne na pamet. Zasad se ne zna kako će se stvar okončati. Još ćemo videti ko će pobediti.

— U redu, dosta, nema potrebe da se brblja tek onako! Stiži! Samo od početka skupi snagu, inače ću te jednim skokom ostaviti tako daleko iza sebe da me više nećeš videti!

— Ako treba da se trči odmah, onda se ja s tim ne slažem. Želeo bih najpre da se proveselim i poigram malo — dosadilo mi je da razgovaram s tobom. Ako si zaista odvažan, Kančile, i ne plašiš se odmeravanja snage sa mnom, dođi ovde prekosutra. Pokazaću ti kako treba trčati. Samo, ja neću trčati po zemlji, već po vodi.

— U redu, doći ću prekosutra! Ali ne pomišljaj da postupaš kao dužnik ogrezao u dugove. Traže mu danas novac, on obećava da će ga vratiti sutra. Obraćaju mu se sutra dan, a on se kune i preklinje da će dati prekosutra, i tako u beskonačnost. Vidi se da i ti hoćeš da izmuntaš. Samo pazi! Ako misliš da se šališ sa mnom, ja ću te prosto smoždLiti!

— Ja tako nešto nikad ne radim, i uopšte, puževi ne postupaju tako. To ti sam možda voliš da brbljaš koješta.

— U redu, kad sam rekao, znači da će tako i biti. Prekosutra ću se vratiti ovde, a za to vreme idem kući.

Posle toga Puž sazva sve svoje prijatelje, ispriča im kako ga je Kančil uvredio i ponovi ceo razgovor s njim. Puževi prijatelji počeše da negoduju i dogovoriše se kako da pobede Kančila. Napraviše plan: da se svi rasporede u jedan red odmah pored obale i duž cele reke. Zatim se raziđoše na svoja mesta i zaroniše u vodu. Kančil dođe kroz jedan dan, kao što je bilo dogovoreno, i spazi da Puž poigrava kao i prošli put. On ga odmah poče grditi:

— Ti igraš li igraš? A prekjuče smo se dogovorili da se utrkujemo. Pa onda šta je, hoćemo li trčati ili ne? Možda ćeš opet reći „prekosutra". Miriše mi na to, jer si se zaneo svojom igrom.

— Pričaj šta ti je volja ako ti to pričinjava zadovoljstvo, a što se mene tiče, svejedno mi je. Danas ili sutra. Ja uvek ispunjavam Svoja obećanja, nikoga još nisam dovodio u nezgodnu situaciju. A sada — počnimo! Ti trči prvi, a ja ću za tobom!

— Govoriš čudne stvari: da ja trčim prvi, a ti da me stižeš! Vidi se, želiš da me prevariš kad te ostavim daleko pozadi! Ako ti zaista hoćeš da se takmičiš, trči prvi i ja ću te stići nekako bez žurbe!

— Dobro, slažem se. Samo ću najpre zaroniti da bi mi bilo lakše da trčim.

— Kako ti je volja! Spreman sam da uvažim pametnu molbu. Dede, okreni se, brže! Potrčao ne znam kako brzo, ipak ću te prestići korakom, a usto ću još češkati svoju bradicu.

Puž je zaronio u vodu, a posle izvesnog vremena i Kančil polako krete na put. Išao je vrlo lagano, i leno vukući noge i vičući s vremena na vreme:

— Hej, Puže, gde si?

A onaj puž koji bi se nalazio malo napred odgovarao bi:

— Ovde sam.

Uverivši se da Puž ne zaostaje za njim, Kančil se začudi i pojuri što ga noge nose. Pošto je pretrčao veliko rastojanje i zaključio da je Puž već odavno zaostao, on povika iz sveg glasa:

— Hej, Puže, gde si?

A puž koji se nalazio ispred odgovori:

— Tu sam!

Zbunjeni Kančil zaćuta, razmišljajući kakvom to neobičnom brzinom juri Puž. Zatim reče:

— Kad je tako, onda sam ja, naravno, spreman da priznam svoj poraz. Samo hteo bih da još jedanput pokušam da te prestignem. Zaostanem li opet, onda ću se na kraju krajeva predati.

— Probaj koliko hoćeš, Kančile, — odgovori Puž — četiri, pet, šest, makar deset ili dvadeset puta, ja pristajem na sve! Samo, bilo bi zanimljivo videti kako ćeš održati svoju reč. Rekao si da ćeš prerezati sebi grkljan ako budeš pobeđen. No dobro, Kančile, nema smisla da to uradiš, jer imaš samo jedan vrat, a na njemu stoji glava! Ako ti stvarno održiš svoju zakletvu, ja ću izgubiti prijatelja kavgadžiju, koji nikome ne da mira. Sem toga, pričali su mi da se mnogo bojiš smrti. Znači, tvoja zakletva je gola, golcata laž.

Kančil odgovori:

— Brbljaj, brbljaj koliko ti duša želi, samo pričekaj, ne potsmevaj se prerano. Sada ćemo nas dvojica opet potrčati a tada me više nećeš stići.

Kančil pojuri takvom brzinom da je sa strane izgledalo kao da tane leti. Naprezao seiz petnih žila i vrlo teško disao. Najzad se zaustavi i uzviknu:

— Puže, gde si?

A daleko napred odgovori Puž:

— Ovde sam.

Sada se Kančil potpuno izgubi; on shvati da je Puž pobedio. Zverčica pomisli: „Ako se nastavi takmičenje, ne čeka me ništa dobro, — samo velika sramota. Jasno je da ne mogu prestići tog maloumnog Puža. Bolje je da šmugnem u šumu, tamo me neće stići. On ume da trči brzo samo u reci, a ne po zemlji. Izgubiću se, i stvar je u redu. On živi u vodi, a ja na kopnu. Ako se ne budem približavao vodi, nikad se više nećemo sresti. Prijateljstvo s takvim stvorenjem ne vodi ničemu. I onako imam mnogo dobrih prijatelja. Nemam se čega stideti. Ta ja ga više neću videti, sem ako sam ne odem k njemu. A to neću da radim — zašto bih išao mečki na rupu?"

I Kančil se dade u bekstvo. Nije mu bilo lako da trči. Stalno se trudio da bude podalje od reke, zaobilazio je čak i potočiće i kanale napunjene vodom bojeći se susreta s Pužom. Jurio je strašnom brzinom, drhteći stalno, naročito kad bi na svom putu video vodu, makar malu baricu. Tada je skakao u stranu u punom trku, ne gledajući preda se. Neočekivano se stropošta u stari bunar, koji se nalazio usred šume. Na sreću, u jednom zidu od bunara bila je omanja suva pećinica i Kančil istog trenutka šmugnu unutra.

Slon se plaši da će se nebo srušiti na zemlju

U toj pećini plakao je Kančil bez prestanka dan i noć. Bilo je nemoguće da se iskobelja iz bunara i plašio se da ne umre od gladi. Najzad se obrati za pomoć alahu poznatom po svom milosrđu i velikodušnosti i na ovom i na onom svetu.

— Neka mi svevišnji pošalje pomoć — reče Kančil — da bih se mogao izvući iz ovog bunara! Ima mnogo puteva koji vode spasenju, samo kad bi alah hteo da mi pomogne! O, alahu, ne plaši se smrti tvoj pokorni rob: svima nam je suđeno da umremo u svoje vreme! Ali ne dozvoli da rob tvoj umre od gladi, i to još u starom bunaru!

Kančil je mnogo patio sedeći u svojoj pećinici. U to vreme Slon je, crkavajući od žeđi, tražio izvor da se napije. On spazi stari bunar i priđe mu u nadi da će tamo naći makar malo vode. Ugledavši Kančila koji sedi u pećinici, on se začudi i uzviknu:

— Šta radiš tamo, Kančile? Kako vidim, upao si u bunar i ne možeš da izađeš.

Kančil se brzo doseti kako treba razgovarati sa Slonom i grubo odgovori:

— E moj, Slone-Slonetino, surla ti je dugačka, noge debele a očice majušne. Rastom si veliki, a ne vidiš dalje od svoje surle! Imaš klempave uši, ali od njih je mala vajda. Zar nisi čuo da je prorok Sulejman, vladar celog sveta, objavio svim životinjama da će se danas srušiti nebo i prignječiti zemlju? Tako ćeš se ti uskoro pretvoriti u lepinju.

Čuvši te reči, Slon se uplaši i upita:

— Mogu li, Kančile, da se sakrijem s tobom.

— Gle, šta bi ti hteo! Ta je si li ti pri sebi? Pogledaj se samo kakva si grdosija! Pomisli sam, navalićeš se na mene i ugušićeš me! Ispašće: ja sam se bojao stropoštavanja neba, a umesto toga, ti si me prignječio!

— Idi, molim te, Kančile! U bunaru ima mesta za obojicu. Neću te prignječiti. Sem toga, ti se možeš sakriti u zidnim udubljenjima. Imaš gde da se smestiš. Jednom rečju, ne uzbuđuj se, ja te neću prignječiti.

— Oh, još i taj Slon na moju glavu! Bolje bi bilo da nađeš sebi drugo mesto, ovde će biti tesno. Ne srljaj ovamo, inače me je strah.

Rekavši to, Kaičil pogleda u nebo.

— Vidi, vidi, nebo se pokrenulo! Brže traži gde da se skloniš da te ne zgnječi!

Podigavši glavu, Slon pogleda u nebo. On vide kako vetar goni oblake i istog trenutka i skoči u bunar. Kančil se jednim skokom nađe na Slonovim leđima i iskoči napolje. Shvativši da mu ne preti više nikakva opasnost, on uzviknu:

— E pa, Slone, da si mi zdravo ! Ostani u bunaru na vjeki vjekov i čuvaj ga kako treba. Ne plaši se da će te nebo prignječiti, jer ono i ne pomišlja da se ruši. I nebo se uopšte nikuda ne kotrlja, već to prosto naprosto vetar tera oblake.

Kančil ode, a Slon ostade u bunaru u teškom položaju. Izvući se otuda nije bilo lako, jer su zidovi bunara bili vrlo visoki.

KANČIL U NEVOLjI

Kančil vređa Vidru

Živela je nekada jedna vidra koja je imala sasvim malo mladunče. Jednom se to mladunče uputi u šetnju bez oca i majke. Međutim, Kančil, koji je tuda protrčao, slučajno ga zgazi.

Prepuna mržnje, vidra uzviknu:

— E pa, Kančile, ovo ti nikad neću oprostiti! Moje mladunče je našlo smrt pod tvojim kopitama! Ti samo i znaš da bacaš ćifte i juriš kao plašljivi jelen koji beži od lovaca. Kako da ti se osvetim za smrt mladunca? Treba ti grlo pregristi: oko za oko, život za život. Ne želim da se pomirim s tim. Žaliću se lično proroku Sulejmanu, poglavaru sveta! Ma gde pobegao, on će te ipak pronaći! Proroku Sulejmanu nećeš umaći, pa da se čak i u zmajev rep sakriješ!

— Čekaj, čekaj, Vidro, ne žesti se! Saslušaj me najpre! Ako mi je suđena kazna, onda ja neću bežati od nje. Ali dozvoli mi samo da ti objasnim kako se sve to desilo.

— Kako se to, onda, desilo?

— Ja nisam trčao tako brzo što mi je palo napamet da se malo poigram ili zato što sam bežao od lovca. Bojao sam se da ne

upadnem u mreže.

— U kakve mreže? Ne razumem šta to govoriš!

— Pa eto tako. Pauk stalno plete paučinu i ja sam se uplašio da ne padnem u njegove mreže.

— Je li to istina?

— Ako ispitaš celu stvar, uvidećeš da je upravo tako.

— Ukoliko je to stvarno tako, onda ti nisi kriv već Pauk. I ja ću se po svaku cenu obračunati s njim. Sve mi je jasno! Pričuvaj malo mog mladunca, a ja ću poći da tražim Pauka.

Vidra optužuje Pauka

Vidra se uputi da traži Pauka. Našavši ga, ona nasrnu na njega s psovkom:

— Hej, ti, nitkove, šta to radiš? Samo znaš da predeš svoju paučinu — ne možeš se zaustaviti. Čak se i Kančil uplašio da ne padne u tvoje mreže! Iz straha je pojurio da beži i zgazio moje mladunče. A sve tvojom krivicom! Da nisi pleo paučinu, moje bi mladunče bilo živo! I sve zbog tebe! Sada ću te pojesti i osvetiću se za mog mladunca.

— Pričekaj, Vidro, umiri se najpre! Saslušaj me pre nego što me pojedeš: ispričaću ti zašto pletem paučinu i zaključićeš da li sam kriv ili ne! Nema potrebe padati odmah u vatru!

— Šta hoćeš da mi ispričaš?

— Tačno je da ja stalno pletem paučinu, ali ne zato da bih uhvatio Kančila. To je, uostalom, i nemoguće: moja paučina se proteže ispod samih oblaka, a Kančil ide dole po zemlji. Zar on može da upadne u moje mreže? Naravno ne! Čemu onda sva ta trka i jurnjava? Kao što vidiš, ti se varaš: Kančil stalno juri kao sumanut mada ga niko ne goni. I sve to samo zbog toga što je glup. Ja s tim nemam nikakve veze.

— Bez obzira što su tvoje mreže visoko iznad zemlje, Kančil se ipak uplašio. Usto, kakva vajda od tvojih mreža? Gle, kakvu je igračku pronašao?

— Kako to da nema nikakve vajde? Čak vrlo mnogo! Jastreb svaki čas proleće ispod oblaka, toliko me ljuti. Kao da se hvališe time što zna da leti. Čini mu se da je najjači. Eto, zato i rasprostirem mreže. Ako on dospe u njih, ja ću ga pojesti. A ti još pričaš tu kako

sam našao sebi igračku i da od moje paučine nema nikakve koristi. Eto, sada i sama razmisli, nema smisla da se ljutiš.

— Ako se dobro razmisli, onda je to tačno. Ti nisi kriv. Za sve je kriv taj glupi Jastreb! Leti, leti, ko zna zašto, i eto naljutio te. E pa, da si mi zdravo! Ja odoh da tražim krivca.

Vidra optužuje Jastreba

Vidra pođe da traži Jastreba i našavši ga, napade ga pogrdnim rečima:

— Ti se, Jastrebe, ne ponašaš kao ostale životinje! Jedino znaš da letiš pod oblake! Pauk se naljutio na tebe i razapeo mrežu. Od te paučine se uplašio Kančil, pojurio i zgazio moje mladunče! Zato ću sada pojesti tebe, da bih osvetila njega!

— Pričekaj, Vidro, umiri se! Ne treba se odmah tako ljutiti! Uvek ćeš imati vremena da me ubiješ, ali vidi prvo da li sam kriv. Ne letim ja tek onako celo vreme. Stvar je u tome, što žaba neprestano krekeće, a to zvuči kao muzika, upravo onda igram u vazduhu.

— E pa, stoji li tako stvar, onda je kriva pre svega Žaba, jer krekeće bez prestanka. Da si mi zdravo. Odoh ja Žabi.

Vidra misli da je kriva Žaba

I evo, Vidra se uputi Žabi. Nađe je i napade psovkom:

— Hej, Žabo, kako se to ponašaš! Krekećeš ne zatvarajući nakazna usta, kao da te plaćaju za to! Tvoje kreketanje je Jastrebu izgledalo kao muzika i počeo je da igra, kružeći po vazduhu; to je naljutilo Pauka pa je razapeo mreže; Kančil se strašno uplašio da će pravo pogoditi u te mreže, jurnuo je i zgazio moje mladunče. Ispada da si ti za sve kriva, — da ti nisi kreketala mladunče bi mi bilo i danas živo! Sada mi ne preostaje ništa drugo, nego da te pojedem.

— Umiri se Vidro, nije potrebno da tako brzo padaš u vatru. Ja krekećem samo zato, što Puž stalno vuče za sobom svoju kuću i pritom poigrava, a ne valja igrati bez muzike. I eto, ja krekećem.

— E pa, ako je tako, onda je za sve kriv Puž. Ostaj mi zdravo Žabo, a ja odoh da tražim Puža.

Vidra se ljuti na Puža

Vidra pođe da traži Puža i kada ga nađe zlobno ga napade:

— Eh, ti, Puže, zar je moguće takvo ponašanje? Nijedna životinja ne postupa kao ti. Stalno vučeš za sobom svoju kuću i pritom poigravaš. I danju i noću igraš neprekidno. veseleći se preko svake mere! Zato i Žaba krekeće da bi te razvedrila u igri. I Jastreb kad čuje muziku Žabe počinje da igra. Pauk se ljuti na Jastreba i razapinje mreže da bi ga uhvatio. Kad je video mreže, Kančil se mnogo uplašio. Jurnuo je da beži i zgazio moje mladunče. Eto, ispada da si ti krivac za sve. Da nisi nosio na leđima svoju kuću i poigravao, moje bi mladunče bilo živo i dan-danas. Da bih ga osvetila, ovog časa ću te progutati zajedno sa tvojom kućom.

— Umiri se, Vidro, umiri, nemoj se ljutiti. Ko se mnogo ljuti, taj brzo stari. Slažem se da budem kažnjen. Neću bežati od kazne ako sam zaista kriv. Ali pre nego što počneš da me gutaš, potrudi se da pravično dođeš do istine ko je ovde kriv! Ja vučem svoju kuću neprestano samo zato što se bojim da se ne desi požar. Svitac se šeta i danju i noću sa vatrom, a ja imam samo jednu kuću. Kad bi ti mogla da zabraniš Svicu da se šeta s vatrom, ja ne bih, naravno, više vukao kuću na leđima. č

— Ako je tako, ti nisi kriv. Za sve je kriv Svitac. Ostaj mi zdravo, odoh ja Svicu!

Vidra optužuje Svica

Vidra poče da traži Svica. Našavši ga, obrati mu se rečima:

— Evo šta, Sviče, takvo ponašanje ne ide! Zašto i danju i noću šetaš sa vatrom? Životinje plašiš, a naročito Puža. Iz straha da će mu se zapaliti kuća vuče je svuda za sobom i pritom još poigrava. Žaba krekeće videći kako Puž igra sa kućom na leđima. Jastreb počinje da se okreće u vazduhu kad čuje muziku Žabe. Pauk istog časa razapinje mreže jer se ljuti gledajući igru Jastreba. Dok Kančil iz straha juri i ubija moje mladunče. Znači, za sve si kriv ti. Da nisi plašio Puža šetajući s vatrom danju i noću, moje mladunče bi bilo živo i dan-danas. I zato ću te pojesti, da ti se osvetim za loše ponašanje!

— Pričekaj, Vidro, najpre me saslušaj, ne treba se odmah srditi. Ne nosim ja uzalud ovu vatru. Ne radim to stoga što hoću da se poigram s vatrom. Ne želim nikoga da plašim, a ponajmanje Puža. Stvar je u tome što živim pored reke u jamici na strmoj obali. Bojim se da voda ne potopi jamicu, jer mi Krab6 i danju i noću potkopava stan.

— E pa, ako je tako, onda je za smrt mog mladunca kriv Krab. Ostaj mi zdravo, idem da tražim Kraba!

Vidra dolazi Krabu

Vidra se istog trenutka uputi da traži Kraba(5). Našavši ga, psovkom ga napade:

— Eh, Krabe, ti svima pričinjavaš samo neprijatnosti. Sve vreme podrivaš rečnu obalu. A ako se obala odroni i zajazi reku, ona će se izliti. Bojeći se potopa, Svitac nosi vatru sa sobom i danju i noću. Puž se plaši da mu Svitac ne spali kuću. Zato i vuče svuda sa sobom svoj štit, pritom poigrava. Žaba neprekidno krekeće od radosti gledajući kako Puž igra. Jastreb počinje da igra, slušajući Žablju muziku. Pauk razapinje mreže, jer ga Jastreb ljuti. Bojeći se da ne upadne u Paukove mreže, Kančil se dao u bekstvo i ubio moje mladunče. I eto, ispada da si za njegovu smrt kriv ti. Da nisi potkopavao obalu, moje mladunče bi sigurno i dosad bilo živo. A sada ću te pojesti da bih te kaznila.

— Ne treba se odmah žestiti, pričekaj za časak! Objasniću ti u čemu je stvar. Ja za sve vreme podrivam obalu jer se ljutim na Ostrigu, — ona se ne ponaša kako treba. Zar postoji još negde neka životinja koja stalno nosi balegu na svojoj glavi? Ljutim se na nju i zato stalno potkopavam obalu da bi je zatrpao zemljom.

— Ako je tako, onda ti, naravno, nisi kriv. Ukoliko, pak, lažno okrivljuješ Ostrigu, onda mi nećeš umaći osvete. Ja sada odoh da tražim Ostrigu. Zdravo!

Ostriga kaže da je za sve kriv Krab

Vidra se uputi da traži Ostrigu. Našavši je, ona je poče grubo grditi. Zatim joj ispriča sve po redu.

Ostriga odgovori:

— Slušaj, Vidro, ne treba da govoriš tako! Ti se potpuno neosnovano ljutiš na mene. Vidi se, veruješ svakoj Krabovoj reči. A on to govori samo zato što me u duši potajno mrzi. Eto, ti hoćeš da me ubiješ, a ja to nikako nisam zaslužila. Ja stvarno nosim balegu na glavi. Ali to je moja sopstvena balega a ne tuđe! Zašto se Krab ljuti? Nisam ga molila da mi on pomogne da nosim. Ma koliko da mi je teško, nosim je sama. Nikad nisam izazivala Kraba. Nikad mu ništa nisam tražila u zajam. Zašto se onda na mene ljuti? Ako hoćeš, možeš se požaliti i samom proroku Sulejmanu, ali ja tu nisam ništa kriva. Razmisli dobro o tome i ne napadaj nasumce one koji nisu ništa skrivili! Pronađi ko je od nas kriv — ja ili Krab, i ubi krivca.

Vidra se zamisli nad Ostriginim rečima i saglasi se da ona zaista nije kriva. Ali, pravičnosti radi, zaključi da je potrebno ponovo razgovarati s Krabom.

I evo, Vidra krete da traži Kraba. Našavši ga, ona mu reče:

— Zašto si ti tako kivan na Ostrigu? Pa, ona ti nije učinila ništa rđavo i nikad te nije molila bilo za kakvu pomoć. Balega, koju nosi sa sobom, je njena sopstvena. Šta se to tebe tiče? Ona te nikad nije molila da joj pomogneš, nikad nije zahtevala da ti to nosiš umesto nje. Dede, odgovaraj na moja pitanja, objasni zašto je Ostriga kriva!

Vidra je nekoliko puta uzastopce postavljala Krabu pitanja. Ali on je samo ćutao i prolivao suze. Najzad se ona razjarila, bacila se na

Kraba, zgrabila ga svojim oštrim zubima i pojela. Pričaju da se i do današnjeg dana vidre hrane krabovima.

Posle toga, Vidra se vrati Kančilu koji je čuvao mrtvo mladunče. Rekla je da se već pomirila sa smrću vidrića i da je zadovoljna što se osvetila Krabu, koji je za sve bio kriv.

Time se završava bajka o Vidri i Kančilu.

ZAŠTO TIGROVI JEDU MAJMUNE

Bivo druguje s Tigrom

Bivo je mnogo patio zbog suše. Sunce je spržilo svu travu i nije imao šta da jede. Sve životinje su ga vređale i ugnjetavale: jadnik je toliko omršaveo da je od njega ostala samo koža i kosti. Odlučio je da zamoli Tigra za pomoć, računajući da ga jedino on može spasti. I evo, pođe on da traži Tigra. Kada ga srete, reče:

— Zdravo, Tigre, prijatelju moj. Ako imaš i malo sažaljenja i ako si spreman da ispuniš moju molbu, pomozi mi! Veoma bih želeo da dobijem komadić zemlje obrastao travom i da se ponovo ugojim i osnažim. Poveravam ti svoju sudbinu, radi sa mnom štogod hoćeš, u svemu ću ti se pokoravati.

To je bilo u ono vreme kada Tigrovi još nisu bili krvoločni, — oni tada nisu jeli ni ljude ni životinje. Hranili su se samo muvama i zrikavcima, a uveče su glodali svoje buve. Zato se Tigar jako zbuni kada ču reči svog prijatelja i odgovori:

— Ne tuguj, Bivole, neću dozvoliti da te vređaju. Pronađi mestašce sa mnogo trave, a ja ću uvek biti uz tebe. Tada će te,

naravno, sve životinje poštovati i bojaće te se. Niko se neće usuditi da te uvredi, jer se svi oni boje mene.

Otada su Bivo i Tigar bili zajedno ne rastajući se ni na trenutak. Tigar je jeo muve i zrikavce, a Bivo štrpkao travicu. Zasitivši se, Bivo je pomagao Tigru da lovi zrikavce — on ih je pritiskivao papkom, a Tigar jeo.

Živeli su složno i lepo. Bivo se ponovo ugojio. Vratila mu se ranija snaga. Vrat mu se raširio i sve životinje počeše da ga se pribojavaju.

Jedanput Tigar na kratko vreme ostavi Bivola. Istog trenutka Tigru priskoči Majmun i reče:

— Kako vidim, ti si, Tigre, veoma glup što se družiš sa Bivolom. Pa ti si divlja zver i sve šumske životinje te se boje. Može se otvoreno reći da si ti u šumi car. Zašto jedeš samo muve i zrikavce — insekte od kojih nema nikakve vajde? Uveče glockaš samo buve. A od njih se nećeš najesti. Sam nanosiš štetu svom zdravlju! Zar ne bi bilo bolje da izabereš drugu hranu, koja ti više odgovara? Na primer, bivolje meso. Pojedeš Bivola, meso mu je mekano, samo se topi u ustima, a naročito mu je ukusan zadnji deo vrata! Ugojićeš se i nakupićeš snagu.

Tigar je dugo razmišljao o Majmunovim rečima i zaključio da mu je on dao koristan savet. Zato reče:

— U pravu si, Majmune, nemam zašto da budem prijatelj s Bivolom. Usto, on mi je, umirući od gladi i preklinjući me za pomoć, obećao, da će mi za komadić zemlje obrasle travom dati svoj život čim odeblja. Ja to i čekam da on ispuni svoje obećanje i neću da ga potsećam i uznemiravam.

— Ako ste se tako dogovorili, onda nema potrebe da razgovaraš više. Preostaje ti samo da navališ na njega, i stvar je u redu!

— Da, to je tačno, ali ako ja kidišem na njega s neba pa u rebra, bez ikakve opomene, ispašće da sam postupio verolomno. Bolje je da lepim, to jest otvoreno zatražim njegov život. Ako se uzjoguni, ja ću mu pokazati! Napadne li me, dokusuriću ga na licu mesta. Bivola se ne plašim i uvek sam spreman da odmerim snagu s njim.

— Ma šta se premišljaš, zgrabi ga i tačka! Ja to ne govorim zato što sam kivan na Bivola, već prosto što te volim. E pa, da si mi

zdravo, ja odoh!

— Veliko ti hvala, Majmune, za savet — reče Tigar; i raziđoše se na razne strane.

Tigar iz tih stopa pođe Bivolu. U to vreme Bivo je ležao u vlažnom jarku i preživao. Videvši da mu se približava Tigar strašna, neuobičajena izgleda, on se uplaši. Nije shvatao o čemu se radi, ali odmah načulji uši. A Tigar, ne krijući ljutnju, reče:

— Evo šta, Bivole, ti se već odavno vučeš za mnom i živiš kao bubreg u loju! Svežu travu paseš do mile volje i sada, kada si se toliko najeo, ja hoću da ispuniš svoje obećanje. Mi smo se dogovorili: čim se ti popraviš, tvoja duša i telo pripadaju meni. Ja stalno čekam, čekam, a tebi ni na kraj pameti da je vreme da ispuniš svoje obećanje! Sada, pak, hteo ti ili ne, ja ću te pojesti.

Čuvši da Tigar zahteva njegov život, Bivo se mnogo uplaši. Oborivši glavu i isturivši napred rogove, on čekaše napad. Izbuljivši zakrvavljene oči, odgovori:

— Nema šta, divna molba! Čak i da sam iznuren, ne bih dozvolio da me pojedu, pa makar to stajalo krvavog boja! A sada, pun snage, — ja te se već poodavno ne bojim. Tačno, obećao sam da će ti pripasti moj život, ali uopšte nije bilo govora da me ti pojedeš. Ja sam ti rekao da ću ti uvek biti veran. Tvoji prijatelji bi bili i moji prijatelji, a tvoji neprijatelji — moji neprijatelji. Ako bi ti zapretila kakva opasnost ja bih bio spreman da te branim po cenu života. Jednom rečju, obećao sam da ti budem veran prijatelj, a nikako plen! Hoćeš li da vidiš koliko sam jak!

Istog časa zari Bivo iz sve snage svoje rogove u oniži brežuljčić tako da se zemlja razlete na sve strane. A zatim poče da obara glavom drveće sa razgranatim krošnjama i ona padahu kao pokošena. Videvši kako se Bivo razjario, Tigar se uplaši da se ovaj slučajno ne baci na njega i strugnu glavom bez obzira.

Bivolu je bilo veoma teško što se zavadio s Tigrom. Nije se plašio ni Tigrove snage ni okretnosti, već se bojao da će ga grabljivac napasti s leđa, mučki. Zato se uputi Kančilu da bi ga zamolio za pomoć.

Bivo i Kančil

Dugo je lutao Bivo po šumskom čestaru, išao poljima i livadama i najzad se sreo s Kančilom. Pošto mu je ispričao sve od početka do kraja, Bivo dodade:

— Naljutivši se, pokazao sam Tigru šta sam sve sposoban da učinim. Tako sam izrio rogovima brežuljak da su 'grudve zemlje letele na sve strane! Iščupao sam iz korena i polomio sve drveće unaokolo, neka zna Tigar da se ne bojim dvoboja s njim! Nek vidi kako imam čvrstu kožu i jake kosti! Tigar se uplašio i klisnuo. Posle toga prošla me ljutnja. Jedino mi je ostala zebnja u srcu što imam sada neprijatelja — divlju zver, koja ne napada otvoreno. Čak i da nije on divlja zver, ipak bi bilo teško. Nezgodno je kad se neprijatelj ne odlučuje da otvoreno napada. Mada je vešt, ipak će naleteti sleđa! Eto, zbog toga nemam mira, svakog dana moram da mislim na to ne prestajući da brinem ni za trenutak. Čupkam travu i za sve vreme se osvrćem oko sebe; Mnogo se plašim da ne skoči na mene sleđa. Vrlo mi je teško, Kančile, i, evo, došao sam k tebi. Nisi se uzalud proslavio svojom dosetljivošću i lukavstvom. Pomozi mi, inače će me uništiti moj neprijatelj Tigar.

— Bivole, prijatelju moj, govoriš istinu: u staro vreme stvarno sam bio lukav. Ali više nisam onaj isti. Posle onog slučaja kad me je Puž prestigao p ja se strovalio u jamu, moju snagu kao da je razjela rđa. A u glavi — ni jedne misli, pa makar je prevrnuo tumbe! Usto se i Tigar sprijateljio s Majmunom, a to nije za šalu, jer ga on sluša u svemu. Prijatelji su od juče i već je uspeo da ga nagovori da te upropasti. Samo ti ipak ne kloni duhom! Sve će se dobro svršiti ako

me budeš slušao. Zamoli Lana7 za pomoć! On ima oštra kopita kao čelični brijač; gde udari, tu trava ne raste.

— Je l’ to istina, Kančile, da se ne varaš?

— Naravno, istina, zar bih te ja obmanjivao! Samo ne odugovlači tu stvar.

— Dobro. Daće bog da tvojom pomoći ostanem živ i zdrav! A sad idem da tražim Lana.

Bivo moli Lana za pomoć

Bivo se uputi da traži Lana(6) i, našavši ga, ispriča mu sve od početka do kraja. A zatim reče:

— Po savetu lukavog Kančila dođoh da te zamolim za pomoć. Pomozi mi u nevolji, izbavi me od proganjanja mog neprijatelja Tigra, jer neprestano, i danju i noću, mislim na njega. Ti ćeš sigurno izići na kraj s mojim neprijateljem — uzdam se u tvoju snagu i u tvoja oštra kopita.

— Idi molim te, Bivole! Lukavi Kančil se vara. Od drugih zveri još kojekako bih se odbranio svojim kopitama, ali da se hvatam u koštac s Tigrom, koji ima oštre kandže i očnjake, nisam u stanju. Kako ja mogu s njim da iziđem na kraj?! Ako je do okretnosti, tu smo ti i ja približno isti. A huškati mene na Tigra, to je isto što i primoravati malo dete da obori na leđa odraslog čoveka. Evo ti moj dobar savet: zamoli Jelena za pomoć. Ja mislim njemu nije teško da savlada Tigra — on ima dugačak vrat, a rogovi su mu razgranati. Bocne jedanput i odmah proburazi Tigra! Nije mu potrebno da to učini dvaput!

— E pa, ako je tako, onda ću poći do Jelena. Ostaj mi zdravo!

— Da si mi zdravo, Bivole, želim ti uspeha!

Jelen se ne usuđuje da istupi protiv Tigra

Bivo se uputi da traži Jelena i pošto ga nađe, ispriča mu celu stvar. A zatim reče:

— Lan kaže da jedino ti možeš da me zaštitiš od mog neprijatelja, jer imaš velike razgranate rogove, jake i oštre kao koplja.

Jelen odgovori:

— Jako mi je žao, ali Lan nema uopšte pravo. U stvari, od rogova, za koje on smatra da su neko dobro oružje, nema velike vajde, a teško ih je vući! Oni su potrebni samo kao ukras na glavi! Ispada da moja glava služi rogovima kao oslonac, isto tako kao što razgranatom palmovom lišću služi njeno stablo. Vrat mi je odviše kratak i nije snažan. Neprijatelj će moći da ga slomi jednim udarcem. Dosta mi je samo da vidim Tigra i već sam ni živ ni mrtav. Od straha se sav nakostrešim. A ako me nahuškaš na Tigra, onda za mene nema milosti. On će prosto naprosto da me savlada i proždere do poslednje mrvice! Jedini ko može da ti pomogne jeste Bik. Velikog je rasta, snage koliko hoćeš, a rogovi su mu veliki i oštri — uteruju strah u kosti svim životinjama. Idi ti, blago meni, do njega i tamo traži pomoć!

— Veliko ti hvala, Jelene. Ostaj mi zdravo, a ja odoh do Bika!

Bik daje savet Bivolu

Bivo se uputi da traži Bika i pošto ga nađe, ispriča mu sve od početka do kraja. Zatim reče:

— Došao sam do tebe, po savetu Jelena, da bih ti poverio svoju sudbinu. Tvoja je stvar kako ćeš uništiti mog neprijatelja Tigra. U svakom slučaju, ti ćeš ga lako savladati.

Bik odgovori:

— Jelen tačno kaže — ja se ne bojim da stupim u dvoboj s Tigrom. Hrabar sam koliko i on. Još više, ja ću sigurno izići na kraj s njim ako on napadne spreda. Ali, ako se on posluži podlošću, recimo, ispočetka se izgubi, a posle se baci na mene sleđa ili mi se ćuteći prikrade i zarije mi kandže u zadnji deo vrata — onda već ne bih uspeo da ga savladam! Ja se plašim upravo od čega i ti. Bojim se napada sleđa. Ali, ako on ima hrabrosti da se bori lice u lice, ja sam uvek spreman da se uhvatim u koštac s njim. A sad poslušaj moj savet. Otidi Nosorogu. Možda će on biti u stanju da ti pomogne. Nosorog je skoro nepovrediv: koža mu je sva naborana, ne možeš je probiti nikakvim oružjem. Čak i očnjaci Tigra ne pretstavljaju za njega ništa strašno! Ni metak je ne može probiti. Rog mu je tačno na sredini njuške. To je to njegovo oružje što uliva strah svim zverima. Uvek ide nasilnički, sve briše i gazi na svom putu!

— Dakle, ti misliš da je najbolje da odem do njega?

— Da, najbolje će biti da to učiniš. Daj bože da ti moji saveti budu od koristi!

Bivo i Nosorog

Uputio se Bivo da traži Nosoroga. Nađe ga i njemu ispriča šta ga je snašlo. A zatim reče:

— Bik me je posavetovao da se obratim tebi za pomoć. Ja te molim da uništiš mog neprijatelja Tigra. Verujem u tvoju snagu i nepovredivost, sve šumske životinje te se boje.

Nosorog odgovori:

— Sve je to tačno, ja se ne plašim odmeravanja snage s Tigrom. Pogledaj samo kako imam debelu kožu i jake kosti! Premda je Tigar krvoločan, ja ga se ne plašim, samo ako bi napao otvoreno. Ali on se ne usuđuje da pošteno stupa u borbu. Izbegava hvatanja u koštac. Krije se u žbunju, a zatim napada sleđa. Telo mu je elastično, lako skače s jednog mesta na drugo. Ako mi svojim oštrim kandžama iskopa oči, ja neću stići ni da ga ubodem. Ja mogu da trčim samo u jednom pravcu, ne umem da krivudam, niti da skrećem tamo amo. Ako se baci na mene, šta da radim? Ko će se odlučiti da mi pomogne i stupi u okršaj s tigrom? Jasno je da ću biti pobeđen, jer se on služi podlim sredstvima! Nego, postoji jedna pametna zverčica — Kentus1. On je poznat po duhovitosti i dosetljivosti, umeće da ti pomogne! Ja mislim da će on učiniti sve što treba.

— Znači, treba da odem do Kentusa, a na tvoju pomoć da ne računam.

— Da, bolje je da kreneš do njega, poslušaj moj savet!

Kentus odbija da pomogne Bivolu

Bivo se uputio da traži Kentusa(7) i našavši ga, ispriča i njemu sve, pa onda reče:

— Dragi prijatelju, Kentuse, pomozi mi da uništim mog neprijatelja Tigra — ja se u svemu uzdam u tebe. Mada se ti ne ističeš snagom, ja ipak verujem u tvoj razum i tvoju umešnost. Ti znaš odakle treba započeti stvar.

Kentus odgovori:

— To je tačno, u celoj šumi nema životinje, pa bila ona velika ili mala, koje bih se ja bojao. A mene se svi pribojavaju: mada sam omanjeg rasta, ipak sam u stanju da jednim pogledom nagnam u bekstvo koga hoćeš. Ali kad se radi o Tigru, i sam se silno bojim. Nisam u stanju da ga prevarim zato što on u prstima ima sva moja lukavstva. Reći ću ti iskreno: dovoljno mi je da se sretnem s Tigrom pa da me istog trenutka sva moja hrabrost napusti. Snaga nestaje bez traga i glasa, a dlaka mi se nakostreši. Tigar je za mene isto što i smrt! Čini mi se da bih umro na licu mesta ako istog momenta ne bih uhvatio maglu! No ti se ne žalosti! Bolje otidi do šugavog Jareta i zatraži od njega pomoć. Ono će se, naravno, sažaliti nad tobom, jer ima dobro srce i voli da pomaže životinjama koje su u nevolji. Poslušaj me i nećeš posle zažaliti!

Bivo zaćuta pretresajući u mislima Kentusove reči. On nikako nije mogao shvatiti da će ga od krvoločne zveri moći zaštititi malo i prugavo Jare. Jare nema ni snage, ni hrabrosti, ni rogova, ni očnjaka!

Bivo reče:

— Kakva je korist od tvog saveta, Kentuse? Zar je moguće nahuškati Jare na Tigra, koji ima oštre očnjake i kandže? Pa on će s Jaretom svršiti kao od šale!

— Ne, Bivole, grešiš! Ne zaboravi da ponekad malo kormilo može izmeniti pravac velikog broda. Tako i Jare; iako je šugavo, pamet mu je bistra. Ono neće dozvoliti da mu se učini nažao. Poslušaj ti moj savet!

Jare se odlučuje da stupi u okršaj s Tigrom

Bivo se uputio da traži šugavo Jare, nađe ga i ispriča mu sve od početka do kraja. Posle toga reče:

— Prijatelju moj, ti imaš dobro srce, sve životinje voliš i uvek si spreman da pomogneš prijatelju u nevolji. Hoću da te zamolim za pomoć. Spasi me! Pomozi mi da savladam podlog i lukavog neprijatelja — Tigra. Potpuno se uzdam u tebe. Učini sa mojim neprijateljem onako kako ti misliš da treba! A ja ću te u svemu slušati.

— U redu, pomoći ću ti. A ti se ne boj! Naučiću Tigra pameti. Ma gde ja krenuo, ti me prati i mirno pasi travicu. A kad se pojavi Tigar, ja ću se uhvatiti u koštac s njim.

Videvši Jare, Tigar preplašeno beži

Posle toga Jare reče Bivolu da pređe na drugu pašu — nedaleko od plantaže banana. Lišće na bananama bilo je već sprženo, ostala su jedino stabla, među kojima je bilo podosta trulih. Unaokolo je rasna gusta sočna trava. Bivo se jako obradova i navali na svežu travicu. Pošto se prejeo, leže u jedan usamljen ugao i poče da preživa. Jare ga je čuvalo ne udaljujući se ni za korak.

U to vreme Tigar, probijajući se kroz gust čestar, srete Majmuna, koji ga upita:

— Zašto se kriješ po žbunju, nisi se valjda od Bivola uplašio? Imaš oštre zube i strašne očnjake, imaš tako ogromne kandže! Možeš ga rastrgnuti na komade! Kako te nije stid da se Bivola plašiš! Ko će poverovati u tvoju okretnost i nepovredljivost ako se ti, — car šumskih zveri — ponašaš kao najveća kukavica.

Tigar odgovori:

— Ma, ja se uopšte ne plašim Bivola! Zašto da se hvatam u koštac s njim i uzalud prolivam svoju krv, bolje je da ga napadnem s leđa dok on preživa ili kad zaspi punog trbuha. Tada neće moći da se odupre. A zasad ću odahnuti!

— Sad ti već neće poći za rukom da napadneš Bivola sleđa, jer je sklopio prijateljstvo s Jaretom. Ono ga stalno čuva. Pazi samo, Bivo će sam kidisati na tebe i rasporiće ti rogovima trbuh Treba najpre svršiti s Jaretom. Ako se bude držalo izazivački, kao da te tobože poziva da zapodeneš bitku, ne plaši se! Prelomi mu kičmu i odgrizi glavu!

— Govoriš li istinu, Majmune?

— A zašto bih te lagao? I tako je sve jasno, idi i uveri se!

Tigar se smesta uputi da traži Jare da bi ga rastrgao. Majmun se uspentra na drvo da izdaleka posmatra Tigra.

Po svemu sudeći, Jaretu je bilo poznato da je Majmun nahuškao na njega Tigra. Još grabljivac nije uspeo da se pojavi kad se šugavo Jare okomi na njega rečima:

— Aha, najzad si i sam došao! Znači, više nemam potrebe da te tražim. Već poodavno hoću da odmerim snagu s tobom, Tigre. Spreman sam da se tučem kako god hoćeš, makar i nekoliko dana uzastopce. A sada pogledaj kako sam jak.

Jare udari glavom u trulo stablo bananinog drveta, a zadnjom nogom tresnu obližnje stablo. Oba drveta se srušiše na zemlju. Tigar se jako uplaši videvši takvu snagu i sakri se u gusto žbunje. On pomisli da ga je Majmun prevario. Ni na kraj pameti mu nije bilo da su stabla koje je Jare poobarao sasvim istrulela drveta banane.

Majmun istog trenutka stiže Tigra i reče:

— Stani, Tigre, zašto bežiš? Od čega si se uplašio? Odmah ću ti objasniti šta je po sredi. Nasamarili su te! Ti, čak, i ne shvataš da je Jare oborilo ugljenisana i istrulela bananina stabla! A mislio si da je to pravo drveće! I ja bih mogao da oborim trulo stablo banane.

Tigar se zaustavi i upita Majmuna:

— Je li istina da su to bila istrulela a ne prava stabla?

— Ja te još nikad nisam prevario. Ako mi ne veruješ, sam idi pa vidi!

Tada se Tigar okrete natrag. Za to vreme Jare priđe obali ribnjaka, pa videvši da se Tigar ponovo približava, uzviknu:

— Šta je, Tigre, zaželeo si smrt! Opet te doneo đavo? Zar ne znaš da sam maločas pojeo Tigra? Ostala je jedino glava i bacio sam je u ribnjak. Eno, nagledaj se i nauživaj!

Tigar zaviri u ribnjak i vide Tigrovu glavu. Dok je Tigar razgledao ribnjak, Jare je preživalo lembajung(8) i sva su mu usta bila crvena od njegovog soka, kao da su u krvi. Zatim se ono ustremi na Tigra. Ovaj pomisli da Jare hoće da ga rastrgne kao i onog tigra koji je bačen u ribnjak. Tigar naže u bekstvo što ga noge nose i sakri se u

šumu. Majmun se naljuti videvši da se Tigar tako kukavički ponaša, te pojuri za njim vičući:

— Pričekaj, Tigre, pričekaj! Kako si samo glup. Sve vreme Jare ti soli pamet! Zar ti ništa ne shvataš? Znaš li šta si video u ribnjaku? Ti misliš da je to glava drugog tigra, a to nije ništa drugo do odraz tvoje sopstvene glave! Jaretu su bila crvena usta zato što je žvakalo lembajung, a ti si mislio da je to krv! Razumi jednom zauvek da Jare ne može da Te pojede, već obratno, ti moraš njega pojesti, jer je on za tebe ukusan komadić, veruj mi!

— Možda si u pravu, ali ja bih hteo najpre da razmislim malo'.

Evo šta je mislio Tigar: „Dovoljno je samo jedanput videti kako Jare želi da me proždere i odmah postaje jasno da ono raspolaže sa dovoljno smelosti da me napadne. Ali zar mu se zbilja sviđa tigrovo meso?"

Za to vreme Majmun nastavi:

— Šta tu ima da se misli? Ti si, očigledno, vrlo glup! Na tebe samo zakevću — i već se treseš! E pa lepo. Kad se toliko plašiš, poći ću s tobom, uzjahaću te i, da ne bih pao, vezaću što jače mogu naše repove u čvor. Usput ću te stalno savetovati.

Tigar se opet okrete nalevo krug. Na leđima mu je sedeo Majmun, a repovi su im bili čvrsto vezani. Jare je znalo da će se Tigar vratiti; nije Majmun uzalud za sve vreme podbadao Prugastog. Čim spazi Majmuna kako se približava jašući na Tigru, Jare uzviknu zlobno:

— Hej, Majmune, što si doveo danas samo jednog Tigra? Ti moraš da dovodiš svakog dana po dva! Dede, daj ga brže ovamo. Rasporiću mu trbuh i poješću srce!

Jare potrča u susret Tigru.

Kad ču da Jare hoće da ga raspori, Tigar se smrtno preplaši. Ne osećajući noge ispod sebe, on naže da beži ogromnim skokovima i sakri se u gusto žbunje. Vukao je za sobom Majmuna koji je pao s njegovih leđa i svaki čas udarao o stabla drveća dok mu se u telo zabadalo oštro trnje. Prebijen i izranjavljen, Majmun je jaukao tužnim glasom, ali Tigar ga je i dalje vukao po zemlji ne obraćajući pažnju na to zapomaganje. Na kraju krajeva od Majmuna ne preostade ništa drugo do parče repa, koje se klatilo na Tigrovom repu. Od tog

doba u Prugastom se rodila potajna mržnja prema svim majmunima, jer je smatrao da je prevaren. I dan-danas, uvek kad sretne majmuna, skače na njega i pojede ga do poslednje mrvice.

Pričaju još da car svih majmuna svakog dana prinosi na žrtvu Tigru po dva sabrata. Kad to ne bi radio, majmunima uopšte ne bi bilo života. Tigar ih stalno lovi ili ćuteći čeka ispod drveća na kome majmuni žive. I ne odlazi dok ne dobije određenu žrtvu. Zato je car majmuna i uveo običaj da majmuni svaki dan bacaju kocku, — na koga padne kocka, predaju ga Tigru da ga pojede.

Takođe pričaju da majmune svi preziru zbog njihovog podlog ponašanja. Kad bi se lepo vladali, uživali bi i poštovanje i uvaženje.

A Bivo i Jare ostali su prijatelji sve dosad. Eto to je cela bajka o Bivolu i Tigru, koji su bili prisni prijatelji, a postali zakleti neprijatelji. Sve je u alahovoj ruci.

NEZAHVALNOST

Kančil moli Bika da pomogne Krokodilu, koga je prignječilo drvo

Baš na samoj obali široke reke raslo je drvo džavi-džavi, sklono padu. Njegove grane nadnele su se tako nisko nad rekom da su u vreme kiša dodirivale vodu. U samom podnožju stabla bio je veliki otvor, nalik na pećinu. Korenovi drveta spuštali su se u reku i mnoge od njih podlokala je voda. Stablo se jedva držalo na preostalom korenju, bilo je strašno i pogledati. Ljudi se nisu usuđivali da prilaze tom drvetu. Samo su se životinje za vreme velikih vrućina odmarale tamo na pesku, koji je nanela voda za vreme poplava. Kad je Krokodil izlazio na obalu, obično se smeštao između korenova drveta. Jednom, kad se izlila reka, Krokodil se zavukao pod drvo i zaspao, zagnjurivši glavu u pesak. Kad je voda opala, nastavio je da hrče, ne znajući da se reka ponovo vratila u svoje korito.

Neočekivano je počeo da duva jak vetar, drvo džavi-džavi se zaljuljalo i srušilo, pritisnuvši Krokodila. On se sa strahom probudi i naprežući svu snagu pokuša da se izvuče ispod drveta. Ali stablo je

bilo tako teško da se nikako nije mogao izvući. Zastenjao je od bola i počeo da zove u pomoć.

Baš tog trenutka naiđe Kančil. Nameravao je da se, po svom običaju, najpre okupa u reci, a zatim ogreje na suncu. Zverčica se iznenađeno trže videvši oboreno drvo džavi-džavi i ispod njega Krokodila, koji je molio za pomoć.

Tada Krokodil progovori nežnim glasom:

— Dragi moj, Kančile! Ti si uvek spreman da pomogneš bližnjeg, imaš plemenitu dušu i dobro srce. Došao si u pravi čas da me spaseš smrti. Sažali se na mene i pomozi mi da se izvučem ispod drveta džavi-džavi. Neće ti biti teško da oboriš to stablo s mojih leđa, — ti možeš da pozoveš u pomoć bilo koju životinju! Nijedna se neće oglušiti o tvoj poziv, sve će se radovati da učine ono što ti narediš!

Kančil odgovori:

— Pričekaj, strpi se! Najpre me saslušaj! Govoriš mi tako nežno samo zato što si dospeo u nevolju i što ti preti opasnost. Ali u duši si ostao ipak zlikovac. Hvaleći me, ti postupaš potpuno isto kao prosjak koji zasipa pohvalama bogataša za njegovu darežljivost. On laska, pa bilo šta bilo — samo da iskuka nešto. Tako i ti, hoćeš laskavim rečima da me nagovoriš da ti pomognem. Samo, ja znam tvoju podlu prirodu. Ti nikad nisi zahvalan za dobro koje ti se učini.

— Nemoj tako, Kančile! Nisam ni pomislio da ti laskam. Pa ti si, zaista, retko okretan i pametan. Ko nije čuo za tvoju velikodušnost, ko ne zna kako voliš da činiš dobro i kako ti je tuđe svako zlo!

— Tvoje slatke reči me samo ljute, i ja ti sve manje verujem! Ne dopada mi se tako preterano laskanje! Ja dobro znam da je naša dužnost pomoći onome ko je dopao nevolje. Zato i tebi treba da se pomogne. Ali imaj u vidu da ti nikako ne pomažem zato što si mi napričao prijatne stvari. Sve životinje treba da pomažu jedna drugu, naročito u nevolji. Samo zato se možeš nadati mojoj pomoći! A sad umukni, dosta si me hvalio!

Kančil se odmah uputi u šumu da dovede pomoć. Tamo srete Bika i reče mu:

— Imam jednu molbu prijatelju Biku! Pomozi Krokodilu, — na obali reke prignječilo ga drvo dževi-dževi, samo što nije lipsao!

Bik odgovori:

— Ispuniti tvoju molbu isto je što i samom sebi namaći omču pa vrat. Znaš li onu poslovicu: „Od gotovine praviti veresiju". Zašto pomagati Krokodilu? Neka crkne! I onako nećeš dočekati nikakvo dobro od njega! Svi pate zbog njegove surovosti, laže preko svake mere, — jednom rečju, s koje god ga strane pogledaš — sama podlost. Pomagati njemu isto je što i pomagati zločincu; istina, mi nećemo učiniti zločin, tim pre nećemo učiniti ništa dobro, a zločinac uvek za dobro vraća zlom, takav je po prirodi. Kako kaže poslovica: „Ja tebi med, a ti meni otrov“. Zar nije tako?

— Nema tu šta, to je sve tačno. Zločinca ne treba uzimati za prijatelja. Ali ne zaboravi da je naša dužnost da pomažemo bližnjeg ne očekujući nikakvu nagradu. A naročito činimo dobročinstvo onda kad priskočimo u pomoć svom neprijatelju koji je u nevolji. Pomažemo li samo prijatelja, nećemo nikoga zadiviti, tu, pre svega, nema nekog dobročinstva. Zato me poslušaj, Biku, pođimo i učinimo sve što je potrebno, neka to bude čak i opasno po naš život. Ja sam prvi spreman da umrem ako je potrebno da se pomogne bližnjem. A biću još radosniji da pomognem neprijatelju.

Kančil i Bik kretoše na put. Biku beše vrućina i on se okupa u reci. Posle toga priđoše Krokodilu. On progovori jedva dišući:

— Kančile, prijatelju moj, pomozi mi što pre! Reci svom drugu Biku da rogovima podigne drvo dževi-dževi i oslobodi me!

Kančil odgovori:

— On će i učiniti tako, ali ti se najpre zakuni da nećeš vratiti zlo za dobro ako ti Bik pomogne.

Krokodil uzviknu:

— Suvišno je da govoriš takve reči, Kančile. Ko je još video da se zlo vraća za dobro? Zar sam ja sposoban za tako nešto? Ne nameravam da obmanjujem Bika. Tako nešto ni sanjao nisam. Grom me ubio na ovom mestu ako lažem!

Tada Kančil reče Biku:

— Hajde, prijatelju, podigni to drvo!

Bik odgovori:

— Nisam u stanju da podignem tako veliko stablo, jer se ono još uvek drži korenjem za zemlju.

Kaičil sa svih strana obiđe drvo i zamisli se. Uskoro on nađe rešenje.

— Dosetio sam se kako ćemo najlakše podići drvo. Treba samo iskopati korenje iz zemlje i drvo će se samo sručiti u vodu, — ništa ga više neće držati. Hajde, Biku, uhvati odozdo to korenje rogovima! Videćeš kako će se drvo skotrljati.

Bik pomisli: „Ima Kančil pravo“. I ne štedeći snagu, lati se posla. Oči mu zakrvaviše i on poče, uzimajući zalet, rogovima kopati zemlju, koja je letela na sve strane. Korenje pršte i drvo džavi-džavi svom snagom bućnu u vodu sa takvim zaglušnim treskom da se ribe u reci smrtno preplašiše. Donji deo drveta polete uvis i Krokodil uzdahnu s olakšanjem — više ga nije pritiskivalo teško stablo, bio je spasen smrti.

Bik odnosi Krokodila u reku

Tada Krokodil reče:

— Slušaj, Biku, mnogo bih želeo da nas dvojica postanemo prijatelji. Nemoj misliti da sam gori od Kančila! Ja ti dugujem mnogo. Kako da ti se odužim sve to? Da nije bilo tebe, drvo džavi-džavi napravilo bi od mene lepinju. U najboljem slučaju, umro bih od gladi. Ah, prijatelju moj, mnogo sam malaksao. Molim te odnesi me u reku, jer nemam više snage da se krećem!

Svima je poznato da Krokodil i kad je vrlo bolestan čim dospe u vodu, živahne i dobije snagu.

Čuvši Krokodilove nežne reči, Bik odluči da mu ispuni molbu. Krokodil mu se pope na leđa i on ga donese do same vode. Tada se Kančil uzruja — veoma se uplaši za Bika. Skočivši na veliki kamen, zverčica pažljivo poče da prati šta Krokodil radi.

— Molim te, Biku, dovuci me malo bliže do sredine reke. Kad si se već prihvatio da pomogneš, onda pomozi do kraja! — reče Krokodil.

Krokodil je u duši već pogazio zakletvu i smislio obračun s Bikom.

Bik progovori:

— Ja sam već i sada dovoljno zašao u vodu, a na to nisam navikao.

Krokodil odgovori:

— Zamolio sam te da pođeš malo napred, nema potrebe da podižeš buku.

On je već bio spreman da zametne kavgu.

Bik reče:

— Dobro, ispuniću tvoju molbu... Evo, sada sam. do guše u vodi. Teško mi je, silazi, — mnogo sam se umorio raskopavajući rogovima zemlju. A nije ni lako vući te na leđima. Silazi, hoću što pre da se vratim na obalu!

Krokodil odgovori:

— Hoćeš na obalu? Idi, idi, ja te ne držim! Samo ostavi ovde zadnji deo svog vrata, veoma mi se dopao! Sudeći po izgledu, mastan je i ukusan, a ja sam gladan — cela dva dana nisam ništa jeo. Valjda znaš i sam! Kad si me već požalio, požali me do kraja. Ako mi ne daš zadnji deo vrata, neću sići sa tvojih leđa. A počneš li da galamiš, drž' se dobro — dokusuriću te na licu mesta!

Čuvši ove Krokodilove reči, Bik se smrtno uplaši. Šta je moglo da se radi? Izvući se iz reke nije tako prosta stvar, a pružati otpor — nemoguće. „Neću se spasti nesreće — pomisli Bik — poješće me Krokodil".

On progovori plačnim glasom:

— Ah, Krokodile, seti se koliko sam ti dobro učinio! Ko je ako ne ja s tolikom snagom iščupao drvo džavi-džavi? Šta bi s tobom bilo da ti nisam uklonio stablo s leđa? Zar si zbilja zaboravio sve to? A ti sad hoćeš da mi pojedeš zadnji deo vrata. Zar mogu da se odvojim od njega? Pa to je isto što i rastati se sa životom! Kao da tobože ne znaš da ja imam samo jedan zadnji deo vrata. Ako ga oglođeš, povi neće izrasti. To samo gušteru izrasta otkinuti rep. A ja ću zbog toga umreti.

— Zadnji deo vrata ili život — svejedno. Moraćeš se rastati i s jednim i s drugim.

— Ako je tako, ti ideš protiv svih pravila i običaja. Ja sam te spasao smrti, a ti hoćeš da me ubiješ. Od Adamovih vremena pa do današnjeg dana nije se desio takav slučaj da se za dobro vraćalo zlo.

— Koliko ja znam, stvar uopšte ne stoji tako, nego upravo obratno. Ko čini dobro, ništa ga dobro ne čeka — uvek će mu biti vraćeno zlo. Tako je to još od davnina.

Šta misli o tome Limas(9)

Bik se sasvim rastužio: on s Krokodilom razgovara lepim, a kao odgovor sluša same grubosti. Uskoro Bik spazi Limasa, koga je matica nosila polako niz reku i obrati mu se rečima:

— Čuj, Limase, zaustavi se za trenutak! Molim te, reši moj i Krokodilov spor. Zar je to istina da treba vratiti zlo onome ko čini dobro?

I Bik ispriča Limasu o svemu što se dogodilo.

Limas odgovori:

— Ne mogu da rešim vaš spor. Bolje je da vam ispričam o samom sebi. Kad sam postao Limas, čovek me je zavoleo, prao i čistio, na rukama nosio. Zatim me je napunio kuvanom ribom i čuvao u svojoj kući zaklanjajući me brižljivo krpom. Za vreme svečanog ručka u kući seoskog kmeta, postavili su me na najistaknutije mesto. Kada je to što je čuvano u meni — ribu i pirinač — cela porodica pojela do poslednje mrvice, čovek me je bacio na ulicu i još ćušnuo nogom. Pao sam u reku, zaplivao niz maticu i našao se ovde. Presudite sami!

Krokodil uzviknu:

— E pa, Biku, dosta je bilo brbljanja! Daj ovamo zadnji deo vrata! Inače, ako hoćeš, mogu te i sasvim zaklati, da se počastim tvojim srcem!

Kotaričina priča veseli Krokodila

Bik reče:

— Pričekaj malo, eno maticom pliva Kotarica. Pitaćemo je šta ona misli! Hej, Kotarice, pričekaj za trenutak. Presudi moj i Krokodilov spor. Zar se može za dobro platiti zlo?

Tada Bik ispriča sve po redu.

Kotarica odgovori:

— Ja nisam pozvana da presudim vaš spor. Bolje je da ispričam o sebi. Kad sam postala Kotarica, jedan čovek me je prodao drugom za velike pare. Moj novi gazda me je savesno pazio i voleo. Svaki put, posle kuvanja pirinča u meni, on me je brižljivo

ispirao. A kada sam bila čista, vešao me na motku ili stavljao pa policu. Eto, tako sam živela u čovekovoj kući. Međutim, kad sam se slomila, bacio me je u reku. Sada sam ovde. Presudite sami!

Krokodil reče:

— Šta ima tu još da se raspravlja, Biku? Pa ja sam govorio da za dobro treba platiti zlom.

Bika žalosti priča Pocepane Asure

Bik reče:

— Strpi se još malo, Krokodile! Eno pliva Pocepana Asura. Pitaću je šta opa misli o ovome. Hej, Asuro, stani za trenutak. Molim te reši moj i Krokodilov spor. Zar se zaista misli da dobro treba platiti zlim.

Tada Bik ispriča sve.

Asura odgovori:

— Nisam u stanju da presudim vaš spor, bolje je da ispričam svoju sudbinu. Kad sam postala Asura, odmah me je kupio jedan čovek. Dao je velike pare onome ko me je ispleo od trske. Moj gazda me je voleo i uvek držao na svojoj postelji. Prao me je kad bi po meni napadalo makar i malo prljavština. Čim bi me samo malo kiša nakvasila, prostirao me na sunce da se sušim. Tako sam živela. A kad sam se pocepala, prestali su da obraćaju pažnju na mene. Iz kuće su me izbacili u dvorište. Kokoške su me gazile i prljale, ali me više niko nije prao. Postepeno sam počela da se tanjim i bacili su me u pomijaru. Tamo je bilo mokro, prljavo i vrlo toplo. A za vreme jake nepogode, vodene bujice su me sprale i dospela sam u reku. Tako sam se obrela ovde. Eto, razmislite i sami o mojoj sudbini.

Krokodil reče:

— Šta ima da se misli više, Biku? Gde ti još hoćeš da tražiš pravdu?

Kančil se dogovara sa Lanom

Kančil se jako naljuti čim saznade da je Krokodil prevario Bika koji ga je preneo u reku. Iz svega toga moglo se videti da je podli Krokodil smislio da proždere Bika ni krivog ni dužnog. Kančil se odmah uputi u šumu da zamoli Lana za pomoć. Kad je došao do njega, ovaj je ležao i odmarao se. Spazivši Kančila, on reče:

— Kuda ti tako žuriš? Moglo bi se pomisliti da te jure divlje zveri ili lovci!

Kančil odgovori:

— Kad bi me jurile divlje zveri ili lovci, ja bih se lako izvukao. Jednostavno bih se sakrio u trščano šipražje, tamo me niko ne bi našao. Nego ja dođoh do tebe zbog jedne vrlo važne stvari. Moramo zajedno da promislimo kako ćemo i šta ćemo. Bik je bio vrlo neoprezan i sada Krokodil hoće da ga pojede. Baš mu je trebalo da odvlači Krokodila u reku!

Lan odgovori:

— Mnogo me čudi da je Bik pristao da odnese Krokodila u reku. Pa Krokodil je poznat po svojoj nezahvalnosti. Za pametnog bi to bila lekcija, a za budalu, kako god okreneš, mala vajda.

Kančil reče:

— Ne grdi Bika što je pomogao Krokodilu. Lično sam ga zamolio da to uradi kad je Krokodila pritislo drvo džavi-džavi, samo što nije izdahnuo. I eto ti zahvalnosti za pomoć.

Tada Kančil ispriča sve što se dogodilo.

Lan prozbori:

— Zaista, Krokodil ima podlu dušu,. ponaša se nisko, a dobrotu ne ceni! Nego, je li Bik još uvek u reci?

— Da, on je još uvek tamo. A Krokodil mu sedi na leđima. Još može biti da se Bik posle mog odlaska udavio.

Lan odgovori:

' — Hajdemo, pokaži mi gde se sve to dešava.

Samo ne prilazi blizu reci. Drži se podalje da se Krokodil ne seti da smo se dogovorili!

Lan pristaje da reši spor

Lan polako šetaše obalom, kao da tobož ne zna da su u reci Bik i Krokodil.

Uskoro ga viknu Bik:

— Čuj, Lane, stani za trenutak! Reši moj i Krokodilov spor. Reci, ko je od nas u pravu?

Lan se napravi da je uplašen, a zatim, pogledavši u Bika, uzviknu:

— A, pa to si ti! Ti s Krokodilom igraš trule kobile! Šta ti imaš s njim? Šta si odjedanput počeo da tražiš pravdu?

Bik odgovori:

— Učinio sam uslugu Krokodilu i nisam mislio na nagradu. Samo sam želeo da me ne prevari.

Tada on ispriča kako se sve to desilo.

Lan poče da daje Biku razne znake da bi ovaj izneo Krokodila na obalu. On je smatrao da Biku neće biti teško da savlada Krokodila, — tu će mu dobro doći oštri rogovi! Ali Bik nikako nije mogao da shvati šta hoće Lan. On pomisli: „Bez obzira na to što ga upozoravam, sve je uzalud — vidi se da mu je pomračen razum“. Zatim reče:

— Pričekaj! Da bih rešio vaš spor, moram najpre dobro da upoznam kako se odigrala cela stvar. Za to su sama objašnjenja nedovoljna. Iziđite iz vode i neka Krokodil legne na svoje ranije mesto. Čim to uradi, moći ću da rešim vaš spor. I tada će Krokodil pojesti zadnji deo Bikovog vrata, kao što je i predviđeno po svim pravilima.

Bik tog momenta izađe na obalu izvukavši na svojim leđima Krokodila. Ovaj beše vrlo veseo — nije ni shvatio da ga je Lan nadmudrio i mislio je da će se on složiti s njim, kao što su se složili Limas, Kotarica i Pocepana Asura.

Lan, međutim, reče:

— Slušaj, Biku, ne spuštaj Krokodila pored same obale, pego ga odnesi na staro mesto.

Oni dođoše na ranije mesto i Krokodil siđe sa Bikovih leđa.

— Krokodile, — upita Lan — je si li ti ležao na leđima kad te je prignječilo drvo džavi-džavi?

— Ispočetka ne leđima, a zatim sam se prevrnuo i legao na trbuh, kao sada.

— Biku, — reče Lan — iskopaj opet rogovima zemlju i zaspi Krokodila. Neka sve bude isto kao što je bilo u samom početku!

Bik se pope na brežuljak i poče da kopa rogovima zemlju. Lan se, takođe, pope na uzvišenje i stade pored Bika. Zatim on upita:

— Je l' tako bilo, Krokodile?

Krokodil reče:

— Tako! Ko je od nas dvojice, po tvom mišljenju, u pravu?

Lan se samo nasmeja.

— To je podlo s tvoje strane! — viknu Krokodil zlobno. — Ti si me prevario! Odmah da si rekao Biku da me odnese natrag u reku!

Lan odgovori:

— Evo, Bik je tu! Reci mu sam da te odnese. Kad ti se već hoće da se počastiš njegovim masnim vratom, onda lično zamoli. Ako pristane, jedi, nazdravlje ti bilo!

Krokodil povika:

— Ti si, Lane, sasvim poludeo! Dođider ovamo, glavu ću ti odgristi!

Lan odgovori:

— Odgrišćeš je ako to bude volja Alaha. A ovog trenutka, ja ne samo što neću da umrem nego neću ni da starim!

Tada Lan pozva Kančila, koji se krio u blizini. Kad on dođe, Lan reče njemu i Biku:

— A sada, hajdemo odavde! Nemamo o čemu više da razgovaramo s ovim čudovišnim Krokodilom.

Svi troje kretoše na put. Išli su u guščjem pokretu — poslednji je išao Bik štiteći od opasnosti prijatelje, a napred — Kančil, koji je pokazivao put.

Videvši da životinje odlaze, Krokodil se pope na brežuljak i jurnu da stigne Bika. Bik se odmah okrete i sav razjaren, isprečі se Krokodilu. Oči mu zakrvaviše. Savivši glavu, on poče da trese svojim ogromnim oštrim rogovima. Bio je vrlo strašan. U naletu iz punog trka, čupao je korenje drveća koje je stajalo pored puta. Zatim povika:

— Hajde, nasrni, Krokodilu, ako imaš hrabrosti! Daj da se potučemo na život i smrt, ukoliko si zaista spreman da izdržiš krvav boj. Ako nigde na drugom mestu, a ono bar na tvrdoj zemlji te sene bojim.

Krokodil se baš dobro uplaši, videvši razjarenog Bika i odmah zaroni u reku.

A Bik, Kančil i Lan uputiše se natrag u šumu. Postali su prijatelji za ceo život i uvek odlazili u goste jedan drugome.

KANČIL POMAŽE ŠLjUKAMA

Živeli jednom mužjak i ženka Šljuke. Mnogo su se voleli i svoje gnezdo savili nasred polja. Mislili su da će tu biti najmanje opasno: mada se ljudi kreću po polju, dotle ne dolaze. Ženka je snela tri jajeta i srećno izvela mlade. I mužjak i ženka mnogo su se radovali. Hranili su dobro svoju decu da bi što pre porasla, ojačala i dobila krila.

Za to vreme, seljak kome je pripadalo to polje spremi se da kosi pirinač, jer je bilo vreme žetve.

Zato on reče ženi:

— Slušaj, ženice, pirinač je već stigao i dobro bi bilo da se pokosi sutra. Ako ostane još nedelju dana, istruleće.

Čuvši seljakove reči, mužjak se duboko ožalosti i pognu nisko glavu. On je zamišljao kako će ljudi skupljajući letinu uništiti njegove mlade. Ženka zaplaka i reče svome mužu:

— O žalosti, žalosti! Evo šta, mužiću: sutra, kad seljak priđe našem gnezdu da ubije mladunce, ja ih neću ostaviti. Svoju decu ću zakloniti krilima i umreću zajedno s njima pod čovekovim nogama.

Mužjak je jako tugovao gledajući kako njegova ženka gorko plače. Očajavao je zbog toga što se ženka sprema da umre zajedno sa troje mladih. Pomilovavši ženu, on reče:

— Prestani, draga, nemoj plakati! Zar ne znaš da mi je u srcu isto tako teško kao i tebi? Ako si odlučila da štitiš našu decu, onda ni ja neću ostati po strani — ja ću ih takođe štititi s tobom. Ali pre nego što se na nas sruči nesreća, treba se postarati i naći neki izlaz. Ja ću poći da potražim pomoć, — imao sam prilike da čujem kako lukavi

Kančil vrlo rado pomaže svima onima koji su u nevolji. Pokušaću da porazgovaram s njim, možda će nam pomoći.

I mužjak polete da traži Kančila. Uskoro ga spazi. Kančil je, ispružen, ležao ispod fikusa i preživao sa zadovoljstvom. Trže se kad vide mužjaka kako kruži baš iznad njegove glave. Obrativši mu se reče:

— Uopšte nisam mislio da ćeš doleteti ovamo i to još u ovo doba! Šta ti se dogodilo? Hajde, sedi na ovu granu bliže meni i pričaj!

Mužjak odgovori sa žalosnim uzdahom:

— Ah, dragi Kančile, doleteo sam s tužnim vestima.

— Pa šta je to s tobom? Slobodno letiš kuda hoćeš, a hrane imaš dovoljno!

— To je sve tačno, ali među živim bićima nema takvih koja bi bila pošteđena nevolje, kojima ne bi pretila smrt.

— A kakva je tebe nesreća spopala? Ispričaj mi, možda ću moći da ti pomognem.

Tada mužjak poče da priča Kančilu o svojim mukama:

— Žena mi je snela tri jajeta, a zatim se latila da ih izvede. Najzad se iz jaja izleglo troje mladih. To je bilo skoro, i moja deca još ne znaju da lete. Sada se oni tek pokrivaju perjem, mada su već postala jaka i debeljuškasta. Kada ih hranimo, protežu se i guraju jedno drugoga. Sa zadovoljstvom nabavljam jelo za njih. Na svetu nema veće radosti nego hraniti svoju decu. Nikad ranije nisam imao poroda, a sada mojoj sreći preti tragičan kraj — čuo sam da se ljudi spremaju da sutra kose pirinač. Ah, prijatelju moj, Kančile, ti imaš dobro srce! Pomozi mi u ovoj nesreći! Odnesi moju decu sa polja, jer su mi kljun i kandže preslabi da to sam učinim.

— Kako ti ja mogu pomoći da prevučeš gnezdo? Pa ja imam samo noge, a ne i ruke kao ljudi. Meni je to isto tako teško kao i tebi. Ako uzmem tvoje gnezdo u zube i pri tom malo promašim, mogu slučajno da zahvatim zubima tvoje mlade i oni će nastradati. Ispašće da ja protiv svoje volje ubijam tvoju decu. Kraće rečeno, ne mogu ti pomoći.

— Zar ti zbilja nije žao moje dece, kojima preti smrt? Štitićemo ih samo ja i njihova majka. Pa ti si pomogao Biku i učinio toliko dobrih

dela! Šta vredi sva tvoja dobrota ako odbiješ da pomogneš živom biću, koje te toliko moli?

— Ja nikad ne odbijam pomoć nesrećnom ako je to samo u granicama moje moći. Ali, ova stvar nije laka, jer se treba uhvatiti u koštac sa čovekom. Još i ja mogu da nastradam! Razmisli sam: ako ti pogineš, to nije tako strašno, — umrećeš zajedno sa ženom i decom. A obraćajući se meni za pomoć, ti samo i na mene navlačiš nesreću... Nego, pošto treba nadmudriti tu glupu ženu, ja ću gledati da dođem sutra, možda ću uspeti da je odvratim od žetve! A ti sada idi kući i hrani bolje svoju decu. Cele nedelje ću smetati seljacima da skupljaju pirinač, a za to vreme tvoja će deca naučiti da lete.

— E pa dobro, hvala ti! Krenuću sada kući i u svemu ću te slušati. A sutra te očekujem s nestrpljenjem.

— U redu, svakako ću doći.

Sutradan, rano izjutra, dođoše seljanke da žanju pirinač. Mužjak i ženka samo što nisu poludeli od straha. Sedeli su u gnezdu i, raširivši krila, zaklanjali svoje mlade. Već su pomišljali da je njihovoj deci došao kraj.

Uskoro se pojavi Kančil i istrča na samu sredinu polja. Kad su se seljanke spremale da žanju, on protrča pravo ispod nogu jedne od

njih. Ta zavika:

— Kančil! Kančil!

Ona se baci da ga uhvati, ali, naravno, ne uspe. Tada pokuša da ga poklopi džakom. Međutim, Kančil projuri ispod samog džaka. Žena se užurba i poče da viče vapijućim glasom. Pritrčaše joj druge žene u pomoć i, umesto da žanju, počeše kao lude da jure za Kančilom. Ali ne uspeše ni da ga dotaknu, toliko se on vešto izvijao. Poslepodne Kančil otrča u šumu. Seljanke pođoše kući, jer je za žetvu bilo već suviše kasno. Seljakova žena reče mužu:

— Danas od žetve nije bilo ništa, omeo nas je divlji Kančil.

Sledećeg dana izađe žena ponovo u polje da bi sa svojim prijateljicama skupila letinu pirinča.

Samo što su se spremile da žanju — Kančil opet poče da trči!

Tada mužjak reče svojoj ženi:

— Juče je dolazio ovamo Kančil, sve žene su pomagale seljakovoj supruzi da ga uhvati, ali uzalud! Zatim su ga gađale srpom. One misle da ga je srp zakačio, jer je Kančil počeo da hramlje. Ni na kraj pameti im nije da se on pretvara!

Toga dana sve žene su opet kao poludele hvatale Kančila, ali on je tako spretno izmicao da im nije uspelo da ga uhvate. Čitav i ne povređen umakao je Kančil uveče u šumu. Seljanke nisu ni pomišljale da kose, jer je bilo već isuviše kasno. Tako je Kančil radio iz dana u dan — cele nedelje. Svako jutro jurile su žene zverčicu i zaboravljale na svoj rad.

Za to vreme šljučice su naučile da se dižu u vazduh, a otac i majka su im pokazivali kako treba leteti da bi se sklonili podalje od tog polja. Kančil je prestao sa dolaženjem i tada je najzad počela žetva. Šljuke su srećno izmakle opasnosti zahvaljujući njegovoj pomoći.

Šljuka reče svojoj ženi:

— Hajdemo do našeg prijatelja, lukavog Kančila, i da mu se zahvalimo na pomoći. Mada mu ne možemo vratiti istom merom, ipak treba da ga posetimo da bi znao koliko smo mu zahvalni. Uzgred ćemo ga upoznati s našom decom, jer ih on još nijedanput nije video.

Žena i deca se veoma obradovaše tim rečima i ženka reče:

— Odmah ćemo poleteti svi k njemu. To je prvo što moramo da uradimo.

I svi petoro poletoše da traže Kančila.

Kančil se u to vreme odmarao na visokom brežuljku, nedaleko od velike reke. Brežuljak je bio sa svih strana opkoljen dubokom jarugom. Kad bi napadale kiše, reka se izlivala i voda je zapljuskivala uzvišenje na kome se uzdizalo razgranato beringin-drvo; krajičci njegovih grana skoro da su dodirivali zemlju. Pod drvetom je bilo uvek vrlo čisto, kao da je pometeno metlom, — svakog dana odnosio je vetar opalo lišće u jarugu.

Kančil je mnogo voleo tamo da provodi vreme. A mužjak je znao da Kančil često drema na brežuljku preživajući svoj obrok. Zato su ptice poletele pravo na to mesto. Kančil se odmah probudi i reče:

— Zdravo, Šljuko, prijatelju moj. Nema potrebe da kružiš po vazduhu i trošiš uzalud snagu. Sedi na granu iznad moje glave!

Mužjak sede na granu i odgovori:

— Veliko ti hvala na dobrim rečima. Daj bože da uvek budeš zdrav i srećan.

Kančil reče:

— Cela tvoja porodica doletela je ovamo, kakve ste novosti doneli, dobre ili rđave? Uostalom, kako vidim, vaš izgled je zadovoljavajući.

Mužjak odgovori:

— Nisi se prevario, Kančile, sve je tako kako ti kažeš. Doleteo sam ovamo sa ženom i decom samo zato da bi ti video koliko smo ti zahvalni. Pomogao si nam da se spasemo od neprijatelja. Pritekao si nam u pomoć ne žaleći snage i ne znajući za strah, a ja sa svojom decom i ženom izbegli smo strašnu opasnost. Spasli smo se samo zahvaljujući tebi, pametni i dobri Kančile! Čime ćemo ti se odužiti, mi slabašne ptičice? Jedino time što ćemo ti uvek biti verne. I danju i noću moli ćemo se za tvoje zdravlje! Neka produži alah tvoj život, neka ti pošalje radost i sreću!

— Mnogo vam zahvaljujem na odanosti, — odgovori Kančil. — Mada ste mali rastom i nejaki, ne zaboravite da se u životu svašta

događa. Ponekad se dešava da mala životinja pomaže veliku. Sve se može desiti po volji alaha. Ko zna kad će mi ustrebati vaša pomoć! A u tome što sam vas spasao od seljaka nema neke velike zasluge. Ako je alah već hteo da spase vaše živote, on bi i bez mene našao put da vas izbavi od opasnosti. Zato ne treba da govorite da sam vam ja pomogao, — sve zavisi od volje alaha.

A sada, želim da vas posavetujem. Svi mi koji živimo na belom svetu moramo uvek težiti dobru. Ne nanosite nikad nikome zla. Ne pričinjavajte nikome nesreću. Kad činimo dobro delo, osećamo nagodnost na duši, kao čovek koji je isplatio svoje dugove, — on ne oseća više ni stid ni strah. Kad činimo to što je potrebno, osećamo istu prijatnost koju i bolesnik posle uzimanja leka. O onome ko je dobar i posle smrti se govori dobro. Sasvim drugačije stoji stvar sa onima koji imaju pakosno srce. Oni uvek ponekog mrze, uvređeni su, ne znaju šta je to miran san, uvek su u strahu — kao da su opkoljeni neprijateljima. Zar se mogu upoređivati takvi sa onima koji ispunjavaju zavete svevišnjeg! I duša im je čista i nemaju sujetnih težnji. Oni pre svega misle

kako da ugode alahu i učine dobro bližnjem. Zato i uživaju dobar glas. Svi koji znaju, koji su čuli za njih, s poštovanjem se odnose prema njima. Zato će i govoriti o njima dobro, čak i posle njihove smrti.

— Velika ti hvala, Kančile, na tvojim rečima. Od sveg srca ću postupati onako kako ti savetuješ. Neka alah usliši moje molbe, i pošalje mi poviše snage da bih mogao pritеći u pomoć životinjama koje se nađu u nevolji. Na svetu nema ničeg nemogućeg, sve je u vlasti alaha.

— Raduje me što imaš tako dobre namere. Na onome svetu te čeka blaženi život.

— Neka se ostvare tvoje molitve, Kančile. A sada mi dozvoli da te sa ženom i decom napustim, jer smo već odavno ovde.

— Sve najlepše, Šljuko. Moliću se da uvek budeš zdrav da ti u porodici sve bude srećno!

Šljuke se podigoše u vazduh i nestadoše u oblacima.

Ostavši, međutim, sam, Kančil ponovo prileže ispod drveta i zadrema hlađen vetrićem. Posle izvesnog vremena, on je već spavao dubokim snom.

KAKO JE STO PEDESET KROKODILA HTELO DA POJEDE KANČILA

Kiša je lila bez prestanka, kao da su sa neba pljusnuli vodopadi. Reka se izlila i namah potopila jarugu. Okolo brežuljka stvorili su se strašni vrtlozi. Voda je nadolazila sve više i njeno hučanje je potsećalo na urlik uragana. Reka je nabujala od kiše. Uskoro je voda u jaruzi, koja je opkoljavala brežuljak, doprla do mesta gde je spavao Kančil. Probudivši se i spazivši kako se razlila rska, zverčica se jako uplašila. Šta je mogla da radi? Nije imalo gde da se skoči, jer je jaruga bila pod vodom. Da se uspentra uz drvo, ona takođe nije mogla. Preostala Joj je samo nada da će voda brzo opasti i da neće stići da je odnese. Kančil se nije usuđivao da zapliva, jer se bojao da ne dospe u čeljust krokodila. Dok je on sa strahom razmišljao kako bi takav susret bio opasan, iznad vode su se neočekivano pojavile glave krokodilske. Najbliže je bila glava Krokodila — njegovog starog neprijatelja, koga u svoje vreme zamalo nije prignječilo drvo džavi-džavi.

— Aha! — uzviknu Krokodil. — Najzad smo se sreli, Kančile! Kuda ćeš sada? Dede, brzo dolazi ovamo! Gde ćeš se sakriti? Da li bi voleo da se sakriješ u mome trbuhu? Hajde, probaj da pobegneš! Ovoga puta se nećeš izvući! Sada ću odmah svršiti s tobom i tvojim mesom ugostiću svoje prijatelje. Oglodaćemo te do poslednje koščice, — veoma sam ljut na tebe što si me prevario! Hteo sam da se počastim bikovim vratom — ali nisam uspeo zbog tvoje prepredenosti. Šta ti je trebalo da zoveš tog nevaljalog Lana da se meša u stvari koje se tiču samo mene i Bika. Hajde, miči se, poješću

tebe umesto bikovog vrata. Mora biti da ti je meso vrlo ukusno — masno i meko. Možda je korisno, kao neki lek.

Kančil je već pomislio da neće moći da umakne smrti. Pa ipak nije gubio nadu u pomoć svevišnjeg. Poverio je svoju sudbinu alahu i počeo da ga moli za spas. A zatim je, obrativši se Krokodilu, rekao:

— Ko ti je otkrio tajnu? Odakle si saznao da se od mene može napraviti lek? Tu vas se skupilo tako mnogo i svi bi ste hteli da pojedete mene jednog! A to nimalo nema smisla, jer ja sam suviše mali. Ja vas neću zasititi. Ali, ako želite da od mene napravite lek, onda je to druga stvar. U tom slučaju, možete me jesti svi zajedno, ukoliko vas nije manje nego što je potrebno.

— Nas je ovde osamdeset — odgovorio je Krokodil.

— Ako me pojede samo osamdeset krokodila, onda će sigurno sve njih zaboleti stomak. Ujutro ćete se razboleti, a uveče poumirati. Možete me odmah rastrgnuti na komade i pojesti ako ne verujete. Ali ako me pojede sto pedeset krokodila, onda će lek biti od koristi i svi ćete biti zdravi i dugo živeti.

— Govoriš li ti istinu, Kančile?

— Pa to je isto tako kao kad čovek popije više nego što mu treba. Suviše mnogo vina šteti. Čovek se opija, gubi stid, a ponekad i umre preteravši u piću. U svakom slučaju, pijanica neće dugo živeti. Druga je stvar kad čovek pije pomalo, — od toga samo postane jači! Međutim, moje meso je kudikamo otrovnije od bilo kog vina: ko pojede više nego što treba, sigurno je da neće dugo proživeti.

Jedan od krokodila reče:

— Uvek tako biva pred smrt svi suviše mnogo brbljaju. Poješću te sad odmah, makar me i ne zasitio jedan jedini Kančil.

Kančil mu odmah priđe i reče:

— Izvoli, rastrgni me na komade! Dajem vam dobar savet, a vi me ne slušate. Sasvim mi je svejedno koliko će me krokodila pojesti, jedan ili mnogo! Još hoću da mi zveri budu zahvalne posle smrti i da moje dobro ime postane slavno u celom svetu. Uostalom, ako se malo bolje razmislite, ne morate ni poslušati moj savet. Međutim, ako me prôždere osamdeset krokodila, svi će polipsati. Ala će se radovati mirne životinje, koje pribavljaju sebi hranu na rečnoj obali,

— više im niko peće smetati! Šteta što sam se izbrbljao, samo sada već ne mogu da povučem reč. Eh, moj brbljivi jezik stvorio mi nepriliku! Zašto sam otkrio tu tajnu!

Stari Krokodil odgovori:

— Sad vidim da govoriš istinu. Ta neka, narediću pedesetorici krokodila da pozovu ovamo još sedamdeset, da bi nas bilo ukupno sto pedeset. Trideset krokodila ostaće pored tebe da čuvaju stražu dok će se ostali razići na sve strane. Uskoro će se svi skupiti ovde.

Pedeset krokodila se raziđe na sve strane: neki su izišli na obalu, neki su zaronili u vodu. Svi se vratiše vrlo brzo, a s njima još sedamdeset. Sada ih je već bilo sto pedeset. Jaruga je vrvela od krokodila, i svi su strašno razjapljivali čeljusti. Krokodil koji je bio u neprijateljstvu sa Kančilom reče:

— A sada, šta još hoćeš, Kančile? Već nas se skupilo ovde sto pedeset.

— Ako vas zaista ima ni manje ni više nego sto pedeset, onda me možete pojesti. Nego, da li je tu tačno sto pedeset?

— Samo što sam prebrojao, ni manje ni više u dlaku tačno sto pedeset.

— E, to je vaša sreća ako si pravilno izbrojao. Ali ako si pogrešio, to se može svršiti rđavo po sve vas.

— Pa onda bi bilo bolje da ti sam još jedanput prebrojiš da ne bi bilo greške.

— Ja se uzdam u vas! Ako ovde stvarno ima, ni više ni manje, sto pedeset krokodila, onda izvolite, raztrgajte me na komade!

— Ne, ne, bojim se, bolje nas ti sam prebroj.

— Ako zaista to hoćete, onda sam ja spreman. Ali se rasporedite tako da vas dobro vidim. Samo ne podižite iz vode glavu, već lezite jedan pored drugog, pripijte se međusobno bokovima — od beringin-drveta sve do one tamo obale.

— Dobro, ne brini se, sada ću svima narediti i razmestićemo se, kako ti kažeš.

Uskoro zatim krokodili legoše u jedan red isturivši iz vode glave, leđa i repove.

— Brzo, brzo i gledaj da ne pogrešiš — rekao je Krokodil.

Kančil odgovori:

— Dozvoli mi da prelazim preko tvojih prijatelja, samo neka ne shvate to kao neučtivost.

Krokodil uzvrati:

— Ništa, ništa, to služi stvari.

Kančil je počeo da broji krokodile skačući po njihovim leđima.

— Jedan, dva, tri, četiri, deset, dvadeset, pedeset, devedeset, sto, sto dvadeset, ... sto pedeset!

Tu on skoči na obalu i pojuri što ga noge nose.

Krokodil povika:

— Pričekaj za trenutak, Kančile, hoću nešto da te pitam!

Kančil odgovori:

— Šta hoćeš da me pitaš?

— Pa u vezi s tim što si govorio!

— Hoćeš da se počastiš mojim mesom? Samo se ponadaj! Umesto moga mesa možeš usput da skupiš moj izmet i s njim da pogostiš svoje prijatelje. Ako bude malo, ja ću još da dodam. Podla

Krokodilčino, vraćaj se onamo odakle si došao! Želim i tebi i tvojim prijateljima da vam lovci prosviraju glave! A sada ću da poletim iz sve snage.

Ispevši se na omanji brežuljak obrastao trskom, Kaičil se zaustavi da odahne. Odjedanput se trska pokrenu kao od vetra i Kančil spazi da mu se približava Krokodil. On odskoči kao da ga je nešto ujelo:

— Šugavi Krokodile, sine glupavog krokodila, unuče krokodila Nitkova, praunuče podlog krokodila, potomče gnusnih krokodila! Gle šta si smislio — da mučki napadaš! Dobro je što sam na vreme primetio inače bih se, u\ zao čas, pretvorio u krokodilski izmet!

Istog trenutka Kančil je pojurio bez predaha i trčao tako do samog jezera. Mučila ga je žeđ i on zastade da se napije vode. Nije dospeo ni da se sagne do vode kad spazi tamo nešto duguljasto, nalik na pletenu korpu. Kančil se malo uplaši, ali se ne zbuni. Obrativši se zagonetnom predmetu, reče upravo suprotno onome što je u stvari mislio:

— Čuj me, Duguljasti, ako si ti krokodilska glava, onda se ne miči, a ako si komad drveta, onda doplivaj do mene.

Ustvari, to je bio Krokodil. Kad ču Kančilove reči, on se istog časa pokrete da bi se pomislilo da je parče drveta.

Čim je Kančil video da se duguljasti predmet pomakao i približio njemu, on se ponovo baci iz petnih žila u bekstvo i najzad dospe u dubinu šumskog čestara.

— E baš je glup Krokodil, ne razume kad se tera šega s njim! — rekao je Kančil. — Zato se i po

makao, samo da bi ja pomislio da je on komad drveta. Ako je on stvarno tako priglup, onda neće moći nikad da me nasamari. Zato mogu da teram šegu s njim kad god mi se prohte. On je zaista stvorenje bez mozga.

Kančila je obuzeo težak umor. Zaustavio se pod velikim drvetom, gde je bilo tiho i gde nisu dopirali sunčevi zraci. Pod tim drvetom obično su se skrivale razne životinje bežeći ispred grabljivih zveri, ili zamorene u toku dana traženjem hrane. Tu su se one odmarale i preživale. Tu je legao i Kančil da bi se povratio — jer nije imao više koga da se boji.

ŽIVOTINjE ŽELE KANČILU DOBRO ZDRAVLjE

Sve životinje i ptice brzo su saznale da Kančil nije sasvim zdrav. Prijatelji te zverčice odlučili su da je obiđu i saznaju kako se oseća. Ko sve nije došao: Vivera(10), Orangutan, Lan, Kentus, Mravojed, Jelen, Kuna, Veverica, Bivo, Vidra, Bik, Galeb, Jastreb, Detlić, Svraka, Miš, Sova, Žuti Kos, Golub, Grlica, Soko, Šljuka, Lastavica, Buljina, Vrana, Sovuljaga.

Vivera reče:

— Zdravo da si, Kančile, prijatelju moj! Došla sam ovamo sa tvojim prijateljima, sa svim životinjama i pticama da te obiđem! Kako si sa zdravljem? Trčao si, duša ti je bila u nosu, kao da si se spasavao od potere. Šta se to desilo? Ispričaj nam sve.

Kančil odgovori:

— Znači, ti si došla ovamo sa svim prijateljima da me obiđeš i saznaš šta se dogodilo? Ja mislim da u svom životu nisam učinio ništa rđavo. Kad god sam mogao, trudio sam se da izbavim one koji su bili u nevolji. Tu nedavno pomogao sam Biku koga je hteo da pojede Krokodil. Uz moju pomoć pošlo mu je za rukom da se iščupa gotovo iz same Krokodilove čeljusti. Hajde, Biku, ispričaj im o tome da bi znali kako je bilo!

Tada Bik ispriča sve, od početka do kraja. Kad je završio sa pričom, Kančil skoči i uzviknu:

— Zbog toga sam morao da se branim od sto pedeset krokodila! Ja, međutim, nisam pomogao samo Biku. Pritekao sam i Šljuki u pomoć kad joj je pretila opasnost. Istina, ona ju je sama navukla na sebe: svila je gnezdo baš nasred polja misleći da će tako biti zgodnije. Mladi još nisu bili naučili da lete, a seljak se već spremio

da skuplja letinu. Tada se mužjak uzbudio i odlučio da preseli svoje male šljuke na drugo mesto, jer su mladunci lako mogli biti zgnječeni za vreme žetve. I tada sam ja počeo da smetam ljudima svaki put kada su se laćali posla. Celu nedelju sam rizikovao život. Jedanput su me čak i srpom gađali, ali, na svu sreću, nisu pogodili. . . Tako je prolazilo vreme sve dok male šljuke nisu naučile da lete. Hvala alahu, sve se dobro svršilo i oni su se spasli. Evo, tu je Šljuka, pitajte je sami!

'Gada Šljuka ispriča o svemu što se desilo, i zahvali se Kančilu.

Šumske životinje i ptice umukoše, slušajući širom otvorenih usta priče o tome kako Kančil pomaže svojim prijateljima. A zatim počeše, utrkujući se, da hvale ime zverčice, njenu dobrotu i to što s takvom spretnošću priskače u pomoć svima.

Vivera reče:

— Došla sam ovamo sa svojim prijateljima da bi znao koliko se radujemo što si ostao čitav i nepovređen. Ti ne žališ truda kada je potrebno pomoći bližnjem. Ti si na sve spreman, a ne tražiš ništa kao nagradu. Dužnost stavljaš iznad svega. Neka te blagoslovi alah za tvoje dobro srce i za tvoja dobra dela. Neka tvoje ime uvek bude ovenčano slavom i poštovanjem! Neka ti da bog dug život i dobro zdravlje!

Kančil odgovori:

— Veliko ti hvala, Vivera, veliko hvala svima vama, dragi prijatelji! Daće bog, i vaše želje će se obistiniti. Molićemo se jedan za drugoga, i ja se nadam da ćemo svi lepo živeti u šumi!

Divlja Mačka smatra da je pametnija od Kančila

Vraćajući se od Kančila, Buljina, Vivera i Kentus razgovarali su među sobom celim putem. Vivera reče:

— Ja nešto ne videh Divlju Mačku. Zar ona zbilja nije došla da obiđe Kančila?

Kentus odgovori:

— Ona stvarno nije bila. Zanimljivo je, šta li ju je to sprečilo?

Buljina reče:

— Ona sigurno spava. Noćas smo se prepirale oko toga koja od nas duže neće zaspati. Pogodba je bila ovakva: onaj ko izgubi, uzeće u usta parčence izmeta i osramotiće se pred svima. Prihvatila sam izazov i počeli smo sa takmičenjem. Pobedila sam ja.

A ustvari bilo je ovako. Buljina je pristala na to takmičenje zato što Divlja Mačka ne zna njene navike. Kad Buljina kriče to je znak da spava. A kad Buljina ćuti, to znači da je budna. Zato se obično misli da ona spava upravo onda kad je budna. O svemu tome ispričala je sama Buljina.

— Cele noći — pričala je Buljina — dolazila je Divlja Mačka da proveri spavam li ja ili ne, i to uvek kad ne treba. Svaki put kad je dolazila mislila je da ne spavam. Na kraju krajeva, ona se naljutila i posle izlaska sunca nije više dolazila. Pomislila sam da je zaspala i pošla sam do nje. I zaista, Divlja Mačka je spavala na oba uva držeći u šapama komadić izmeta. Po svemu se videlo da se spremala da ga stavi meni u kljun. Svaki put kad mi je prilazila, činilo joj se da ne spavam i eto, ona je držala pripremljeni komadić izmeta. A ja uzeh i namazah joj njime glavu. Nisam ga trpala u usta Mački, — odvratno

mi je bilo, a i bojala sam se da će se probuditi. Trljala samo joj samo njušku. No i to nije loše, zar ne?

Vivera odgovori:

— Sada je razumljivo zašto nije došla u posetu Kančilu. Prosto naprosto, zaspala je. Hajdemo svi zajedno do nje.

Oni dođoše Divljoj Mački, zatekoše je na spavanju i počeše da je bude.

Vivera uzviknu:

— Hej, Divlja Mačko, sunce je već odavno izišlo, a ti još uvek spavaš. Je l' te savladao dremež? Probudi se, došli su gosti!

Divlja Mačka skoči uplašeno, ali oči joj još uvek behu krmeljive od sna.

— Jeste li već dugo ovde? Otkud dođoste svi zajedno? — upita ona.

Vivera odgovori:

— Mi tek što smo bile kod Kančila. Na jedvite jade je umakao Krokodilu. Da mu nije alah pomogao, Krokodil bi ga jednostavno proždrao. Zar nisi ništa čula?

— Ne, ništa — reče Divlja Mačka.

Tada Vivera upita:

— Pa ti se uvek rano budiš, što danas spavaš tako dugo?

Divlja Mačka odgovori:

— To je tačno, stvar je u tome što smo noćas ja i Buljina priredile takmičenje.

— I ko je pobedio?

— Zar može Buljina pobediti Divlju Mačku?

Vivera upita:

— A kakva je bila pogodba?

Divlja Mačka odgovori:

— Nije šala! Pobeđeni mora da uzme u usta komadić izmeta.

— Pa je si li onda već stavila Buljini izmet u usta?

— Ma ne — reče Divlja Mačka — bilo mi je žao.

— Vrlo je lepo ako ti stvarno žališ svoje bližnje — uzviknu Kentus. — To znači da imaš dobro srce. Uvek budi tako valjana! Ali, hoću da te posavetujem: sprijatelji se s Kančilom! Otidi mu u goste. On je vrlo dobar, duševan, darežljiv, voli da u svemu popusti. Uvek je ljubazan, druželjubiv, spreman da učini uslugu. Nikad se ne hvališe, ne vređa, ne čini podla dela. Ima čistu dušu. Ne voli da moljaka nije pakostan, nežan je u ophođenju. Živi ne smetajući nikome, voli da pomaže bližnjima, odvažan je i hrabar, spreman je da žrtvuje život ako je to potrebno. Na njega se čovek u svemu može osloniti. Za dobro on nikad neće vratiti zlim. Živi da bi činio dobra dela. On se nikog ne boji zato što je uvek u pravu. Ni nalik nije na one zločince koji i sami ne znaju zašto žive. Takve zveri imaju kukavičku dušicu, savesti ni trunčice, svega se boje, — jer znaju da su podle. Samo li šušne nešto, kolena im se već tresu! Uvek gledaju u stranu. Boje se da neko ne primeti da im savest nije čista. Čuju li samo bilo čije korake, zadrhte. Strah ih ne napušta ni za trenutak. Dovoljno je da ih samo pogledaš pa da pomisle da ih vrebaš. Svakog shvataju naopako, svakog sumnjiče zato što i sami imaju podle duše. Nije im lako da žive na svetu: ono što hoće nemaju, a što imaju gube.

Divlja Mačka se naljuti i uvredi slušajući kako Kentus hvali Kaičila. Govoreći o tome kako je Kančil dobar, Kentus kao da je težio da je omalovaži i da joj kaže kako je ona u stvari rđava. Zato Divlja Mačka progovori besno:

— Ne, Kentuse to nije istina! Nemaš za šta da hvališ Kančila. Pripisuješ mu sve vrline ovog sveta. Da te čovek čuje, pomislio bi da ja u sebi nemam ništa dobro već samo loše! Smatraš me potpuno ništavnom, ali ja nemam nameru da se ulagujem Kančilu. Nije nego, Kančil je pametan, a ja sam budala! Pazi samo dokle ste vi doterali! Nego, makar ti mene smatrao budalom, ja se ne plašim tvog lukavog Kančila. Spremna sam da se ponesem s njim. Videćemo još ko je od nas pametniji i okretniji! Ne treba sve životinje meriti istim aršinom! Kad bi se ti slušao, svi bi morali ići na prstima pred tvojim Kančilom. Ali to ne očekuj od mene, — pokorno se zahvaljujem na tome!

Kentus reče:

— Ti si vrlo rđavo vaspitana! Gde si to videla da se tako dočekuju gosti? Zar to tako ide? Gosti ti daju dobar savet, a ti se obrecuješ!

Ako je tako, to znači da u tebi zaista nema ničeg dobrog, a o poštenju da i ne govorimo. Sve bez razlike lažeš i to još pravo u oči! Pričaš, eto, da si pobedila Buljinu, a cela ti je glava u izmetu, i njuška takođe! Ko je od vas dve pre zaspao? Zar nisi ti? I nije te sramota? Hajdemo odavde Vivera! Ispričaćemo istinu svima životinjama, pa neka se zastidi!

Tada Divlja Mačka progovori nežno:

— Ne ljutite se na mene, Kentuse, Vivero i Buljino! U pravu ste, i ja ću poslušati vaš savet. Vrlo sam vam zahvalna. Pa svi mi znamo da Kančil ima dobru dušu, to ste tačno rekli. A glava i njuška zamazani su mi izmetom zato što me je Buljina pobedila. Samo ne govorite to drugim životinjama, inače će me biti sramota!

Kentus reče:

— Biće vrlo dobro ako poslušaš sve naše savete. A o tome da si ti pobeđena ja neću reći ni jednoj životinji.

— E pa, prijatelji, hajdemo, mi smo i tako već odavno ovde!

I svi troje kretoše na put.

Kančil prevaren od Divlje Mačke pada u klopku

Kad su otišle životinje, Divlja Mačka se umi i očisti svu prljavštinu sa svoje glave i njuške. Bila je vrlo ljuta na Kančila zato što ga vole i poštuju sve životinje. Ona reče u sebi: „Zar je Kančil pametniji od mene? Ne bih rekla! Sada ću otići do njega — videćemo još koliko je on dobar i da li je to tačno da se on ni s kim ne svađa. To ne može biti, ne verujem u to, i tačka!“

Kad je došla Kančilu, ovaj joj se obrati rečima:

— Zdravo, Divlja Mačko, prijatelju moj! Zašto si došla posle svih?

— To sam namerno učinila! Da sam došla sa ostalima, ti bi od toga imao malu korist. Ispričaj mi molim te o tvojim brigama!

Tada joj Kančil ispriča sve, od početka do kraja. Divlja Mačka se napravi da je iznenađena i ushićena. A u dubini duše ona je želela smrt Kančilu.

— Jadniče, koliko si samo morao prepatiti! Ne treba više da misliš na to. Bilo pa prošlo! Neka ti to sve bude lekcija za ubuduće. A sada bolje porazmislimo malo o prijatnim stvarima! Jesi li već nešto jeo.

— Nisam još, nije mi se jelo.

— Tako ne ide, hajdemo, otpratiću te tamo gde se ima čime počastiti. Znam jedan povrtnjak zasejan

bobom. Tamo se možeš do mile volje najesti svežeg sočnog lišća.

Kančilu pođe voda na usta pri pomisli na sočne listove ali ne ispolji da mu se to tako jede.

— Nisam još stigao da ogladnim, — reče on — zato što sam vrlo iscrpen. Ali sada, kada se povela reč o bobu, dobio sam apetit.

— Zar nikome od tvojih prijatelja, koji su te posetili, nije palo na pamet da ti ponudi da jedeš?

— Ne, nikome osim tebe!

— Na šta to liči! Među tvojim vernim prijateljima nije se našao nijedan ko bi se sažalio na tebe, pomisli o tvom zdravlju! Da se makar jedan od njih zainteresovao da li si jeo nešto ili ne! Kakva korist od toga što su se svi strčali ovde i zabavljali te razgovorima? Sve same prazne reči! Zar je to pravo prijateljstvo? Kakva vajda od takvih prijatelja koji se interesuju samo tvojim avanturama? Valjda ih se ništa i ne tiče da li si ti gladan ili ne. A od nežnih reči nećeš biti sit. Ja sam najništavnija među tvojim prijateljima, a žalim te. Izvoli, pa razmisli o tome!

— Ja nemam prijatelja koje bih smatrao ništavnim, za mene su svi oni jednaki. A ti si mi isti takav prijatelj kao i svi ostali.

— U redu, hajde sa mnom pa ćeš videti koliko sam ti odana!

Još pre nego što je došla Kančilu, Divlja Mačka je izabrala povrtnjak zasejan bobom i okružen jakim plotom. Ona je isto tako znala da je tamo postavljena kljusa.

Došavši do povrtnjaka, životinje se zaustaviše i Divlja Mačka reče:

— Eno tamo, malo više udesno, motke na ogradi su dosta razmaknute. Raširi ih, pa ćemo proći!

— Ja ih ne mogu razmaknuti, nemam još snage.

— Daj, ja ću ti pomoći! Sama ću da ih razmaknem... Evo ovako, već je dovoljno.

— E pa, ako je dovoljno, ja onda krećem.

Kančil se zavuče u vrt i poče da jede sveže bobovo lišće, a uzgred i stabljike. Uskoro oseti da mu se vraća snaga.

Tada Divlja Mačka reče:

— Kančile, ne jedi to lišće. Eno tamo podalje lišće je svežije i sočnije a i stabljike su deblje! Jedi ih, nazdravlje ti bilo!

A baš je na tom mestu bila postavljena kljusa. Odozgo je bila pokrivena lišćem i nije se primećivala. Kaičil posluša Mačku i bez bojazni poče da štrpka lišće i gricka stabljike. Usred gusto izraslog boba i lišća razastrtog po zemlji, on nije ni primetio kako je pogodio

glavom u zamku. Odmah zatim nagazio je na oprugu od kljuse. Ono ga istog trenutka baci uvis. Zamka se zateže oko njegovog vrata i on ostade viseći. Trebalo je samo malo da se pomakne i zamka bi se zategla još jače. Kančil ne izusti ni reči, jer se bojao da se pomakne. Ćuteći, poverio je svoju sudbinu alahu. Nimalo se nije jedio na Divlju Mačku, koja ga je prevarila. Samo je žalio što joj je poverovao, krivio samog sebe i molio alaha za milost. Na sreću, uspeo je da se odupre zadnjom nogom o stablo drveta, koje je ležalo na zemlji. To ga je i spaslo smrti.

Tada mu priđe Divlja Mačka i reče s podsmehom u glasu:

7*

— Zašto si prestao da jedeš lišće, Kančile? Zašto si se sledio kao klada? Pričaju da ti možeš pomoći svakoj životinji? Sada vidim da su

te priče prava laž. Da je to tako, ti bi najpre uspeo da pomogneš samom sebi! Šta ti je to ispao jezik! Zar ga zaista ne možeš uvući? Pih! Smislio da se izjednači s Divljom Mačkom! To ti neće upaliti. Neću se smiriti dok ne vidim kako ćeš lipsati! Pričekaj sada će doći ljudi i dokusuriće te — onda ću spokojnog srca krenuti kući! A dotle ću se sakriti u gustom lišću i čekati. Biće interesantno videti kako se ljudi obračunavaju s tobom!

Kančil je ćuteći slušao Divlju Mačku i pamtio dobro.

Šljuka spasava Kančila

Kančil se već više nije nadao da će ostati među živima. Mislio je samo na jedno: „Uskoro će doći ljudi i ubiće me!“

A za to vreme Šljuka, koja se zaželela Kančila, pođe da ga traži. Kružila je vrlo dugo u vazduhu dok naposletku ne spazi Kančila kako je upao u kljusu. Šljuka se odmah spusti k njemu i vide da je on još živ ali ne može izgovoriti ni jednu reč — toliko je jako kljusa stezala njegov vrat. Šljuka poče da oplakuje Kančila i ovaj se potpuno ražalosti. Upravo tada Šljuki pade na pamet dobra misao, pa reče:

— Evo šta, Kančile, kada dođu ljudi, napravi se mrtav. Zatvori čvrsto oči i prestani za trenutak da dišeš! A ja ću istrljati tvoju njušku izmetom. Tada će svi pomisliti da si ti već odavno crkao i odmah će preseći omču. Ti ne gubi vreme — hvataj maglu! Poslušaj moj savet! Čekaću te iza ograde.

Uskoro je došao seljak kome je pripadalo polje, i veoma se obradova videći Kančila uhvaćenog u kljusu. Od radosti on poče da igra pevajući i zviždućući. Divlja Mačka, gubeći dah od oduševljenja, gledala je u njega očekujući da će on svakog časa ubiti Kančila. Seljak čak nije ni obratio pažnju na to što je zverčica uništila letinu i pojela toliko lišća i stabljika, — u zamenu je dobio celog Kančila! Prišavši mu bliže, seljak shvati da se uzalud radovao: Kančil beše crkao! Naduven stomak, njuška isprljan ptičjim izmetom, — sve je govorilo

da je zverčica lipsala odavno. Seljak preseče srpom zamku koja je stezala Kančila, a ovaj, pavši na zemlju, istog momenta đipi i jednim skokom se sakri u gustom lišću, tamo gde se sklonila Divlja Mačka. Kančil odatle jurnu prema ogradi, iskoči napolje i nastavi dalje.

Šljuka mu je letela iznad glave i pokazivala put. Trčao je tako bez predaha sve dok se nije zaustavio na bezopasnom mestu.

A seljak, koji je pojurio za zverčicom, upao je u gusto lišće i bacio se na Kančila srpom. Nije ga ni zakačio, ali je umesto njega pogodio Divlju Mačku. Seljak pomisli da se srp sjurio u Kančila i priđe bliže. Tamo, međutim, nije bilo ni traga od Kančila, nego je sa prebijenom glavom ležala Divlja Mačka. Tada je seljak iseče na komade govoreći:

— Divlja Mačko, bestidna kradljivice, to si ti zavela ovamo Kančila! To si ti polomila plot! Bez tebe se Kančil ne bi zavukao u moj povrtnjak.

Ko drugome jamu kopa, sam u nju pada.

JAVANSKE LEGENDE I BAJKE

PASOPATI

U davno vreme, još dok stanovnici Jave nisu primili muslimansku veru, jednom od država na tom ostrvu upravljao je radža po imenu Džamodžojo. Kao odvažan vojskovođa, on je pokorio sve svoje neprijatelje. Na bojištu se nalazio uvek u prvim redovima, borio se rame uz rame s običnim vojnicima. Razmahujući mačem, radža se probijao u sam centar okršaja ne odstupajući ni za korak. Čak i najstrašnije neprijateljsko oružje nije mu moglo pričiniti ni najmanju štetu, jer je radžu čuvao čarobni mač.

Mač mu je poklonio jedan stari pustinjak.

— Čuvaj ga kao oči u glavi, — rekao je on radži. — Ako ti ga ukradu, više nećeš izići na kraj sa svojim neprijateljima.

O svemu tome saznao je Vrekrodata, radža-div, koji je bio u neprijateljstvu sa Džamodžojom.

I tako jedne noći, kad je Džamodžojo zaspao ispod drveta zamoren teškim bitkama sa neprijateljem, prikrao mu se Vrekrodata sa svojim vojnicima, ukrao čarobni mač i radžu zarobio.

U ropstvu je radža zapao u teško očajanje: noćima nije spavao i odbijao je hranu.

Jedne noći kad je radža iscrpen umorom najzad zaspao dubokim snom, pred njim se pojavi vila i reče:

— Džamodžojo, tebi su ukrali tvoj čarobni mač, ali umesto njega dobićeš drugi — tajnim i zagonetnim putem.

Džamodžojo htede da upita kako će se to dogoditi, ali vila je već bila nestala.

Radža je dugo mislio o tom priviđenju. Posle nekoliko dana ponovo je usnio isti san. Ali ovog puta pred njim se nije pojavila vila, već divna boginja po imenu Durga. Ona reče:

— Džamodžojo, imaćeš sina koji će ti doneti mnogo sreće. Od njega ćeš dobiti mač, mnogo lepši od onoga što ti ga je ukrao Vrekrodata. A u njemu će biti više čarobne snage.

Džamodžojo nije uspeo ni reči da proslovi a Durga već nestade. Radža, prema tome, nije ni razumeo šta treba da znači taj san. Dane i noći provodio je neprekidno u dubokom razmišljanju, pokušavajući da pronađe njegov smisao. Zbog tih nasrtljivih misli Džamodžojo je sasvim prestao da jede i spava, jako je omršao i razboleo se. Radžadiv Vrekrodata sažali se gledajući Džamodžoju kako se muči.

— Oslobodiću te — obećao je on — čim pokorim svog poslednjeg neprijatelja.

Posle izvesnog vremena vrati se Vrekrodata kao pobednik i održa svoje obećanje. Oslobodio je zarobljenika, ali pod jednim uslovom: radža mora da sakupi sve oružje koje se nalazi u njegovoj državi i da ga stavi pred Vrekrodatine noge. Odsad Džamodžojo neće moći da ratuje i u njegovoj zemlji će zauvek zavladati mir i spokojstvo.

Čuvši te uslove, radža se pokloni pred svojim neprijateljem i obeća da će mu predati sve oružje koje se nađe u državi. Teško mu beše na srcu, ali, sloboda je draža od svega.

Pošto je došao ponovo na vlast, Džamodžojo naredi stanovnicima svoje zemlje da sakupe sve oružje, a zatim da ga odnesu u dvorac radže-diva Vrekrodate.

Poslednji je došao da preda oružje starac koga niko nije poznavao. U toj državi to beše prvi čovek koji je primio muslimansku veru. Obrativši se Džamodžoju, on reče:

— Gospodaru moj, mi svi moramo da predamo oružje radži-divu. Ali ti se ne uzbuđuj. Imaćeš divan mač, mnogo bolji od onoga što ga je ukrao Vrekrodata. Takva je volja alaha. . .

Čuvši te reči, radža i svi njegovi ministri glasno se nasmejaše.

— Kakav ti je to alah? — upita Džamodžojo. — Taj čovek nam nije poznat.

— To se, sigurno, ovaj starac tako zove! — potsmešljivo uzviknu jedan od ministara. — Kako izgleda, on je prikrio nekakvo oružje i drži ga u rezervi.

Radža poverova ministru.

— Ti me nećeš nasamariti, — reče on starcu. — Ja sve razumem: sakrio si mač i nameravaš da mi ga posle prodaš. Odmah da si ga doneo ovamo, inače. . .

Čuvši te optužbe, starac se jako rastuži i odgovori da on nije sakrio nikakvo oružje. Zatim objasni da alah uopšte nije čovek, i da ne živi na zemlji, već na nebu.

Niko nije poverovao starcu. Oglasili su ga varalicom, i zatvorili u tamnicu, koja je bila u dubokom podrumu ispod dvorca.

Prošlo je mnogo meseci; radža i svi njegovi dvorjani sasvim su zaboravili na postojanje sužnja.

Jednog lepog dana radžina žena rodi sina. Beba je bila zdrava i snažna. Ali, — čudna stvar! — na njegovom levom bedru visio je zlatan mač privezan tankom vrpcom.

Džamodžojo i njegovi ministri behu zapanjeni. Istog časa radža se setio reči koje je čuo u snu i proročanstva starca, Pasopatija, koga je on bacio u tamnicu.

— Brže otvorite vrata tamnice i dovedite ovamo Pasopatija! — uzviknu radža.

Pojavivši se pred radžom, Pasopatija htede da se pokloni s poštovanjem, ali mu stade srce i on pade. Pasopatijeva duša otide gore alahu. Pred smrt uspeo je da otvori oči, pogleda na novorođenče, koje su stavili pored njega na svilenu asuru i izusti slabim glasom:

— Takva je volja svemoćnog alaha! Beba se rodila sa zlatnim mačem. . . Ali to oružje nije stvoreno za ratne podvige. . .

A zatim, on uperi svoj pogled na Džamodžoja i tiho progovori:

— Gospodaru moj, svim tvojim poznanicima i tebi samom prestoji odsad nošenje takvih mačeva, kao znak da će doći vreme kad ćeš se povinovati alahovoj volji. Jer alah je svemoguć i pravedan. Upamtite njegovo ime!

Rekavši te reči, Pasopati je zauvek sklopio oči.

Radža je bio duboko ožalošćen što je podvrgao surovoj kazni nedužnog starca, i mač s kojim se rodio njegov sin nazva, mačem Pasopati.

I do današnjeg dana nazivaju Javanci mačeve slične onome s kojim se rodio Seputran, sin radže Džamodžojo, mačevima Pasopati.

DEVI NGALIMA

Na jednoj od terasastih padina, koja se nalazi na prevoju planine Saval, može se videti kamena statua. Ljudi pričaju da ta statua nije ništa drugo do okamenjeni princ.

Taj princ življaše u doba procvata države Padžardžaran. I zavoli on Devi Ngalimu, ćerku radže Ranga Gading, odvažnog ratnika, pred kojim su svi drhtali. Radža Ranga Gading imađaše presto isklesan iz svetog kamena čomplang. Nikome ne bejaše dozvoljeno da sedne na presto, pa čak ni samoj radžinoj ženi. Znalo se da će svakog ko sedne na taj presto neminovno snaći velika nesreća.

Ranga Gading bio je vrlo ljut na princa, jer je svoju kćer Devi Ngalimu hteo da uda za radžu koji je upravljao državom Čirebon. Ali Ranga Gading nije se usuđivao da odbije mladog princa, jer je njegovom ocu pripadala ogromna zemlja, mnogo veća od Čirebona. Bojeći se svađe s ocem mladog princa, radža je pristao na svadbu. I danju i noću mislio je samo na to kako da se oslobodi svog budućeg zeta. I tako do samog dana svadbe njemu ne pođe ništa za rukom. Pa ipak, ujutro, na dan svadbe radža iznenada nađe način kako da zauvek rastavi mladog princa i Devi Ngalimu.

Tog dana prispeo je verenik u dvorac Ranga Gadinga u pratnji svoje celokupne svite i nebrojeno

mnogo ratnika. Pratile su ga desetine slugu, koje su nosile darove za Devi Ngalimu i njene roditelje. Ranga Gading je priredio princu svečani doček.

— Sine moj, — reče on pokazujući na kameni presto — to mesto po pravu pripada tebi. Uskoro ti predstoji da postaneš radža umesto mene.

Dok je radža izgovarao te reči, jedan dvorjanin iz prinčeve svite šapnu na uvo svom gospodaru:

— Ni u kom slučaju ne sedaj na presto. To preti da donese grdnu nesreću tebi i tvojim bliskim. . .

Princ se s poštovanjem pokloni Rangi Gadingu, ali ne iskoristi poziv da sedne na presto.

Kad je radža ponovo predložio princu da sedne na presto, ovaj se skromno spusti na ćilimče koje je bilo prostrto ispred prestola i izusti sa dubokim poštovanjem:

— O, gospodaru moj! Tek posle svadbe usudiću se da sednem na presto pored tebe. A zasad nemam pravo da to učinim.

— Neka bude onako kako ti hoćeš, sine moj, — odgovori radža.

Još ne stigoše da otpraznuju svadbu, a radža ponovo reče:

— Sine moj, ti sad već možeš sesti pored mene.

Princ zaboravi na savet svog dvorjanina i sede na presto isklesan iz kamena čomplang.

Baš tada Devi Ngalimi pođe u svoju sobu da se presvuče. Prođe nekoliko časova, a ona nikako da se vrati. Princ se ozbiljno uznemiri i pođe da traži svoju ženu.

Već izdaleka on ču vapijuće krike i glasan plač žena. Glasovi su dopirali iz sobe u kojoj je živela dadilja Devi Ngalimi.

— Šta se desilo? — uzviknu princ utrčavajući u sobu. — Zašto sve plačete tako neutešno? Gde je moja žena Devi Ngalima?

— O, prinče, — odgovoriše žene — tvoju ženu su ukrali.

— Kuda je nestala? — povika princ glasom drhtavim od uzbuđenja. — Ko ju je ukrao?

— Niko to ne zna — odgovori dadilja. — Samo smo letimično videli senku konja koji je odneo na sebi Devi Ngalimu i do nas je dopro njen glas: „Princ je seo na sveti kamen! Sada nas neće mimoići nesreća..."

Princ se strese čuvši te reči. Znači, on je sam kriv što su mu oteli ženu. Ali on će je naći!

Ne rekavši ni reči Ranga Gadingu, princ ćuteći osedla svog konja i pojuri u pravcu planine Murijah da bi zamolio za pomoć pustinjaka,

koji je živeo tamo. On će već svakako morati da zna šta se dogodilo, i od njega će princ, nesumnjivo, dobiti razuman savet. Iza kamene pećine, gde je boravio pustinjak, bilo je još nekoliko pećina u kojima su živeli krilati konji — sembrani — koji su bili vlasništvo bogova.

Princ je jurio što je igda mogao. Kad je dospeo do kamene pećine na planini Murijah, gde je živeo pustinjak, jadni konj se jedva držao na nogama, a i sam jahač beše malaksao.

Princ skoči s konja, priđe pustinjaku i zamoli da ga ovaj odvede do pećine krilatih konja.

— Spreman sam da te prevedem do pećina sembrana, — reče pustinjak, — samo ti sada nećeš naći tamo ni jednog jedinog konja. Bogovi su ih uzjahali i odjurili na nebesa da ratuju.

— Ah, sveti starče, — zamoli princ. — Šta da radim? Tražim svoju ženu, koju su oteli rđavi ljudi. Tražiću je svuda — i pod zemljom i iznad oblaka. Ali na mom konju ne može se daleko stići. Molim te, zamoli bogove da mi dadu krilatoga konja. A ako ne mogu konja, onda garudu(11). . .

— Garudu? Svetu pticu boga Višnu? — uzviknu zapanjeni pustinjak. — Na to nemoj ni da pomišljaš!

Čak ni bogovi ne smeju da se dotiču garude. Neće oni dati ni krilatog konja.

Pustinjak uperi svoj pogled uvis i zamisli se. Poćutavši malo, on reče:

— Sine moj, pomoći ću ti! Zatvori čvršće oči i ne otvaraj ih dok ti ne kažem.

Princ učini to. Kakva li je tek bila njegova radost kad je ponovo otvorio oči! Njegov konj, tako umoran posle teškog puta, stajao je sada pred njim pun snage, a na leđima su mu se pojavila krila.

— Sedaj na svog konja i putuj da tražiš ženu! — uzviknu pustinjak.

Ne gubeći vreme, princ skoči na svog konja i kao bez glave polete uvis. Oni su leteli iznad visokih planinskih vrhova i dubokih bezdanih ponora.

Kad su proleteli iznad planine Saval, princ spazi na jednoj od njenih padina šestoricu putnika koji živahno razgovarahu

međusobno. Zategnuvši dizgine, princ zaustavi konja i upita ih:

— Nije li ko od vas video ukradenu princezu?

Međutim, putnici nastaviše svoj razgovor i ne obratiše nikakvu pažnju na princa. On im ponovo postavi isto pitanje, ali ne dobi nikakav odgovor. Ozbiljno se naljutivši, on povika:

— Odmah da ste odgovorili na moje pitanje, inače ću svima otseći glave!

I tada reče jedan od putnika:

— Tvoju princezu niko nije ukrao. Ona se sama pretvorila u belu golubicu.

— Ja sam video kako je ona pretvorivši se u vilu, poletela na nebo! — odgovori drugi putnik.

— Ja sam video kako je ona, pretvorivši se u Lana, odjurila u šumski čestar gonjena lovcima, — reče treći.

Индонежанске бајке

— A ja sam — odazva se četvrti — video kako je ona, pretvorivši se u tigra, rastrzala ovcu na komade.Peti odgovori s osmehom:

— Ja sam je video, jako je ostarela i poružnela, a lice joj je pokriveno borama, kao kod stare babe.

— Tu staricu smo mi ubili i bacili, eno u onu provaliju — progunđa šesti.

— Tačno, tačno, bacili smo je u duboku provaliju — rekoše svi.

Princ pade u jarost, izvadi mač i otseče glave šestorici putnika.

— Neka se te obezglavljene lešine skamene! — uzviknu princ. Još on i ne uspe da izgovori kletvu, a sva šestorica se skameniše.

Ali princu postade teško na duši; on poče da žali što je tako surovo postupio, obuzelo ga je osećanje stida i dubokog kajanja. Predajući se tužnim razmišljanjima, on pođe naviše po strmoj padini planine Saval. Put je bio vrlo težak i mestimično gotovo neprohodan.

Ali evo, princ izađe na visoku visoravan. Neočekivano mu istrča u susret nekakva prljava i nakazna starica. Zagrlivši princa, ona ga poljubi i zakuka:

— Ta ja sam tvoja žena, koju ti tako voliš! Ja sam Devi Ngalima. Zar me ne poznaješ?

— Zašto si se tako promenila? — upita zapanjeni princ. — Ja imam mladu i lepu ženu, a ti si stara i ružna. . .

— Ružna? Ja ružna? — povika starica, skoči na konja i neobičnom brzinom pojuri put neba.

Princ kao gromom pogođen, pade na zemlju. Telo mu se istegnu i poče postepeno da se stvrdnjava. On već nije mogao da mrda ni rukama, ni nogama, ni glavom. Ceo se pretvori u kamen. Oči mu behu uperene u jednu tačku, a kapci mu postadoše potpuno nepokretni. Prinčeve usne se čvrsto stisnuše.

Odjedanput se pojavi Devi Ngalima sa preslicom u rukama. Ona nikako nije mogla da shvati šta se to dogodilo s njenim mužem. Nagnuvši se nad njim, ona upita:

— Kako je moglo da se desi da me na dan naše svadbe ukrade radža od Čirebona. Zašto me niko ne traži? I zašto ti ležiš ovde na tom usamljenom mestu.

Prinčeve usne, gotovo potpuno okamenjene zadrhtaše i on s mukom progovori:

— Celo vreme sam te tražio. . .

Više ništa nije mogao reći.

Četrdeset dana i četrdeset noći sedela je Devi Ngalima pored okamenjenog tela svog muža. Plakala je bez prestanka. Njena preslica i klupčići prediva toliko su se natopili suzama da ona nije mogla čak ni da satka mrtvački pokrov za svog muža. Četrdesete noći napustila je njegovo skamenjeno telo da bi skupila snagu i završila svoj rad. Dugo se potucala po tuđim selima dok nije zalutala u naselje Telega. Tamo, na seoskom groblju, ona je izabrala sebi mesto pod razgranatim beringin-drvetom i ponovo se latila posla.

Danju se krila u kamenitoj pećini, a noću je lutala između humki ili sedeći ispod beringin-drveta, tkala mrtvački pokrov za svog supruga. Međutim, njenom radu se nije video kraj.

I sada, u noći obasjanoj mesečinom, stanovnici sela Telega čuju zujanje preslice — to se Devi Ngalima žuri da satka mrtvački pokrov, ali se niko od seoskih žitelja ne usuđuje da prođe noću pored groblja i beringin-drveta.

RADEN PANDžI KUDA VANENGPATI

Pre mnogo stoleća vladao je u Džengali radža koji je imao tri brata. Jedan brat bejaše radža od Kedire, drugi je upravljao Nguravanom, a treći vladaše Singasarom. Radžina sestra — zvali su je Kili Suči, — bejaše isposnica i živeše u šumi Kepučangan.

Džengalski radža imađaše četrdeset tri sina. Od njih se naročito pročuo najstariji — Tumengung Bradža Nata i peti sin po imenu Raden Pandži Kuda Vanengpati.

Taj princ bejaše veren sa Devi Sekar Tadži, ćerkom radže od Kedire, sinovicom džengalskog radže. Međutim, Raden Pandži Kuda Vanengpati nijedanput nije video Devi Sekar Tadži, svoju verenicu.

Uoči dana kad je trebalo da se održi svadba, Raden Pandži se u pratnji nekolicine dvorjanina uputio u šetnju. Uskoro je došao do kuće Patiha Kudanavarsi, brata od strica džengalskog radže. Spazivši Raden Pandžija, Patih ga odmah pozva da svrati.

Kad se Raden Pandži popeo na verandu, ljubazni domaćin ga usluži da sedne, i tu se odjedared pojavi devojka neobične lepote, koja poče da nudi gostu betelj(12).

Raden Pandži beše zadivljen njenom lepotom.

— Ko je ta devojka? — upita on Patiha.

— Dragi prinče, — odgovori Patih — to je Angrena, moja najmlađa ćerka.

— Ona je divna, — reče uzbuđeni Raden Pandži — ona je tako lepa da sam spreman da se odreknem Devi Sekar Tadži i da se oženim tvojom ćerkom.

— Dragi prinče, — odgovori duboko zabrinuti Patih — razmisli dobro. Tvoj otac je čvrsto odlučio kojoj je suđeno da postane tvoja žena, a, osim toga, svima je poznato da je Devi Sekar Tadži neobično lepa, mnogo lepša od moje ćerke Angrene.

— Možda je to tako, — odgovori Raden Pandži — ali ja nameravam da se oženim tvojom ćerkom Angrenom. Reci joj da se sprema, povešću je sa sobom u dvorac. Čim je moj otac vidi, odmah će odlučiti da se njom oženim.

Patih shvati da je beskorisno opirati se, i Angrena krete zajedno sa Raden Pandžijem u dvor njegovom ocu. Džengalski radža se začudi čuvši da njegov sin hoće da se oženi Angrenom. Ali devojka mu se jako dopade i on zaključi da je ona dostojna da postane žena njegovog sina. Posle nekoliko nedelja venčaše se Raden Padži Kuda Vanengpati i Angrena.

Saznavši za tu svadbu, radža od Kedira se razbesne. Postalo mu. je jasno da njegov stariji brat — džengalski radža — nema uopšte nameru da ženi Raden Pandžija sa Devi Sekar Tadži.

Vladar Kedire se toliko naljuti da odluči da napadne džengalskog radžu. On sazva sve svoje ministre i vojne komandante da bi s njima pretresao plan akcije. Najstariji ministar se zvao Prasant.

On reče:

— Gospodaru moj, ne žuri se da napadneš svog brata. Pre nego što otpočneš rat, posavetuj se sa svojom sestrom Kili Suči.

— Da, to je ispravno. Treba pozvati ovamo moju sestru Kili Suči — reče radža.

On odmah naredi da se nekoliko pouzdanih ratnika upute u šumu Kepučangan po Kili Suči. Šuma je bila vrlo daleko, i tek kroz četrdeset dana mogla je Kili Suči da iziđe pred radžu od Kedira.

Saslušavši ga, ona upita:

— Zar je moguće da naš brat nije održao svoje obećanje.

— Naravno da nije — odgovori ljutito radža. — Obećao je da će oženiti svog sina Raden Pandži Kuda Vaiengpatija sa mojom ćerkom Devi Sekar Tadži čim oboje postanu punoletni. A umesto toga, on ga je oženio Patihovom ćerkom. . .

— Više strpljenja, brate moj, — reče Kili Suči — sama ću otići do njega i reći mu da nije u pravu. Još nije izgubljena svaka nada. Pa Angrena ne vodi poreklo od radža. Ne treba otpočinjati rat. Osloni se na mene i ja ću sve urediti.

Posle nekoliko dana uputi se Kili Suči u Džengalu. Došavši u dvorac džengalskog radže, ona mu ispriča o cilju svoje posete.

— Ne priliči radži da gazi svoje obećanje — reče Kili Suči ispričavši mu kako je naljućen otac Devi Sekar Tadži. Rđav je onaj radža koji pogazi svoju reč. Ti si već bio odlučio da ženiš Radena Pandži Kuda Vanengpatija sa svojom sinovicom Devi Sekar Tadži i ćerkom radže od Kedire. Pa ipak si dozvolio svom sinu da se ženi Angrenom, Patihovom ćerkom.

— Pa šta, — odgovori radža — neka uzme sebi nekoliko žena ako mu se prohte. Ali, razume se, najstarija mora biti Devi Sekar Tadži. Prenesi našem bratu topli pozdrav od mene i reci mu da će Raden Pandži Kuda Vanengpati da pogleda Devi Sekar Tadži.

Nekoliko dana posle tog razgovora, obradovana Kili Suči uputi se natrag u Kediru.

Saznavši novosti, radža od Kedira se odmah umiri i odreče ratnih namera. Umesto toga, on poče da se sprema za praznovanje svadbe Devi Sekar Tadži sa Raden Pandži Kuda Vanengpatijem. Radža je zamislio da se svadba obavi na što je moguće svečaniji način, a za to vreme džengalski radža sakupi sve svoje ministre i vojne komandante i obavesti ih da se njegov sin ponovo ženi. Devi Sekar Tadži će postati njegova najstarija žena, i, ukoliko joj bude suđeno da rodi sina, on će biti princ. Pretresavši sve to sa svojim ministrima, radža pozva Raden Pandži Kuda Vanengpatija i reče mu:

— Sine moje, zbog tvoje brze svadbe sa divnom Angrenom, ti zamalo nisi ispustio iz vida da ti pretstoji ženidba sa Devi Sekar Tadži, mojom sinovicom. Njoj je suđeno da postane tvoja najstarija žena, i ja hoću da ti sutra izjutra odeš u Kedir i upoznaš se s njom.

Raden Pandži, koji je prestao i da misli na pretstojeću svadbu, bio je zapanjen čuvši te reči, i odbi da ispuni radžinu volju. Princ još nikad nije protivrečio ocu, ali sada se on, suprotno svom običaju, uzjoguni.

— Oče, — reče on — ja neću da se ženim sa Devi Sekar Tadži. Angrena je bila i biće moja jedina žena.

Radžu jako naljutiše te reči, ali, uzdržavši se, on reče mirnim glasom:

— Dobro, sinko, neću te terati silom da se ženiš sa Devi Sekar Tadži.

Međutim, on dođe na pomisao da upotrebi lukavstvo.

— Pođi sad odmah u šumu Kepučangan, — reče on sinu — i vrati se sa mojom sestrom Kili Suči. Reci joj da moram pretresti s njom jedan važan posao koji se ne može dalje odlagati. Zato kreni što brže.

— Dobro, oče, — odgovori Raden Pandži — dozvoli mi samo da se pred odlazak vidim i oprostim sa ženom.

— Nikako, sinko, to će samo zadržati tvoj odlazak — reče radža. — Odmah kreni. Sam ću ja sve reći tvojoj ženi.

Raden Pandži Kuda Vanengpati poverovao je svom ocu. U duši mu se ne pojavi ni najmanja sumnja i on krete na put. Još nije ni dvorac napustio, a radža već pozva Tumengunga Bradža Nata, svog najstarijeg sin.

— Sine moj, — reče radža — tvoj brat Raden Pandži Kuda Vanengpati, uprkos našim zakonima i običajima, prestao je da vodi računa o mojoj volji, — volji radže i oca. On ne želi da čini ono što mu ja kažem i odbija da ispuni sve moje molbe. Zato sam rešio da ga kaznim najsurovijom kaznom.

I pruživši Tumengungu Bradža Nata oštar mač, radža reče:

— Tim mačem ubi Angrenu, bratovljevu ženu. Ali ne čini to ovde u našoj državi. Izmami je negde podalje, izvan granica zemlje, da tvoj brat ne sazna ništa o tome.

Tumengungu nije bilo lako da se pomiri s tom mišlju da mora ubiti ženu svog rođenog brata, s kojim je oduvek živeo u prijateljstvu. Ali on se ne usudi da protivreči ocu. Kao poslušan sin, on primi iz roditeljskih ruku mač i odgovori:

— Oče, tvoja volja biće ispunjena.

Rekavši to, on pođe Angreni, koja je okružena sluškinjama sedela u svojoj sobi. Među tim sluškinjama bila je i dadilja, koja je još iz detinjstva vaspitavala Angrenu.

— Emban, — reče Angrena obraćajući se svojoj dadilji. — Noćas sam sanjala vrlo strašan san. Sanjala sam da su mi poklonili odeću izvezenu srebrom, koja sija kao sunce. Na odeći je izvezena šara — mesec koji jarko svetli. A na ramenima blistave zvezde. Šta li bi mogao da znači taj san?

Stara dadilja razmisli malo pa odgovori:

— Suđeno ti je da vidiš nešto lepo i blistavo. Tebe. . .

Ona ne stiže da dovrši jer u sobu uđe Tumengung Bradža Nata.

Videvši svog devera, Angrena naredi sluškinjama da odu. Ostala je samo stara dadilja, koja se sakrila iza vrata da čuje o čemu će razgovarati Angrena sa svojim deverom. I ona ču kako Tumengung Bradža Nata reče:

— Draga moja Angrena, otac je naredio tvom mužu da ode do ušća reke Kamal. Može se desiti da će on morati da probavi tamo vrlo dugo. Zato me je i zamolio da te odvedem tamo. Spremi se, brzo ćemo krenuti na put.

Angrena se jako začudi što je njen muž otputovao ne rekavši joj o tome ništa. Ali ona je znala da se radžina volja mora izvršavati bez i najmanjeg odugovlačenja i zaključi da muž, jednostavno, nije stigao da joj saopšti svoj odlazak. Zato reče:

— Pričekaj malo, odmah ću se spremiti za put.

Završivši spremanje, Angrena iziđe pred Tumengunga u pratnji svoje stare dadilje.

— Ona ne može putovati s nama, Angrena, — reče on videvši vernu sluškinju.

Kad stara dadilja ču te reči, obuze je silan nemir. Glasno plačući i jaučući, ona poče grčevito da se hvata za odeću Angreninu preklinjući da je ne ostavljaju. Nipošto nije htela da se odvaja od svoje gospodarice. Tumengung Bradža Nata ne mogaše da je zadrži silom, a i Angrena ne htede da je ostavlja. Zato stara dadilja pođe s njom.

Da ostale sluškinje ne bi pošle za njima, Tumengung Bradža Nata naredi da se zaključaju sva vrata i sve kapije dvorca čim oni iziđu iz njega. Angrena i njena stara dadilja nisu znale ništa o tome. One su već sedele u nosiljci i Angrena je s nestrpljenjem očekivala susret s mužem.

Podigavši nosiljku, robovi se laganim korakom uputiše prema reci Kamal. Angrena i njena stara dadilja bile su spokojne — nije im bilo ni na kraj pameti da s njima može svirepo da se postupi. Ne došavši do reke, robovi koji su nosili nosiljku skrenuše u gustu šumu. Na najgušćem mestu Tumengung Bradža Nata reče Angreni i njenoj sluškinji da idu peške, a svim robovima naredi da se vrate u Džengalu. Tumengung, Angrena i njena sluškinja pođoše još malo u dubinu šume i zaustaviše se pod angsok-drvetom.

— Ovde će se i dogoditi to što mora da se dogodi — reče Tumengung obraćajući se Angreni.

— Hoću li se ovde sastati s mojim mužem? — upita Angrena.

— Ne, — odgovori Tumengung — ovde ti je po zapovesti mog oca suđeno da umreš.

— Zašto hoćeš da me ubiješ? — upita uplašena Angrena. — Zar sam nešto skrivila? Zar sam bilo kojim postupkom zaslužila smrt?

— Ti nizašta nisi kriva, Angrena, — reče Tumengung Bradža Nata. — Ali ja moram da te ubijem zato što moj brat neće da se oženi sa Devi Sekar Tadži, sinovicom mog oca. Raden Pandži Kuda Vanengpati ne želi da ima dve žene. A moj otac hoće da se on oženi ćerkom radže od Kedire. Zato je naredio da te ubijem. . .

— Dobro, — odgovori rastužena Angrena — ispuniću volju džengalskog radže.

Rekavši to, ona uze mač iz Tumengungovih ruku i sjuri ga sebi u grudi. Sluškinja nije mogla da preživi smrt svoje gospodarice. Izvukavši mač iz Angreninih grudi, ona takođe svrši sa sobom.

Tumengung Bradža Nata pokri mrtva tela lišćem angsok-drveta i uputi se natrag u Džengalu.

Dospevši u dvorac, on iziđe pred oca i ispriča mu kako je bila ubijena Angrena i kako je posle toga njena sluškinja svršila sa sobom. Čuvši tu vest, džengalski radža se veoma obradova i zaključi

da će sada Raden Pandži Kuda Vanengpati sigurno pristati da stupi u brak sa Devi Sekar Tadži.

Vrativši se iz šume Kepučangan, kuda je putovao po Kili Suči, Raden Pandži Kuda Vanengpati istog časa pođe u sobu svoje žene. Ali umesto nje, on vide svoju sestru Unengan. Raden Pandži se veoma začudi.

— Zašto si ti ovde? — uzviknu on iznenađen. — Gde je moja žena?

Unengan odgovori sa dubokom tugom u glasu:

— Nje više nema ovde; Apgrenu su zajedno sa njenom sluškinjom odveli u šumu pored reke Kamal i ubili je po naredbi našeg oca...

Čuvši tu vest, Raden Pandži Kuda Vanengpati zadrhta celim telom i pade onesvešćen. Došao je k sebi tek posle nekoliko dana; ali mu je um bio malo pomračen.

Danju i noću bez prestanka vikao je dozivajući Angrenu. Tražio je svuda, u kamenitim pećinama i po pirinčanim poljima pokrivenim vodom.

Ljubio je cveće na koje je nailazio usput, jer mu se činilo da se Angrena pretvorila u cvet.

Niko se nije usuđivao da mu priđe osim starog Prasanta. Često je princ, ljubeći cvet, šaputao starcu:

— Ja znam da u tom divnom cvetiću živi Angrenina duša. Pogledaj ove latice — isti njeni kapci, ispod kojih gledaju na mene tužne oči.

Ali jednom, šetajući sa Prasantom po vrtu zaraslom u cveću, on reče:

— Prasanta, ja ipak mislim da se Angrenin duh nije nastanio u cvetiću. Hajde da je potražimo pored reke Kamal. Čini mi se da ona sa svojom dadiljom mora biti tamo.

Prasanta je mnogo žalio Raden Pandžija i stalno se trudio da ga uteši. On i sada pristade da ga prati do reke Kamal. Saznavši da se njen brat sprema na put; Unengana zažele da pođe s njim.

— Sve dok bude bolestan, brinuću se o njemu — reče ona Prasanti. — Njemu je vrlo potrebna moja pomoć i pratiću ga ma gde

pošao.

I zbilja, u pratnji nekoliko robova Raden Pandži Kuda Vanengpati se zajedno sa Unengan i Prasantom uputi prema reci Kamal. Put je vodio kroz gustu šumu. Čim je Raden Pandži spazio gomilu suvog lišća ispod angsok-drveta, istog časa uzviknu:

— Vidite li onu gomilu lišća? Moje srce oseća da ispod nje leži moja voljena Angrena!

On odmah razbaca lišće na sve strane. Raden Pandži se nimalo ne uplaši videći dva ukočena leša: mladu divnu devojku i staricu sa izboranim licem. To je bila Angrena sa svojom sluškinjom. Ona se uopšte nije promenila. Samo je bila hladna kao led i tvrda kao kamen.

Istog časa princ podiže mrtvo telo svoje žene i reče Prasanti:

— Podigni leš sluškinje i nosi ga za mnom, poći ćemo na obalu mora, tamo je ipak bolje nego u ovoj neprohodnoj šumi.

Prasanta posluša Raden Pandžija. On podiže sluškinjin trup i pođe za princom.

Videvši leševe, Unengan se bila toliko uplašila da nije mogla izustiti ni jednu jedinu reč. Ali ona ne ostavi svog brata obuzetog tugom, nego pođe s njim.

Na obali mora Raden Pandži reče Prasanti:

. — Pogledaj, čekaju nas već dva čamca! Krenućemo na put. Ja ću sa ženom i Unengan zaploviti na jednom čamcu, a ti sa starom sluškinjom sedi u drugi!

— U redu! A šta će ostali? — upita starac. On naredi jednom od robova da veže oba čamca konopcem.

— Neka robovi plove za nama na malim čunovima — reče Raden Pandži Kuda Vanengpati. — Ubeđen sam da će ribari, koji žive na ovoj obali, rado dati svoje čunove našim robovima, jer mi ne idemo na dugu plovidbu.

Prasanta naredi robovima da traže čunove. Čuvši da nesrećni radžin sin, koji je od tuge malo pomerio pameću, hoće da zaplovi, ribari dadoše odmah svoje čunove.

Kad je sve bilo spremno, čamci kretoše na put, jedan za drugim. U prvom čamcu sedeli su Unengan i Raden Pandži, koji je držao na krilu Angrenu. Prasanta se nalazio u drugom čamcu, tamo gde je ležalo sluškinjino telo. Za njima je plovilo nekoliko čunova sa robovima.

Oni su se udaljavali od obale sve dalje i dalje. Tada Raden Pandži naredi da se okrene na sever.

Nisu uspeli da provedu na moru ni pun sat kad poče da duva jak vetar, zatrešta grom i bljesnuše strašne munje. Uskoro pljusnu kiša. Po moru počeše da se kotrljaju ogromni talasi zapljuskujući male čunove u kojima su sedeli robovi. Razjareno more bacalo je čamce Raden Pandžija i Prasante čas gore, čas dole, kao da je htelo da ih proguta. Čunovi su se već sasvim izgubili iz vida. Međutim, čamci su se držali jedan uz drugog, jer su bili vezani jakim užetom. Ljudi na obali pomisliše da su se Raden Pandži i svi koji su bili s njim podavili, propavši u razbesnelo more.

Iste večeri javiše džengalskom radži da mu je sin zajedno sa celom svitom našao smrt na morskom dnu.

Kad ču tu vest, radža se jako rastuži. Ne htede više da vlada zemljom, već odluči da se povuče u samoću i živi kao pustinjak u šumi Kepučangan, zajedno sa svojom sestrom Kili Suči. Predavši državnu upravu svom sinu Tumengungu Bradža Nati, radža se uputi u šumu Kepučangan.

Međutim, Raden Pandži se nije udavio. Oba čamca nosili su talasi sedam dana i sedam noći po otvorenom moru i najzad ih doneli na obalu Lemah Abang, prekoputa ostrva Bali. Sedam dana i sedam noći Raden Pandži nije oka sklopio. Bojao se da će mu uzeti Angrenu. Kad su izišli na obalu, Prasanta reče:

— Prinče, kako bi bilo da ovde sahranimo Angrenu? Pogledaj kako je lepo ovo usamljeno mesto.

Raden Pandži odgovori:

— Šta ti to govoriš, Prasanta! Zašto da sahranjujem svoju voljenu ženu? Pa, ona nije umrla. Pogledaj kako samo mirno spava!

Prasanta još jedanput pogleda na mrtvo telo i, stvarno, izgledalo je kao da Angrena spava. Međutim, starac se ražalostio videći kako Raden Pandži nosi svuda sa sobom leš svoje žene. On dođe na pomisao da upotrebi lukavstvo kako bi naterao Raden Pandžija na poslušnost. Razmislivši malo, on odluči da princu ispriča bajku, da bi pomoću toga uticao na njega. Često je tako radio otkako je princ pomerio pameću: slušajući Prasantu, princ se obično smirivao.

Dok je on sedeo smišljajući bajku, Raden Pandži mu se obrati rečima:

— Reci mi, Prasanta, o čemu razmišljaš?

— Setih se jedne divne bajke, koju sam čuo bog te pita kad — odgovori starac. — Hoćeš li da je čuješ?

— Naravno da hoću ako je zaista tako dobra — reče Raden Pandži.

— Onda slušaj, — i starac poče da priča. — U davno minulo vreme, u državi preko mora živeše jedan princ. Njemu umre žena koju je mnogo voleo. On ne htede da se rastane od mrtvog tela i svuda ga nosaše sa sobom gde god se potucao. Stalno je razgovarao sa svojom ženom, kao da je bila živa. Ali to je nju jako zamaralo. Ona je bila mrtva i htela je da se odmori u grobu. A princ to nije mogao da shvati. Jedne noći, dok je išao gore dole držeći na rukama svoju ženu i obraćajući joj se svaki čas, do njega odjedanput dopre glas s neba: „Prinče, ti stalno nosiš sa sobom mrtvo telo svoje žene. Zar ti nije palo na pamet da se ona veoma umorila od toga? Ako je zaista voliš, dopusti joj da se odmori u grobu. Tamo će naći mir! Tamo će biti srećna...“ — „A šta će biti sa mnom? — upita princ. — Šta ću da radim kad je sahranim?" — „A ti, sine moj, — razlegao se ponovo glas — treba da kreneš na daleki put i osvojiš nekoliko zemalja. Ako pobediš, ti ćeš se opet sresti sa svojom ženom — ona će biti živa. Ali ako pretrpiš poraz, nikad je više nećeš videti“. I, zaista, osvojivši nekoliko' zemalja, princ se srete sa svojom ženom. Ona je bila živa i još lepša nego pre.

Bajka koju ispriča Prasanta, duboko se ureza u Raden Pandžinu dušu. Slušajući tu bajku, stalno je gledao na mrtvo telo. A zatim prošaputa tiho obraćajući se ženi:

— Ti si se umorila, Angrena? Ti sigurno hoćeš da se odmoriš u grobu?

Posle toga, on reče Prasacti:

— Koliko je samo lepa tvoja bajka, Prasanta. Šta misliš, možda će se i meni dogoditi to isto? Možda ću se i ja sresti sa mojom ženom kad pobedim sve neprijatelje mog oca?

— Razume se, — reče starac. — Naravno da će se i tebi isto dogoditi. Hajde da sahranimo Angrenu da bi mogla da se odmori. Pogledaj kako je ovde lepo, — tu treba da bude njen grob.

Prasanta pokaza na drvo koje je raslo u blizini i prozbori:

— Pogledaj, prinče! Pod tim drvetom Angrena može mirno da počiva. A njenu sluškinju ćemo sahraniti pored nje.

Raden Pandži Kuda Vanengpati podiže leš svoje žene i položi ga ispod drveta. Robovi počeše da kopaju dve rake. Čim je sve bilo gotovo, oba leša spustiše u grobnice i zasuše zemljom. Istog se trenutka Angrena i njena sluškinja podigoše na nebo.

Raden Pandži zamalo ne pade u nesvest od iznenađenja. On uzviknu drhtavim glasom:

— Prasanta, u čemu je stvar? Šta se dogodilo? Pa to se moja ljubljena Angrena podigla na nebo. Zar ne? Kako ću se ja onda sresti s njom kad pobedim sve svoje neprijatelje?

Prasanta na to odgovori:

— Naravno da ćeš se sresti s njom. Ti si se sada i sam uverio da te bogovi vole. Zato su oni i uzeli Angrenu kod sebe na nebo. Znači, mi moramo što pre podići hram na ovom mestu.

Posle nekoliko dana, iznad grobova koje su robovi iskopali već se uzdizao hram.

Prasanta je stalno govorio o pobedama koje su pretstojale Raden Pandžiju.

— Sada ti ne treba da se zoveš Raden Pandži Kuda Vanengpati, — reče on — već Kelana Caengsari. I ni u kom slučaju ne govori da si sin džengalskog radže.

— A ko sam ja u tom slučaju? — upita Raden Pandži.

— Ti si sada radža iz prekomorske države, a ja sam tvoj prijatelj, koji se zove Kebo Pandogo — odgovori starac.—Tvoju sestru Unengan nazvaćemo Ragil Kuning. Ako budemo nosili ta imena, moći ćemo lako da dospemo u bilo koju zemlju. Ali, otići ćemo najpre na ostrvo Bali.

Sledećeg dana uputi se Kelana Džaengsari sa svojim pratiocima na ostrvo Bali.

Te noći radža države Bali, Džaja Natpada, usni san. Sanjao je da je potočić koji je tekao iz malog izvora potopio celo ostrvo.

— Šta znači taj san, Patih? — upita radža izjutra svoga glavnog ministra.

— Gospodaru moj, ako čovek sanja vodu onda mu pretstoji rat s neprijateljima — odgovori Patih.

Za to vreme, lađa kojom je plovio ratnik Džaengsari pristade uz obalu ostrva Bali.

Uskoro radža Džaja Natpada dobije vest da se radža Kelana Džaengsari iskrcao na obalu sa svojim saputnicima i da se kreće u pravcu dvorca.

— Koliko je ljudi s njim? — upita Patih.

— Otprilike sto — odgovori glasnik koji je doneo vest.

— Pa, s jednom stotinom nije teško izići na kraj — reče radža Džaja Natpada. — Uzmi svu moju vojsku, Patih, i razbi neprijatelja.

Omanja vojska Džaja Natpada stupi u bitku sa robovima Kelana Džaengsarija. Zahvaljujući hrabrosti odvažnosti robova, baliska vojska bi razbijena i razbeže se u neredu.

— On ima ogromnu vojsku — reče Patih pričajući radži o porazu. — Moramo se predati na milost i nemilost radže Kelana Džaengsarija.

Te reči ču princ Kuda Natpada, sin radže Džaje Natpade. On beše mlad i neustrašljiv.

— Ja hoću da stupim u borbu sa radžom prekomorske države — reče on. — Dopustite mi da istupim s preostalom vojskom.

Ali radža Džaja Natpada i Patih samo zaklimaše glavama i ne dozvoliše princu da pođe na neprijatelja.

— Kako izgleda, ti ratnici su nepovredljivi — reče Patih. — Njih verovatno čuva sam bog Višnu. Usto su, sigurno, s njima džinovi i divovi. Prema tome, mi se moramo predati. A u znak da se smatramo pobeđenim, daj radži svog sina i kćer. Sin ti je jak i neustrašljiv kao bog, a kćer ti je lepa kao vila.

Džaja Natpada se duboko rastuži kad ču Patihov predlog, ali se složi s njegovim razlozima. On pozva k sebi sina i kćer i reče da ih daje radži Kelanu Džaengsariju u znak poraza.

— Ja se pokoravam očevoj volji — reče kći.

I Džaja Natpada uputi svoju decu radži Kelanu Džaengsari. Pratila ih je velika svita slugu i telohranitelja. S njima su išli robovi natovareni dragocenostima, sakupljenim u celoj državi Bali.

Svog prvog ministra Patiha radža Džaja Natpada uputio je Kelanu Džaengsariju još ranije. Kad tamo stigoše princ i priceza, Patih reče obraćajući se Kelanu Džaengsariju.

— Moj gospodar Džaja Natpada, radža države Bali, predaje ti u znak poraza svoju decu: sina — princa Kuda Natpada i kćer — princezu Mandaja Pranu. Od sad ih možeš smatrati svojim robovima.

Princ i princeza se s poštovanjem pokloniše pred Kelanom Džaengsarijem, a ovaj, pogledavši na devojku, pomisli da je ponovo sreo Angrenu. Uhvativši je za ruku, on uzviknu:

— Zdravo Angrena!

— Ja se zovem Mandaja Prana — zbunjeno odgovori devojka.

Tada Kelana Džaengsari shvati da je pogrešio. Više se nije obraćao devojci, a Patihu reče:

— Odvedi princa i princezu natrag ocu. Reci radži države Bali da neću primiti njegovu žrtvu. Za mene su dovoljne njegove reči. Idi, Patihu, i saopšti to što sam ti rekao.

Velika je bila radost Džaje Natpada kad se vratiše njegova deca i Patih mu saopšti rečiinostranog vojskovođe.

A Kelana Džaengsari napusti ostrvo Bali i uputi se u Belambangan da pokori i tu državu. On zavlada Belambanganom isto tako lako kao i ostrvom Bali. Radža, koji je upravljao tom zemljom, odmah se predao čim je do njega došla vest da je Kelana Džaengsari nepobedljiv. Ne čuvaju njega uzalud bogovi: i on, i njegovi ratnici nepovredljivi su, nikakvo oružje ne može da im naškodi. U znak svog poraza radža Belambangana predade Kelanu Džaengsariju svoju decu — sina i kćer, a usto slona i hitronogog konja.

Posle toga Kelana Džaengsari osvoji države Besuki, Lumadžang, Džrabilinga, Pasuruan i Malang. Sve radže koje su vladale tim državama pokorile su se mladom i odvažnom ratniku Kelanu Džaengsariju.

Potčinivši te zemlje, Kelana Džaengsari se odluči da krene u šumu i da s.e odmori od ratnih podviga.

Smestio se u nepoznatoj šumi i ne znajući u kojoj se državi ona nalazi. Ali to je Kebo Pandogo vrlo dobro znao — on je u stvari doveo tu Kelana Džaengsarija. Starac je to učinio zato što se ta šuma nalazila u državi Kediri. Kebo Pandogo pomisli da će mu najzad poći za rukom da postigne svoj cilj: jer, ako se Kelana Džaengsari sretne sa Devi Sekar Tadži, on će, naravno, zaboraviti Angrenu.

U to vreme Radža od Kedira imao je već petoro dece. Najstariji sin se zvao Raden Kerta Sari, a najstarija kćer Devi Sekar Tadži. Ona je imala dve mlađe sestre — Mindoko i Tamihoji. Najmlađi sin se zvao Raden Gunung Sari.

Dok se Kelana Džaengsari odmaraše u šumi, radža od Kedira se spremao za rat protiv radže Gadžah Angunangun, koji je vladao zemljom Metaun. Radža od Kedira se veoma plašio napada, jer je metaunska vojska bila velika i jaka. Osim toga, pojedini odredi te vojske nalazili su se već na granicama države Kediri i samo su čekali naređenje radže Gadžah Angunanguna. Stanovnici Kedire bejahu očajni! Njihovoj vojsci pretio je siguran poraz. Radža od Kedire je i danju i noću lupao glavu kako da izađe na kraj s metaunskom armijom. Najzad odluči da ode u šumu i posavetuje se sa pustinjakom.

— Zamoli svoje prijatelje za pomoć — reče mu pustinjak.

— Koga ja mogu moliti za pomoć? — uzviknu radža. — Ko od mojih prijatelja ima toliko jaku vojsku kao što imaju moji neprijatelji? I ko će od njih pristati da mi pomogne?

— Slušaj me, sine moj, — reče pustinjak. — U svom veku više sam video i više znam od drugih ljudi. Poznato mi je da u Kedirskim šumama sada živi odvažan ratnik po imenu Kelana Džaengsari. Čuven je po tome što je već pokorio mnogo država. Njegovo ime znaju svuda — od ostrva Bali pa sve do naše zemlje. Mnoge radže su se povinovale njegovoj volji. Obrati mu se, neka ti on pomogne u borbi protiv moćnog neprijatelja. Tada ćeš sigurno pobediti!

— A gde da nađem tog ratnika? — upita radža.

— Sada se on sa svojim pratiocima nalazi u šumi nedaleko od Pasuruana. Idi tamo, ne gubi vreme!

Radža od Kedire se zahvali pustinjaku i iste noći zapovedi svom vernom ministru da pronađe slavnog ratnika. Našavši ga, ministar ispriča šta ga je dovelo k njemu i predade mu radžino pismo. U tom pismu bilo je rečeno da će radža od Kedire dati svoju kćer Devi Sekar Tadži za ženu mladom ratniku ako državi Kediri donese pobedu u predstojećem sukobu.

Pročitavši to pismo,. Kelana Džaengsari ga pokaza Kebo Pandogu i upita šta on misli u vezi s tim.

— Naravno da moramo ispuniti molbu radže od Kedire — odgovori lukavi Kebo Pandogo. — Najbolje će biti da smesta krenemo zajedno sa Patihom.

Kelana Džaengsari pristade i ne gubeći vreme krete na put sa svim svojim pratiocima, princezom Ragil Kuning i Kebo Pandogom. Pratio ih je ministar sa svojom svitom. Ispred su poslali roba, koji je morao saopštiti radži od Kedire da se spremi za doček Kelana Džaengsarija i njegovih saputnika.

Radža se vrlo obradova toj vesti i naredi svojim ratnicima i ministrima da dočekaju heroja kod trijumfalnog slavoluka.

Kad je Kelana Džaengsari prispeo, s poštovanjem ga odvedoše kod radže u dvorac. Ovaj ga dočeka s velikim počastima i rečima:

— Čuo sam o tvojoj odvažnosti i pobedama nad neprijateljima. Vrlo sam ti zahvalan što si pristao da mi dođeš u pomoć. Ako izađem iz rata kao pobednik, moja kći Devi Sekar Tadži će postati tvoja žena. Ona je nekad bila verena sa Raden Pandži Kuda Vanengpati, sinom džengalskog radže, ali on se, avaj, udavio u moru. Zato ja sada mogu udati svoju kćer za koga hoću.

Čuvši te reči, Kelana Džaengsari ne uspe da zadrži osmeh. On htede da odgovori, ali mu Kebo Pandogo znakom naredi da ćuti i da ne priča o sebi. Kelana Džaengsari odmah razumede starca.

U Kediri se Kelana Džaengsari smestio sa svojim pratiocima u dvorac Tambakbaja. Najlepše odaje date su Kelanu Džaengsariju, princezi Ragil Kuning i Kebu Pandogo. Sve njihove pratioce takođe su smestili u lepe, bogato nameštene sobe.

Sledećeg dana, Kelana Džaengsari posla svoju sestru, princezu Ragil Kuning, radži od Kedire sa darovima za Devi Sekar Tadži. Ona svečano predade radžinoj kćeri najfinije svile, zlatno prstenje i grivne posute krupnim brilijantima. Kelana Džaengsari je sve to dobio na poklon od vladara koje je pobedio.

Radža od Kedire primi princezu Ragil Kuning s velikim počastima i sam je otprati u sobu Devi Sekar Tadži.

Kad Ragil Kuning spazi Devi Sekar Tadži, ona samo što ne uzviknu od iznenađenja: devojka je ličila na Angrsnu, kao dva oraščića arekove palme jedan na drugi. Ragil Kuning se odmah vrati bratu i požuri da mu o svemu ispriča.

— Brate moj, — reče ona — zamoli radžu neka ti dozvoli da samo pogledaš Devi Sekar Tadži. Videćeš prava pravcata Angrena.

Kelapa Džaepgsari zavrte ljutito glavom. On uopšte nije hteo da gleda Devi Sekar Tadži, jer nije verovao da ona liči na njegovu voljenu Angrenu.

— Nema na svetu devojke koja bi bila lepa kao moja Angrena — uzdahnu on.

Da bi ublažio tugu, on pođe Kebu Pandogo i oni počeše da se spremaju za pohod. Radža od Kedire se jako začudi kad vide sa koliko malo vojske Kelana Džaengsari kreće na put. Njemu nije išlo u glavu kako će ta šačica ratnika uspeti da savlada ogromnu i moćnu metaunsku vojsku.

Čuvši da odvažni i hrabri vojskovođa Kelana Džaengsari pomaže kedirskom radži, metaunski radža se razbesne. Naljućen i obuzet strahom, on naredi svojoj vojsci da u povlačenju spaljuje sva sela na svom putu. Zbog te tupave razjarenosti metaunskog radže, zemlju zadesiše užasne nesreće.

Stanovnici metaunskih sela počeše se sa svih strana skupljati oko dvorca. Oni su mislili da to neprijatelj pali sela i stadoše da pričaju radži kako je vojska na čijem čelu stoji Kelana Džaengsari vrlo velika, jaka i nepobedljiva. Ali bez obzira na to, metaunski radža nastavi rat. Njegova vojska se svakim danom sve više topila, vojnici su bežali i krili se po planinama, dok najzad sve radže koje su bile u

savezu s njim shvatiše da se ne može izaći nakraj s vojskom Kelana Džaengsarija.

Metaunski radža bio je vrlo nezadovoljan svojim saveznicima. Pošto su ga ostavili na milost i nemilost sudbine, on odluči da sam istupi protiv znamenitog vojskovođe. Navukavši svoj oklop, naoružan do zuba, radža se u pratnji omanje svite uputi u boj jašući na slonu. Zabivši se u najgušće neprijateljske redove, on poče da kosi levo desno kedirske ratnike. Bitka je trajala sve do mraka. Radža se neustrašivo borio, i od njegove ruke pade podosta kedirskih ratnika. Sledećeg dana radži je pretstojao boj sa samim Kelanom Džaengsarijem.

Izjutra je Kelana Džaengsari već bio spreman za put kad odjedanput ču iza sebe ženski glas:

— Dozvoli mi da zajedno s tobom pođem na bojište!

Kelana Džaengsari pomisli da je to glas njegove sestre Ragil Kuning i nemarno odmahnu rukom, u znak da ne pristaje na to. Međutim, kad se osvrnu, on na najveće zaprepašćenje spazi svoju pokojnu ženu Angrenu. Tada uzviknu:

— Draga moja ženo, zar si mi se zbilja vratila?

— Varaš se, Kelana Džaengsari, ja još nisam postala tvoja žena — odgovori lepa devojka nežnim glasom. — Ja se zovem Devi Sekar Tadži i kći sam kedirskog radže. Narod me prozvao „Odvažna princeza", to je istina, — ja nisam plašljiva i hoću da se borim protiv metaunskog radže. Dozvoli mi da pođem za tobom na mom belom slonu. On je vrlo pametan, razume sve što mu se kaže, a usto je još nepovredljiv.

— Lepa devojko, — odgovori Kelana Džaengsari — ja se ne usuđujem da te izložim takvoj opasnosti.

Međutim, princeza ostade pri svome — naročito je želela da proveri u kolikoj je meri savladala veštinu bacanja koplja. Osedlavši svog belog slona Devi Sekar Tadži krete za Kelanom Džaengsarijem na bojište.

Spazivši na bojnom polju dvojicu mladih ratnika, metaunski radža, obraćajući se Kelanu Džaengsariju, reče:

— Sada ćeš osetiti na sopstvenoj koži kako moje oštro koplje ubija neprijatelja. A ako si stvarno heroj, nemoj ni pomišljati da kukumaviš!

Rekavši to, radža podiže koplje i napade mladog ratnika, ali je ovaj sa lakoćom odbijao sve udarce. Rasrđeni radža izvuče iz korica svoj dugački nož, ali Kslana Džaengsari nastavi da se uspešno brani. Metaunski radža se strašno razjari, na ustima mu se pojavi pena, on zlobno zaškrguta zubima. Izgledalo je da će mu oči svakog časa iskočiti iz duplji. Isukavši mač, on progovori glasom promuklim od besa:

— Silazi sa slona i daj da ukrstimo mačeve!

— Stojim ti uvek na raspolaganju, gospodine metaunski radžo, — mirno odgovori Kelana Džaengsari. Skočivši na zemlju, on takođe isuka svoj mač.

Radža, naravno, nije znao da Kelana Džaengsari ima mač Kala Misani, koji je dobio na dar od bogova. Niko od ljudi nije znao da taj mač ubija bez promašaja.

Zaslepljen jarošću, metaunski radža se baci na Kelana Džaengsarija. Mladi ratnik je očekivao napad potpuno mirno.

Međutim, ne uspevši čak ni da zakači Kelana Džaengsarija svojim mačem, radža se stropošta kao pokošen, — mač odvažnog vojskovođe proburazio ga je skroz.

Kada metaunski radža bi ubijen, njegovi ratnici shvatiše da sami bogovi čuvaju vojskovođu Kelana Džaengsarija. Pobacavši oružje, oni se razbežaše na sve strane.

Kelana Džaengsari se vrati zajedno sa Devi Sekar Tadži u dvor kedirskog radže. Radža ga oduševljeno dočeka i otprati u unutrašnje odaje. Ne uspevši još ni da uđe unutra, Kelana Džaengsari se onesvesti. Radža od Kedire, Devi Sekar Tadži i princeza Ragil Kuning bejahu vrlo uzbuđeni. Kebo Pandogo kleče i poče pažljivo da pregleda mladog ratnika proveravajući nema li ovaj smrtonosnu ranu.

— Jel' ranjen? — upita radža starca.

— Eh, da je samo ranjen, da ima čak polomljena rebra i ruke, — sve to ne bi bilo strašno — uzviknu starac duboko ožalošćen. — Ali, on je prestao da diše...

Svi sa strahom uperiše poglede na vojskovođino nepomično telo. Devi Sekar Tadži progovori očajnim glasom:

— Ako oživi, obećavam da ću postati njegova robinja.

Ne uspe ona još ni da izgovori te reči a Kelana Džaengsari otvori oči. A kad princeza kleče pored njega i reče da će mu od sada biti robinja, Kelana Džaengsari prošaputa:

— Ne, ne, ljubljena moja Angrena. Ti nećeš biti robinja, već moja žena — jer ti si mi se vratila s neba.

Devi Sekar Tadži se rastuži, — vređalo ju je što Kelana Džaengsari misli da je ona Angrena, koja se spustila s neba.

Devojka se s tugom seti Radena Pandži Kuda Vanengpatija, koji bi postao njen muž da se nije udavio u moru. Ali radost joj se uskoro povratila. Princeza bejaše ponosna i srećna što se udaje za tako odvažnog ratnika kao što je Kelana Džaengsari.

Svadbu Kelana Džaengsarija sa Devi Sekar Tadži otpraznovaše vrlo svečano. Pirovanje i veselje trajaše nekoliko dana.

U jeku praznovanja, Devi Sekar Tadži se uputi sa svojom sluškinjom u hram, koji se nalazio nedaleko od dvorca. Ona je htela

zamoliti bogove da blagoslove njen brak, kako bi on bio uvek srećan. Osim toga, htela je da upita boga Kama Džaja da li se stvarno Raden Pandži Kuda Vanengpati, s kojim je ona bila verena, udavio u moru.

Keglana Džaengsari se baš u to vreme nalazio u hramu. Kad primeti da je unutra ušla Devi Sekar Tadži sa svojom sluškinjom, on istog trenutka odluči da se napravi bogom Kama Džaja i sede na uzvišenje od kamena u mračnom uglu, da ga princeza ne bi prepoznala. Kad mu devojka priđe bliže, on progovori promenjenim glasom:

— Lepa Devi Sekar Tadži, zašto si došla ovamo? Šta hoćeš da nas zamoliš? Ti si lepa, bogata, imaš dobro srce, muž ti je hrabar i odvažan. Reci, šta hoćeš još?

— Ko to govori sa mnom? — upita Devi Sekar Tadži. — Ko je to, džin ili neko od naših bogova?

— Ja sam bog Kama Džaja — odgovori Kelana Džaengsari. — Poslao me je tebi Batara Guru. Video je kako si sišla s neba na zemlju i hoće da ti uvek budeš srećna. Zato me je zamolio da saznam šta ti to ne da mira. Ispričaj mi svoje brige.

— Ništa me ne uznemirava, o milostivi bože! — odgovori princeza. — Hoću samo da znam da li se zaista udavio u moru Raden Pandži Kuda Vanengpati s kojim sam bila verena.

— A zašto hoćeš to da znaš? — upita Kama Džaja.

— Prosto zato, — odgovori princeza — ako je on živ, ja se ne mogu udati za Kelana Džaengsarija.

— Čuj me, princezo, — prozbori samozvani Kamo Džaja. — Raden Pandži Kuda Vanengpati uopšte nije umro. On se samo pretvorio u vojskovođu Kelana Džaengsari. Ne govori o tome nikome ni reči, čak ni samom Kelanu Džaepgsariju. A sada idi kući, princezo, čeka te tvoj muž.

Devi Sekar Tadži ne stiže još da izađe iz hrama, kad se Kslana Džasigsari, koji je pretstavljao boga Kama Džaja, brzim koracima uputi u dvorac i stiže tamo pre nje. On odluči da joj ništa ne priča, čak i ako se ona bude raspitivala. Ali princeza nije postavljala iikakva

pitanja: opa je bila srećna što je Kelana Džasngsari u stvari Raden Pandži Kuda Vanengpati.

O svadbi Devi Sekar Tadži sa Kelanom Džaengsarijsm, saznao je džengalski radža, koji živeše kao pustinjak u šumi Kepučangai. Jako ga naljuti što se kedirski radža usudio da uda Devi Sekar Tadži, verenicu Radena Pandži Kuda Vanengpatija za tuđina, Kelana Džaengsarija. Džengalski radža naredi odmah svom najstarijem sinu Tumsngungu Bradža Nata da pođe u pohod, napadne državu Kedpr i ubije Kelana Džaengsarija. Dobivši to naređenje, Tumengung Bradža Nata krenu na put s velikom i jakom vojskom. Kroz nekoliko dana on dođe na samu granicu države Kediri.

Kad su glasovi o tome doprli do Kelana Džaengsarija, on se jako uznemiri. Odlučivši da ih proveri, zapovedi bratu Devi Sekar Tadži, princu Gunung Sari, da pođe u izviđanje.

Posle nekoliko dana princ Gunung Sari se vrati natrag sa svojim pratiocima i izvesti o svemu Kelana Džaengsarija.

— Stvarno je tako, — reče princ. — Video sam da se džengalska vojska nalazi u selu Semampir. Sreo sam jednog njenog ratnika. On je ogromnog rasta i jak kao div. Rekao sam da je zalutao i zapitao sam ga zašto hoće da ratuje protiv države Kediri.

— I šta ti je odgovorio? — upita Kelana Džaengsari.

— Rekao je da hoće da prođe što pre kao pobednik ispod počasnog slavoluka, — odgovori princ Gunung Sari. — Njihova je vojska došla ovamo da te zarobi i ubije. Sve zbog toga što si se ti kao tuđin usudio da oženiš mojom sestrom Devi Sekar Tadži, koja je verena sa Raden Pandži Kuda Vapsigpatijem. Eto zašto hoće da te zarobe. Džengalski radža je veoma ljut na tebe i naredio je svom sinu Tumengungu Bradža Nata da te ubije.

Kelana Džaengsari se zahvali princu i odmah pođe kedirskom radži.

Taj, naravno, nije znao da je njegov zet Kelana Džaengsari najmlađi sin džengalskog radže. Zato on reče:

— Mi se moramo, razume se, pripremiti kako treba za bitku. Naša vojska je dovoljno jaka. Moramo ustati protiv naših neprijatelja i razbiti ih. Bogovi te čuvaju, i nikakvo oružje nije opasno po tebe.

— To je tačno, — odgovori Kelana Džaengsarp — ali ja ipak neću da se borim protiv Tumengunga Bradža Nata. Neću da ratujem protiv džengalskog radže i predaću se bez borbe.

Rekavši to, on pozva Kebo Pandoga i naredi mu da prenese celoj vojsci njegovu naredbu: čim džengalska armija pređe u nastupanje, odmah položiti oružje.

Nekoliko dana posle toga vojska Tumengunga Bradža Nate prođe ispod počasnog slavoluka države Kediri. Tumengung Bradža Nata pojavi se kod radže i reče:

— Moj otac džengalski radža je veoma ljut na tebe, a naročito je rasrđen na Kelana Džaengsarija, tuđina, za koga si ti udao svoju kćer Devi Sekar Tadži.

— A zašto da ne udam svoju kćer za Kelana Džaengsarija? — upita začuđeno radža od Kedira. — I on je radžin sin i još odvažan ratnik. Zar Raden Pandži Kuda Vanengpati nije umro? Zašto se Devi Sekar Tadži ne može udati za drugoga?

— Zato što mi još nismo sigurni da je moj brat stvarno poginuo — reče Tumengung Bradža Nata. — Njegov leš niko nije video. Pozovi ovamo Kelana Džaengsarija, ja lično hoću da ga pogubim. Baš sada, pre zalaska sunca, odrubiću mu glavu i obesiću je u šumi Kepučangan.

Čuvši takvu presudu, radža se duboko ožalosti. Drhtavim glasom zamoli jednog od ministara da ode po Kelana Džaengsarija.

Uskoro se pojavi mladi ratnik. Išao je čvrstim korakom, ispršen, sa nonosno podignutom glavom. On se ne pokloni pred sinom džengalskog radže. Mirno i hladnokrvno upravi pogled pa svog starijeg brata. Međutim, samo što pogleda u lice Radepa Pandži Kuda Vaneigpatija, Tumsngung Bradža Nata jurnu na njega raširenih ruku i radosno uzviknu:

— Pa to uopšte nije Keglana Džaengsari! To je moj brat Raden Pandži Kuda Vanengpati, koji je nestao bez traga i glasa. On ima puno pravo da se ženi princezom Devi Sekar Tadži.

Žalost u dvorcu zamenila je radost. Četrdeset dana i četrdeset noći pirovalo se veselo i bučno.

A kada su završili pirovanje, Kelana Džaengsari, koji je ponovo uzeo ime Raden Pandži Kuda Vanengpati, otputova zajedno sa svojom ženom i njenim sluškinjama na ostrvo Kenčana, dalekodaleko od države Kediri.

Šetajući po ostrvu i zašavši u šumski čestar Raden Pandži odjedanput spazi da pod angsok-drvetom sedi divna devojka, a pored nje starica sa naboranim licem. Devojka beše nalik na Angrenu, kao dve kapi vode jedna na drugu, a starica na njenu dadilju. Videvši ih, Raden Pandži zastade kao ukopan. On ne mogaše da izgovori ni jednu jedinu reč, već je ne skidajući oči gledao na devojku.

I dok je tako stajao i ožalošćeno mislio da je Angrena uskrsla, a on se, ne čekajući na nju, oženio sa Devi Sekar Tadži, s neba se spusti bog Narada i reče mu:

— Raden Pandži Kuda Vanengpati, ti si pod pokroviteljstvom bogova. Poslao me. je k tebi Batara Guru da ti pomognem da najzad shvatiš šta se događa. Znaj, po volji Bata Guri, Angrena je iščezla sa lica zemlje. Na svetu ne mogu biti dva istovetna čoveka. A Devi Sekar Tadži i Angrena liče jedna na drugu kao dve polovine jednog oraha, kao dve zvezdice na nebeskom svodu. Zato su bogovi i pretvorili Angrenu u mesečevu svetlost. Ali da bi mogao prosuditi i uveriti se da su obadve tvoje voljene potpuno iste, Angrena se za trenutak spustila s neba sa svojom dadiljom. Otsad će Devi Sekar Tadži i Angrena, koje su se slile ujedno, živeti u liku jedne devojke koja se zove Čandra Kirana, što znači „mesečeva svetlost". . . Njena lepota će blistati isto tako kao i njeno ime.

Ne rekavši više ni jedne reči, bog Narada se podiže na nebo. Kad se Raden Pandži Kuda Vanengpati ponovo okrenu prema angsok-drvetu, on vide pod njim svoju ženu Devi Sekar Tadži još lepšu nego pre. Tada se već zvala Čandra Kirana ili Mesečeva Svetlost. I Angrena i njena dadilja bile su nestale bez traga i glasa. I tada Raden Pandži Kuda Vanengpati shvati da su se ove devojke zaista stopile u jednu.

BRAVIDžIJA TIUNG VANARA

Pre nekoliko vekova, u jednoj od država na ostrvu Java vladao je radža Mundang Vangi, sin Prabu Mundanga Vangi. On se isticao neobičnom surovošću.

Jednom ode radža Mundang Vangi u planine da lovi. Tamo srete pustinjaka, koji pretskaza da će mu žena roditi tri sina i da će ga najstariji sin ubiti.

Čuvši proročanstvo pustinjaka, radža se razbesni. Glasom isprekidanim od gneva, on naredi svojim pratiocima da ubiju pustinjaka. Ali, među njima se ne nađe ni jedan koji bi se usudio da izvrši to naređenje. Pa i sam radža nije imao hrabrosti da ubije svetog starca. Zato reče, obraćajući se pustinjaku:

— Kad već niko nema smelosti da te ubije, naređujem ti da se odmah čistiš odavde. Svejedno mi je na koju ćeš stranu krenuti, samo ovde da nisi ostao. A ja se zaklinjem da ću ubiti svog sina čim se rodi.

I danju i noću razmišljao je radža o pustinjakovom proročanstvu. A kad mu se rodio sin, radža naredi jednoj od dojilja da uzme bebu od majke čim ova zaspi i da je donese k njemu. Kad dojilja predade dete radži, ovaj zapovedi vernom robu da ubije dete na morskoj obali a leš baci u vodu.

Rob nemaše hrabrosti da se ogluši o radžinu zapovest. On ponese dete na morsku obalu, a kad prispe tamo, poče dozivati Kjaj Belorongu, boga mora:

— O, Kjaj Beloronga, svemoćni bože mora! Moj gospodar, radža Mundang Vangi, naredio je da ubijem njegovog novorođenog sina.

Ja nemam srca da izvršim ubistvo. Molim te, šta da radim s bebom?...

Iz dubine mora, koje je valjalo visoke talase, razleže se gromovit glas Kjaj Beloronga.

— Radžin robe! Vidim da nemaš tako svirepo srce kao tvoj gospodar. Ostavi tu bebu u prvoj pećini na koju naiđeš. Zatim se vrati radži i reci mu ovako: „Gospodaru moj, tvoja volja je ispunjenja! Sin ti je sada pod vlašću Kjaj Beloronga". Radža će se obradovati i neće se više raspitivati šta si uradio sa bebom. Ne boj se, ja ću uzeti dete pod svoju zaštitu.

Rob ostavi dete u prvoj pećini na koju naiđe, a zatim se vrati svom gospodaru.

Kada radža Mundang Vangi poče da ispituje roba, ovaj odgovori:

— Gospodaru moj, ispunio sam tvoju volju. Sin ti je sada u vlasti Kjaja Beloronga.

— Vrlo dobro. Idi! — progovori radža.

Sledećeg dana u dvorcu su svi tugovali. Radžina žena uplašeno se probudi izjutra i vide da su joj ukrali sina. Nemavši snage da izdrži gubitak, ona se teško razbole i umre te iste noći.

Posle nekoliko meseci, radža Mundang Vangi zaboravi već na svoju pokojnu ženu i uze sebi novu — princezu iz države Pendžadžaran. Ona mu rodi dva sina. Starijem su dali ime Raden Tanduran, a mlađem Arja Babangan. Radža je veoma voleo te sinove i radovao se što njegov prvi sin nije među živima. On se njega skoro nije ni sećao.

Međutim, kad je rob ostavio bebu u pećini, Kjaj Beloronga je poslao tamo ribara koji nemaše dece. Taj ribar je već odavno molio boga Bramu da mu pošalje dete. Prišavši pećini, ribar ču plač novorođenčeta. On se zaustavi kod ulaza da bi odredio otkuda dolazi plač. Zatim uđe u pećinu i vide da u mračnom uglu, na gomili suvog vodenog bilja, leži dete. Ribar se jako začudi i obradova videvši bebu. On je podiže i zavi u parče tkanine. „Vidi se da mi ga je poklonio sam bog Brama — pomisli ribar — svemoćni milostivi Brama!“ I on ponese dete svojoj kući. Žena, koja je sedela pored ribarske kolibe, začudi se primetivši da joj muž ide vrlo lagano, sa

nekakvim zavežljajem u rukama. Ona potrča u susret da mu pomogne i još iz daleka povika:

— Šta ti to nosiš, Kajmane?

— Malog dečaka! — doviknu muž. — Malog dečaka koga nam je poklonio bog Brama.

Njegova žena Rasula isprva nije razumela o čemu to on govori! Ali kad joj muž pokaza bebu, ona uzviknu van sebe od radosti.

— Ah, mali dečak! Svemoćni Brama je uslišio naše molitve.

Tako su najstarijeg sina radže Mundang Vangi počeli da podižu i vaspitavaju ribar Kajman i njegova supruga Rasula, dobra i plemenita žena.

Prošlo je mnogo godina. Radža Mundang Vangi, je dosta ostario, ali je ostao isto onako svirep. Oba njegova sina, Raden Tanduran i Arja Babangan, takođe bejahu vrlo surovi.

Ali zato je najstariji radžin sin, ribarevo posvojče, imao dobro srce i dobru narav. Bio je usto i vrlo lep.

— On je sigurno potomak radža — šaputao je ponekad Kajman svojoj ženi. — Pogledaj kako ima zlatastu kožu, kako je stasit i lep. Sigurno su ga ukrali neprijatelji njegovog oca i sakrili u pećini. Pričekaj, saznaćemo vremenom ko je on.

— Samo da nam ga niko ne otme — odgovarala je Rasula.

— Svejedno, ja hoću da saznam da li je on zaista radžin sin — govorio je ribar.

Radoznalost ga je toliko mučila da on krete u šumu da porazgovara s pustinjakom. Ali pustinjak ne htede da mu ispriča o poreklu dečaka, već samo reče:

— Odvezi ga u Pedžadžaran neka tamo izuči kovački zanat. Zasad ti ništa više ne mogu reći.

Kajman odveze svoje posvojče u Pedžadžaran i dade ga na kovački zanat. Posle nekoliko meseci svi uvideše da dečak vrlo lako savlađuje zanat, i tada se ribar uveri, da je njegov posinak stvarno potomak radža.

Nekoliko godina kasnije on se već pročuo po celoj zemlji svojom veštinom, a ljudi su visoko cenili predmete koje bi on izradio. Glasovi

o mladom kovaču dođoše do radže Mundanga Vangi; on zažele da ga poseti i da pogleda njegov rad.

Došavši u kovačnicu, radža zateče čuvenog kovača kako stoji pored nakovnja i bi zapanjen spazivši mladićevo lice jarko osvetljeno plamenom. .Radža htede da kaže nešto, ali zamucnu i ne progovori ni reči. Mladi kovač je ličio na pokojnu ženu Mundanga Vangi kao jaje na jaje. Veoma uznemiren, radža postoja neko vreme ćuteći, a zatim progovori:

— Kako se zoveš, kovaču? Tvoji roditelji su verovatno ljudi otmenog roda?

Mladić odgovori s poštovanjem:

— To ne znam, gospodaru moj. Čika Kajman me je našao u pećini kad sam bio još sasvim mali. Uzeo me je k sebi u kuću, podigao i vaspitao sa svojom suprugom Rasulom, dobrom i plemenitom ženom. Ja ih smatram svojim roditeljima.

Radžu duboko uzbudiše mladićeve reči. Ne govoreći ništa, on izađe iz kovačnice, žurno se zavuče u svoju nosiljku i naredi robovima da se požure koliko igda mogu. Radža se nadao da prispe u dvorac još pre zalaska sunca i stiže tamo u poznu noć. Odmah zapovedi da mu pozovu roba kome je pre mnogo godina bilo naređeno da baci bebu u more.

Čim se stari rob pojavi pred radžom, ovaj uzviknu gnevno:

— Dede, priznaj, kako si ti onda izvršio moje naređenje? Jesi li bacio u more bebu koju sam ti naredio da ubiješ?

Stari rob progovori glasom drhtavim od straha:

— Tvog najstarijeg sina odneo sam na morsku obalu, ali nisam imao srca da ga ubijem. Tada sam dozvao Kjaj Beloronga, a on je...

— A on je poslao ribara da spase mališana! — strašno zaurla radža. Glas mu je na momente postajao kreštav od besa. Mundang Vangi naredi svojim zarobljenicima da ubiju starog roba.

— Gledajte da izvršite kako treba moju naredbu — dodade radža. — A ako postupite kao on, svima ću vam poskidati glave!

Stari rob pade ničice pred radžu kao da zahvaljuje za smrtnu presudu. On je već odavno želeo da umre, jer mu je Postao nepodnošljiv život sa toliko lišavalja i patnji. Sada je radosno

očekivao smrt, — ona je značila radžinu zahvalnost za verno služenje, za život proveden u ropstvu. Bez pogovora je pošao za mladim zarobljenicima, kojima je bilo naređeno da ga ubiju.

Posle ubistva starog roba, Mundang Vangi zapovedi da mu dovedu Kajmana. Ratnici i robovi krenuše po ribara sa nosiljkom da bi ga što pre dopremili u dvorac. Očekujući Kajmana, radža je uznemireno šetao po sobi.

Čim ribar iziđe pred njega, radža ga upita bez uvijanja:

— Reci mi, ribaru, gde si našao dečaka koga si vaspitavao kao princa? Šta znaš o njegovom poreklu?

— Gospodaru moj, — odgovori ribar s poštovanjem — dečaka sam našao u pećini kad je bio još sasvim mali. Ležao je tamo i zacenjujući se plakao od gladi. Odakle se obreo, ne znam. On je jak, stasit mladić, sa dobrim srcem i čistom dušom. Koža mu je zlataste boje, a to znači da je potomak radža. Zato sam ga vaspitavao, gospodaru moj, kao da je princ.

— Tako, dakle! Ispada da si ga ti, prost ribar, ne znajući ništa sigurno o tom detetu, dao na kovački zanat, kao što to obično rade sa prinčevima — progovori radža ljutito. — I to samo zato što ima kožu svetliju od tvoje? To uopšte nije dokaz da je iz roda radža. Mnogi ljudi imaju tako svetlu kožu.

— Veoma moguće, gospodaru moj, — odgovori ribar. — Ali ne kazuje samo to o njegovom otmenom poreklu. Njegov glas, držanje, pokreti, sve to jasno svedoči da je on sin radže.

Mundang Vangi progovori potsmešljivo:

— Kovač, koga sam video jutros, ne liči nimalo na princa. A sad se vrati u svoje selo!

Kajman se s poštovanjem pokloni i oprostivši se od radže, napusti dvorac. Ponašanje Mundang Vangija veoma ga je zabrinulo. Otkud sad, najednom, da se radža interesuje za vaspitanje njegovog posinka? Ribar nije ništa razumeo. A kad o svemu tome ispriča supruzi, glupa žena, takođe, ne shvati ništa.

— Ti, najbolje, pitaj o tome pustinjaka koji živi u zemlji Kedu — reče ona mužu. — On će ti, naravno, moći objasniti zašto se radža zainteresovao za našeg posinka.

Sledećeg dana ribar se uputi u zemlju Kedu. Pustinjaka je našao u jednom od hramova. Naravno da Kajmanu nije moglo pasti ni na kraj pameti da je sveti starac onaj isti pustinjak koji je pre mnogo godina prorekao radži Mundang Vangiju da će ga ubiti njegov. najstariji sin. Otada se starac nalazio u izgnanstvu i živeo u hramu. Ali Kajman, razume se, nije o tome ništa znao. On ispriča pustinjaku svoju priču i upita ga zašto je radža Mundang Vangi poslao po njega, običnog ribara, robove sa nosiljkom.

— Otkuda, odjedanput, prema meni takva počast? upita on. — Zašto se radža tako uporno raspitivao za poreklo našeg posinka? Ja i žena jednostavno ništa ne razumemo. Zato sam i došao ovamo da mi objasniš u čemu je stvar. Usto sam primetio da naš posinak glasom i pokretima mnogo potseća na Mundang Vangija. Može biti da je sin robinje, radžine naložnice, i zato su ga bacili u pećinu. Reci mi, sveti starče, o čemu se tu radi? Je su li tačne moje slutnje?

— Najpre se ovde dobro odmori — odgovori pustinjak. — Vidim da si se mnogo umorio od puta. A ja ću se potruditi da za to vreme dokučim zašto radža Mundang Vangi toliko želi da sazna otkud se obreo tvoj posinak.

Dva dana i dve noći proveo je Kajman u hramu kod pustinjaka. Druge poći starac reče:

— Ribaru, ja sam našao odgovor na tvoje pitanje. Vetar mi je pomogao da odgonetnem tu tajnu. Sova i ptica čelandžang obavestile su me svojim kricima. Golubica mi je šapnula o tome na uvo, a kolutovi pare iz začaranog kotla ispričali su mi da je radža Mundang Vangi naredio da se njegov najstariji sin ubije na obali mora, jer sam ja i porekao da će radža pasti od njegove ruke. Radžin rob, kome je bilo naređeno da izvrši ubistvo, nije imao hrabrosti da to učini i ostavio je bebu u pećinu. Nemoj misliti da je tvoj posinak rob po rođenju. Ne, on je sin Sudarne Andini, prve žene radže Mundang Vangija. Pretstoji mu da zauzme mesto svog oca i upravlja zemljom. Ali ni u kom slučaju mu ne govori ni reči o tome, jer još nije došlo vreme za to; njegov brat Raden Panduran još uvek je jak i uživa ljubav naroda. Čuvaj svog posinka kao oči u glavi. To je sve što ti mogu reći. U selo se ne vraćaj odmah. Idi najpre u Pedžadžaran da se vidiš sa svojim posinkom.

Ribar se uputi u Pedžadžaran i to ispade kao poručenopošto je tamo dospeo i radža Mundang Vangi. Radža je već znao da je kovač, Kajmanov posinak, niko drugi do najstariji princ. Mundang Vangi dođe na pomisao da ga ubije i zato odluči da se posluži lukavstvom.

Spazivši mladića, radža mu se obrati nežno:

— Dobro jutro, kovaču!

— Dobrodošao, gospodaru moj, — odgovori kovač.

— Došao sam da te pitam hoćeš li pristati da mi prodaš taj kavez za tigrove — reče radža Mundang Vangi. — Hteo bih da znam da li je dovoljno čvrst da bih smestio dva tigra.

— Deset tigrova ne bi moglo da slomi šipke tog kaveza — odgovori kovač.

— Ali pre nego što ga kupim, hteo bih da te zamolim da ga još jedanput pogledaš iznutra. Da li su dovoljno čvrste šipke i zadnji zid? Šta ga znaš — tigrovi su jake životinje, još može i nesreća da se dogodi. Tako, dakle, zavuci se ti u kavez i pregledaj ga još jedanput pažljivo.

Kovaču ne beše ni na kraj pameti da Mundang Vangi smišlja prevaru. On se nije bunio i pođe u kavez. Baš tada se pojavi Kajman. Kad vide kakva opasnost preti njegovom posinku, on mu brzo priđe i šapnu na uvo:

— Ne idi sam u kavez! Radža je veoma ljut na tebe! Reci mu da i on uđe zajedno s tobom...

— Hej, starče, šta ti to došaptavaš? — povika radža s mržnjom u glasu. — Zar ne znaš da te mogu ubiti zato što si došao nepozvan tu gde se nalazi tvoj radža. Hajde, gubi se odavde i da te više nisam video. — Zatim se on ponovo obrati kovaču:

— A ti izvršavaj moju naredbu i ulazi u kavez!

Kovač se osmehnu i odgovori:

— Nego ti, gospodaru moj, nisi još video kakav sam veliki i čvrst katanac napravio za taj kavez. Hoćeš li da ga pogledaš?

— A gde je taj katanac? — upita radža Mundang Vangi.

— U kavezu — odgovori kovač. — Evo, gledaj, kako se lako i prosto zaključava.

— Unesite me u kavez — naredi radža svojim robovima. — Hoću da ga razgledam iznutra.

Čim se radža našao u kavezu, Kajman priskoči, zalupi vratašca i zaključa ih. A zatim se obrati robovima:

— Odnesite vašeg radžu zajedno s kavezom na obalu mora. Uradite ono o čemu mašta ceo narod. Sami se izbavite od ropskih okova, a ljudi će vas dobro nagraditi.

Robovi počeše isprva da se kolebaju, bojeći se ostalih radžinih pratilaca. Ali kad im ribar zajemči da im radžini doglavnici neće ništa učiniti, robovi podigoše kavez u kome je besneo radža i ponesoše ga tamo gde im ribar beše naredio. Došavši do morske obale, oni krenuše prema pećini u kojoj je pre mnogo godina ribar našao bebu.

Mundang Vangi bio je besan i istovremeno drhtao od straha pri pomisli na to šta može Kajman da učini s njim. Vikao je izgubljenim glasom.

— Pustite me! Robovi moji, ne slušajte toga čoveka! Ja, vaš radža, obećavam da ću vas obasuti dragocenostima! Pustiću vas sve na slobodu. Moći ćete da odete kuda god želite!

Ali robovi nisu obraćali pažnju na radžu. Oni su činili samo ono što im je nalagao ribar.

Kad su uneli kavez u pećinu, Kajman se obrati radži Mundang Vangiju i reče:

— Postoji li na svetu tako svirepi otac koji je naredio da se ubije njegov novorođeni sin i baci u more? Je si li čuo za takvog?

Radža Mundang Vangi se razbesneo još više i ništa ne odgovori ribaru.

Jedan od robova, sin starog roba koga je radža pogubio, progovori.

— Svirepi otac, o kome ti govoriš, je glavom i bradom Mundang Vangi! Radža je predao svog sipa mom ocu i rekao mu: „Karno, odnesi novorođenog princa na morsku obalu. Tamo ga ubi, a leš baci u vodu". Moj otac je odneo bebu, ali nije imao srca da je ubije. Rastrzan strahom i sumnjama, obratio se Kjaj Belorongu. Bog mora

mu je odgovorio: „Radžin robe, ti nemaš tako svirepo srce kao tvoj gospodar. Ostavi bebu u prvoj pećini na koju naiđeš". I moj otac je poslušao Kjaj Beloronga...

— A ja sam našao mališana u pećini, poneo ga kući i vaspitavao kao rođenog sina — nastavi ribar priču roba. Zatim se opet obrati radži Mundangu Vangi: — A ko je hteo da baci u kavez svog ponovo pronađenog sina da bi ga tigrovi rastrgli?

— Upravo radža Mundang Vangi! — uzviknu mladi rob.

Radža je već bio van sebe od besa. Usta su mu bila pokrivena penom, a oči su izgledale kao da će svakog časa iskočiti iz duplji. Zavijao je i urlao poput tigra. Najzad se opruži na pod kaveza i izdahnu.

Ribar je svom posinku dao ime Bravidžija Tiung Vanara. Sada je on već mogao da vlada državom umesto Mundang Vangija. Radžine sinove iz drugog braka — Raden Tandurana i Arju Babangana — izgnao je van granice zemlje. Zbog toga je izbio bratoubilački rat, ali Bravidžija Tiung Vanara uspeo je da savlada svoje neprijatelje.

Bravidžija nije vladao dugo, jer se Raden Tanduran vratio s ogromnom armijom i ponovo osvojio zemlju.

Sa svim robovima svog oca Bravidžija Tiung Vanara ode u šumu. U toj šumi nije bilo nikakvog voća osim madža-drveća, koje je rađalo gorke plodove. Dok su živeli u šumi, hranili su se samo tim plodovima. Tamo je Bravidžija Tiung Vanara osnovao državu kojoj je dao pms Madžapahit(13), jer je u tim šumama bilo mnogo madža-drveta sa gorkim plodovima.

Tako je postala velika država Madžapahit.

BEGAVA KASISAPA

Kad se Begava Kasisapa rodio, imao je dva oštra, dugačka zuba kao slon. Bio je vrlo jak i ogromnog rasta jer mu je majka vodila poreklo od radžadivova. Kad je bio još sasvim mlad, sreo je Devi Danu, vodenu vilu, kojoj je pripadalo veliko jezero. Jednom je vila plovila po jezeru u svom čunu — velikoj lepoj školjki, koja se prelivala u svim duginim bojama. Pogled joj se naslađivao divnim obalama što su sa svih strana okružavale jezero. Uživajući u svom posedu, ona odjedanput spazi Begava Kasisapu koji je sedeo na velikom kamenu pored same obale jezera.

Istog momenta Begava Kasisapa takođe. vide Devi Danu. Ona je stajala u svom čunu osvetljena jarkim raznobojnim zracima, i zbog toga izgledala još lepša. Lepota vile očara Begava Kasisapu, njegovo ledeno srce se istopi i postade nežno, kao srce majke koja voli. I on se rasplaka.

Videvši da divov sin plače, Devi Danu okrete svoj čun u pravcu obale.

— Zbog čega si tako ožalošćen, lepi mladiću, — uzviknu ona zvonkim glasom. — Zašto tako teško uzdišeš i liješ suze?

— Ja plačem, draga vilo, što su mi bogovi dali samo dva oka da se naslađujem tvojom lepotom — odgovori Begava Kasisapa. — Zašto mi nisu dali hiljadu očiju da bih mogao i danju i noću gledati divnu vladarku ovog jezera? Ah, draga vilo, udaj se za mene. Ako ne pristaneš, umreću od ljubavi...

Mladi delija bio je lep i stasit. Deni Danu ga zavole i oni se uzeše. Rodio im se sin kome su dali ime Masa Danava — dete sunčanih zrakova.

Masa Danava je rastao ne samo svakog dana već i svakog časa. Bio je jak i hrabar kao i njegov otac, samo veoma gord i nadmen. Smatrao je da na svetu nema boljeg od njega, pa je čak i na bogove gledao s visine.

Jednom on sazva sve stanovnike zemlje pa im reče:

— Na celom svetu ja sam najvažniji. Pa i sami bogovi su daleko ispod mene. Zato vam svima naređujem da se više ne klanjate bogovima. Otsad se klanjajte meni i sve darove donosite jedino meni. Ja sam Masa Danava, najveći čarobnjak na zemlji.

I zaista, Masa Danava je umeo da pravi čuda. Na znak njegove ruke, pamučne čaure su se za tili čas otvarale i vlakno se istog trenutka pretvaralo u tkaninu od koje se moglo sačiniti odelo.

On je i na pirinčanim poljima pokazivao svoju čudotvornu moć. Trebalo je samo da prebaje nad požutelim pirinčom i zrnevlje bi istog časa nabubrelo. Pogledaš, a u klasju već skuvani pirinač!

Bogovi nisu mogli da se načude: otkad je Masa Danava porastao, oni više nisu dobijali nikakvih darova. Nije im poklanjan ni pirinač, ni kukuruz, ni voće. Niko im nije više palio tamjan, već odavno nisu videli plodove kečunbunga, koje su im ranije donosili ljudi, noću, pri mesečini.

Bogovi shvatiše da sve to Masa Danava uzima lično za sebe.

Oni se tada razgneviše i napustivši ostrvo Bali, kretoše na Javu. Tamo počeše da mole bogove, nastanjene u šumama i planinama, da im pomognu pri obračunu sa Masa Danavom. Svi se bogovi vratiše zajedno na ostrvo Bali, gde ih je već dočekivao Masa Danava s ogromnom vojskom čarobnjaka, džinova i divova. Ali, bez obzira na sve to, bogovi uspeše da razbiju Masa Danavinu armiju.

Međutim, on lično nije ni pomišljao na predaju. Hteo je da nastavi borbu do poslednjeg ratnika. Ali baš u jeku bitke, s neba se.iznenada spusti bog Višnu da spreči krvoproliće. On je doleteo na ptici garuda, dohvatio Masa Danavu i povinujući se zapovesti Brame, poneo ga sa sobom na nebo. Bogovi pretvoriše Masa Danavu u Duha Vetrova i otada se on više nije mogao vratiti na zemlju.

Begava Kasisapa i njegova žena Devi Danu jako su tugovali izgubivši svog voljenog sina Masa Danavu. Oplakivali su ga toliko

dugo da’ se jezero Devi Danu prepunilo od njihovih suza i izlilo u široku reku, koja i dan-danas teče između planina na ostrvu Bali.

TISNA VATI

Tisna Vati je ime boginje, ćerke Batara Guru. Ona je živela na nebu sa svojim ocem. Bila je vrlo lepa, ali preko mere nestašna, i nikako nije želela da živi zajedno s ocem. Gledajući dole na ljude, koji su se vrzmali po zemlji, ona je svaki čas uzdisala:

— Ah, kako bih želela da postanem obična smrtnica!

Kad je otac odlazio da ratuje sa Duhom Vetrova, ona ga je često molila da je povede sa sobom, ali Batara Guru nikad nije pristajao na to. Tisna Vati bila je veoma nezadovoljna što se otac ne obazire na njene molbe. Kad se On vraćao kući posle bitke, ona nije razgovarala s njim, već se samo durila. Na kraju krajeva, Batara Guru dosadi da gleda večito nezadovoljno ćerkino lice. Ozbiljno se naljuti, pozva je k sebi i reče:

— Evo šta, Tisna Vati, već sam se umorio od tvojih ćudi i rado bih te poslao na zemlju da živiš tamo kao obična smrtnica. Ali to je, nažalost, nemoguće — ti si već ispila eliksir večnog života. Zato sam rešio da te udam za jednog od bogova, pa neka se on sam brine o tvojoj sudbini.

— Oče! — uzviknu Tisna Vati. — Ja sam već sebi našla muža.

— Ko je on? — upita Batara Guru. — Nadam se da nije sin Duha Vetrova? Ja neću trpeti da ti budeš žena sina mog neprijatelja.

— Ama ne, oče. To uopšte nije on. Moj muž ne živi na nebu, već na zemlji. Eno, pogledaj dole, sada ga možeš videti. Upravo obrađuje svoje pirinčano polje na padini one tamo planine.

— Pa to je čovek! — uzviknu Batara Guru strašno razgnevljen. — To je običan smrtnik! Ti se kao ćerka boga ne možeš udati za njega.

— Ali ja hoću da budem njegova žena! — povika Tisna Vati i zatupka nogama. — Neću da se udajem za drugoga. On će postati moj muž, čak i ako bih zbog toga bila prinuđena da zauvek napustim nebo i postanem obična smrtnica.

— A ja ti ponavljam da se ti nećeš udati za čoveka — ljutito procedi Batara Guru. — Ja ću te pre pretvoriti u bokor pirinča, razumeš li?

Tisna Vati se uplaši, toliko je bio strašan otac u svom gnevu. On se još nikad toliko nije ljutio na nju. Obično je ispunjavao sve njene prohteve.

Ona bejaše van sebe pri pomisli da će je stići ista sudbina kao i Devi Šri, ženu boga Višnu, koju je muž pretvorio u bokor pirinča zato što ga nije poslušala. Ona nije htela da postane bokor pirinča, ali nije želela da se uda za boga. Čvrsto je odlučila da se uda za čoveka koji je obrađivao svoje pirinčano polje na padini planine.

Sledećeg dana, kad se Batara Guru spremio na put da traži muža za Tisna Vati, dođe vest da je Duh Vetrova ponovo zapodeo neprijateljstva na nebesima. Batara Guru beše prinuđen da se opet sprema na borbu s njim. Pred odlazak on reče Tisna Vati:

— Kad se vratim, dovešću ti tvog budućeg muža.

Tisna Vati odgovori s poštovanjem:

— Dobro, oče!

Međutim, ona nije čekala na njegov povratak. Još Batara Guru nije stigao da ode, a ona već polete dole na zemlju. Vetru je bilo milo da pomogne mladoj boginji i otprati je do same padine planine, gde je seljak radio.

„Sada ću moći da ga razgledam izbliza", — pomisli Tisna Vati. Ona se spusti malo niže niz padinu — i poče strpljivo čekati da mladić obrati pažnju na nju.

Spazivši Tisna Vatu, seljak joj Priđe istog trenutka. On, naravno, nije znao da je ta devojka ćerka boga.

— Šta tražiš ovde, lepa devojko? — upita mladić.

— Tražim muža — reče Tisna Vati osmehujući se.

Kad ču taj čudnovati odgovor, seljak se takođe osmehnu i oboje počeše gdasno da se smeju. Taj smeh je i navukao nesreću na Tisna Vati. Njen veseli i zvonki glas dopre do oca, koji se za to vreme borio protiv Duha Vetrova. I mada se vodila ogorčena bitka, Batara Guru ipak ču glas Tisna Vate. On vide da se njegova kći već spustila na zemlju i da se veselo šali s običnim smrtnikom. I oboje se smeju na sav glas.

Batara Guru beše vrlo ljut zbog ponašanja svoje kćeri. On odmah prekide bitku i polete na zemlju.

Spustivši se na pirinčano polje, gde je njegova kći sedela s mladim seljakom, on povika:

— Dede, smesta se vraćaj na nebo!

Međutim, Tisna Vati nije uopšte htela da se vrati na nebo. Bilo joj je vrlo lepo s mladićem, ljubav je bila jača od volje Batara Guru.

— Ne, — reče ona — neću da letim na nebo. Radije ću postati obična smrtnica i živeti sa svojim mužem na zemlji. . .

— Dobro, ostaćeš na zemlji — reče Batara Guru — Samo nećeš biti ni boginja ni žena. Pretvorićeš se u pirinčani bokor, a duša će ti večno živeti ovde, na padini ove planine.

Još Batara Guru nije uspeo da izgovori ove reči kad se Tisna Vati pretvori u tanak i skladan bokor pirinča.

— Snašla me je ista sudbina kao i Devi Šri — reče Tisna Vati s dubokim uzdahom. Ona je stajala na pirinčanom polju poplavljenom vodom, tužno se ljuljajući i savijajući svoje klasje pred mladićem. A on je, ne govoreći ni reči, nežno milovao bokor pirinča. Nije mogao da radi, već je neprestano gledao svoju draganu. Batara Guru se sažalio na seljaka.

— A zašto da im ne dozvolim da budu zajedno? — progunđa on. — Istina, sada je teško ma šta učiniti. Tisna Vati će zauvek ostati bokor pirinča, jer joj se duša nastanila u toj planini. Ali zato mogu pretvoriti i mladića u bokor pirinča. . .

Čim je mladić postao pirinčani bokor, Batara Guru vide da su se oba bokora nagnula jedan prema drugom, kao da žele pokazati koliko ja jaka njihova uzajamna ljubav. Batara Guru zaklima glavom i polete na nebo.

POLAMAN

Pre nekoliko stotina godina, u jednom selu ispod planine Semeru, živeo je siromašan, unesrećeni Indus, preziran od svih.

Jedne noći usni Polaman — tako se zvao Indus — da mu se javio bog Brama i rekao:

— Polamane, suđeno ti je da učiniš čuda!

Indus nije mogao da protumači taj san. Siromašan čovek, iz najnižeg staleža što postoji, nije se mogao nadati da će učiniti čuda.

Jednom, kad je Polaman malaksao, obilazeći kuću za kućom i proseći milostinju, sede on da se odmori pokraj hrama boga Šive i poče prebrojavati svoj pazar.

— Svega devet tričavih novčića za ceo dan — progovori on nezadovoljnim glasom. — Nema ni za pregršt pirinča ili klip kukuruza. Kako ja tako jadan mogu da uradim bilo šta razumno?

Uzdahnuvši teško, on se podiže i pođe na pijacu. Ipak se nadao da za tih devet novčića kupi malo kukuruza i komadić ribe. Ali ga trgovci samo ismejaše.

Polaman pođe kud ga oči vode, jedva pokrećući noge od gladi. Tako on dođe do ivice šume, gde pod razgranatim drvetom spazi mladu ženu. Ona je sedela duboko utonuvši u svoje misli. Zaključivši da je ta žena isto tako parija[13] kao i on, Polaman joj priđe i upita:

— Reci mi, sestro, kakve te brige more?

— Ja ti nisam sestra — nadmeno odgovori žena.

— Ja sam iz bramanske kaste. Moj brat, Bramin sveštenik, doneo mi je ribice iz dalekog sveta, koje se nalazi na obali mora u Surabejskoj državi. . .

Tada žena otvori kotaricu da pokaže Polamanu ribice. Ona, međutim, još ne stiže ni da uradi to čestito, a ribice već iskočiše napolje i počeše da skaču po zemlji.

Polaman i žena jako se uplašiše. Oni su shvatili da su to svete ribe.

— Ne dodiruj ih! — viknu on ženi koja htede da ih sakupi u kotaricu. — Sve te ribice su svete. Ne dodiruj ih! Zar je iko imao prilike da vidi ribe koje skaču kao skakavci?!

— Ja se ispočetka, takođe, nisam usuđivala da ih dotaknem — odgovori žena. — Ali moj brat kaže da sve ribe koje je on video u tome selu umeju da skaču. Brat mi reče da one mogu da žive samo u vodi. A ako ih uhvatimo žive, onda počinju da skaču. Kad sam ih stavila u ključalu vodu, nisu htele da ostanu tamo. Odmah su sve poiskakale iz kotlića, tako da mi je vrela voda oparila noge. Ja sam, štaviše, zajaukala od bola. Šta sad da radim s njima? — upita ona. — Možda bi želeo da ih kupiš od mene?

Polaman, stvarno htede da ih kupi — veoma su mu se sviđale te male ribe sa blistavom krljušti. Ali imao je svega devet novčića.

— Voleo bih da ih kupim od tebe, — reče on ženi— ali sam vrlo siromašan. Imam samo devet novčića. . .

Žena se mnogo obradova. Odmah pristade da za devet novčića ustupi svu ribu, jer joj je bilo strašno da gleda kako one skaču po kotarici.

— Uzmi ih zajedno s kotaricom, — reče ona.

— Samo ih što pre nosi odavde. Inače će moj brat saznati da sam ih prodala prljavom pariji.

Polaman nije obraćao pažnju na njene uvrede. Bio je već navikao da ih sluša. Plativši brzo, on uze kotaricu sa ribama i krete na put.

— Ja ću bogami ispeći te ribice — progovori on polako. — Ako ih zgotovim sa šumskim plodovima, biće to hrana za bogove.

Odjedanput, sleva, dopre do njega jedva čujan glas:

— To neće biti hrana za bogove.

Polaman se začuđeno obazre unaokolo, ali ne vide ništa. „Čiji li sam to glas čuo? — pomisli on. — To je sigurno bio krik slepog miša,

koji je proleteo iznad drveća“.

Polaman je išao brzim koracima zalazeći sve dalje u šumski čestar. Žarko je želeo da pojede ribu, glad mu nikako nije davala mira. Najzad je došao do šume koja leži između Singasarija i Mendutoma. Ali, samo što je stigao da naloži vatru, kad spazi bivola kako se oborenom glavom kreće prema njemu.

„Hoće da me ubije“, — pomisli u strahu Polaman gledajući bivola, koji je tresao rogovima i raskopavao zemlju kopitama.

— Baci mu dve ribice, izbegnućeš opasnost, — razleže se opet jedva čujni glas.

Polaman bez razmišljanja uze dve ribice iz korpe i baci ih bivolu. Bivo ih odmah pojede i odjuri natrag u šumu. Polaman nije smeo na tom istom mestu da naloži vatru — bojao se da se bivo ne vrati. Zato pođe dalje u šumu.

Iznenada spazi da ispod razgranatog visokog drveta sedi žena. Po svemu se videlo da pripada višoj kasti. Pokrivši rukama svoje lepo lice, ona je glasno plakala. Polaman se dugo nije usuđivao da joj priđe, ali čuvši njeno gorko jecanje, ipak joj je prišao. Glasom punim žalosti upita ženu:

— Zašto tako tuguješ, Bramina ćerko?

Žena zadrhta i upravi na pariju oči pune suza. Jecajući, ona odgovori:

— O, pomozi mi. Po svemu sudeći, ti si došao ovamo po volji boga Brame da me spaseš nevolje. Noćas sam pobegla iz kuće zato što je moj muž, sveštenik Golodah, malopre umro, i ja moram biti spaljena zajedno s njim i sa ostalih devet žena. Neću da umrem i zato sam pobegla u šumu. O sudbini ostalih devet supruga moga muža ne znam ništa. Sigurno da ovog momenta stoje na lomači i pevaju predsmrtnu pesmu. . .

Odjednom ona zaćuta, a zatim skoči i sakri se iza Polamanovih leđa.

— Čuješ li korake? — prošaputa žena.

Zaista, Polaman ču korake sveštenika koji su se približavali. Pevajući, tražili su Golodahovu udovicu. Ah, kako je želeo da pomogne jadnoj ženi!

Tog trenutka razleže se onaj isti jedva čujni glas:

— Baci preko ramena dve ribice i žena će biti spasena!

Polaman učini onako kako mu je rečeno. Još ne stiže ni da baci ribice preko ramena kad iz čestara iskočiše dva velika tigra i istog trena ih prožderaše. Zatim se tigrovi baciše na sveštenike. Ovi kidnuše derući se od straha izbezumljenim glasom. Tako su morali da se vrate u hram praznih ruku.

— Sada si spasena, Bramina ćerko, — reče Polaman. — Idi svojim roditeljima.

— Roditelji će me obavezno odvesti kući moga pokojnog muža — odgovori udovica. — Oni će se ponositi ako budem spaljena zajedno s mužem. . . Ah, uzmi me sa sobom! — zamoli ona. — Poći ću s tobom, pa ma kuda krenuo.

— Ali ja sam prljavi parija! — reče Polaman. — Zar ne znaš da nas dvoje ne možemo ići zajedno.

— Znam — odgovori udovica. — Ja sama želim da postanem parija za celi život. Ah, smatraj me tvojom sestrom ili me uzmi za ženu. . .

Polaman, unesrećeni parija, pade ničice i poče da joj ljubi noge. Zatim progovori:

— Ma gde krenuo, možeš me pratiti, ženo moja. I muž se sa ženom uputi u dubinu šume. Polaman uskoro oseti strašan umor — od jutros nije ništa stavio u usta.

— Hajde da se odmorimo ovde i ispečemo ribu — reče on svojoj ženi.

Ona brzo sakupi mnogo suvog granja, ali nigde ne mogaše da nađe vatru.

— U redu, — reče Polaman, — poješćemo ih presne.

On otvori kotaricu i ponovo do njega dopre onaj tihi glas:

— Bolje pričuvaj te ribice, ustrebaće ti. A za jelo potraži nešto drugo.

Polaman pogleda unaokolo i spazi kokosovu palmu na kojoj su visili zreli orasi. Na vrhu ialme sedela su dva majmuna. Izgled ljudi toliko ih razdraži, te počeše da zasipaju muža i ženu orasima.

Polaman sa ženom sakupi nekoliko komada i oni se siti najedoše. Kad su se zasitili, Polaman predloži svojoj ženi da se vrate u selo. Ali ona ponovo poče plakati:

— Ah, Polamane, hajdemo dalje. Ne treba da se vraćamo u selo. Ako padnem šaka sveštenicima, spaliće me.

— Samo, ja ne znam put kroz ovu šumu — reče Polaman. — Pogledaj, sunce je već skoro zašlo. Selo je vrlo daleko odavde. Možemo da zalutamo. A šta da radimo ako nas napadne tigar? Rastrgnuće nas na komade. . .

— Možda će se tigar sažaliti na mene, nasuprot mojim roditeljima i prijateljima — odgovori žena. — Možda će nas uzeti pod svoju zaštitu. . .

— E pa, kad je tako, hajdemo dalje — reče Polaman.

I oni pođoše dalje ponevši sa sobom nekoliko kokosovih oraha. Uskoro se smrklo i oni nisu više mogli da nastave put.

— Ovde ćemo prenoćiti — reče Polaman. — Imamo kokosove orahe i nećemo ostati gladni.

još Polaman ne stiže da razbije orah kad se nedaleko od njih razleže strašan urlik tigra.

— Tigar! — povika sa strahom žena. — Šta da radimo sada?

— Popnimo se na drvo — reče Polaman — i sačekajmo dok ne izađe sunce.

U noćnoj tami oni počeše pipajući da lutaju po šumi, nastojeći da nađu malo više drvo. Ali usput ne naiđoše ni na jedno visoko drvo. Za to vreme tigrov urlik se razlegao sve bliže.

Drhteći od straha, u krajnjem očajanju očekivali su napad grabljive zveri. Tada se ponovo razleže onaj isti jedva čujni glas, koji reče:

— Oko tebe se nalaze četiri tigra. Baci im četiri ribice i zveri vas neće ni dodirnuti.

Uskoro se iz tame pokazaše četiri para očiju — sijala su kao četiri velike blistave lampe. Ne zbunjujući se ni za trenutak, Polaman izvuče iz kotarice četiri ribice i baci ih tigrovima.

Prožderavši ribice, četiri grabljivca se okrenuše natrag i odoše u šumski čestar, ne taknuvši ni Polamana ni njegovu ženu.

— Pa ti si neobičan čovek, Polamane, — reče začuđeno žena. — Nisi ti parija, već moćni čarobnjak. Sada se više ničega ne bojim, pa neka dođe i stotina tigrova.

Međutim, Polamanu ne beše lagodno na duši. Dobro je znao da nije nikakav čarobnjak i da su u kotarici ostale još samo dve ribice. Razmišljajući o tome, parija teško uzdahnu. „A šta onda ako se tigrovi vrate? — pomisli on. — Imam još samo dve ribice. Zar ću zaista morati i njih da dam?“

Obrativši se ženi, on reče:

— Ako si se malo već odmorila, krećimo na put. Inače se uskoro nećemo moći odbraniti od tigrova.

— U redu — reče žena — hajdemo, makar pipajući. I oni kretoše polako na put, oprezno napipavajući pravac u gustoj pomrčini. Ćuteći su se probijali kroz gusto žbunje. Odjednom se nađoše u bambusovom šipragu, koji imađaše oštre bodlje. Trnje im raskrvavi ruke i noge. Glave im se zaglaviše u bodljikavim, isprepletenim bambusovim granama. Uzalud su pokušavali da se iščupaju iz gustiša. Odjedanput Polaman doviknu svojoj ženi.

— Pogledaj, vidiš li?

— Šta? — upita žena uplašeno. Ona pomisli da je Polaman opet video tigrove.

— Ta, pogledaj! Desno od nas! — radosno uzviknu Polaman. — Vidiš li onu jarku svetlost između drveća?

Žena nije shvatila šta ga je to tako uzbudilo.

— Ništa ne vidim osim svetlih zrakova — reče ona. — Sigurno je svanulo. . .

— Ubeđen sam da je to ivica šume — progovori Polaman. — Samo da stignemo donde, a onda smo spaseni.

Svetlost je postajala sve jača. Oni nisu više osećali ni umor ni strah. Oprezno razmičući bodljikave grane, pođoše žurnim koracima u susret jarkoj svetlosti. Ali kad priđoše bliže, ispostavi se da to nije ivica šume, već svetlucavo jezero sa čistom i providnom vodom. Po drveću okolo jezera oni spaziše majmune. Primetivši došljake, majmuni digoše prodornu dreku, kao da pitaju: „Zašto ste došli na naš posed?“

Bili su vrlo nezadovoljni dolaskom ljudi.

Polaman i njegova žena ne obratiše pažnju na majmune. Međutim, žena iznenada povika:

— Upomoć, Polamane, upomoć! Slepi miš mi je zario zube u glavu.

— Ah, ništa ne mogu da učinim. I mene ujedaju slepi miševi — odgovori Polaman.

— Upomoć, upomoć! Boli me! — sve jače je jaukala žena.

— Veruj mi da nisam u stanju da ti pomognem — odgovarao je Polaman. — Miševi su mi zarili zube u leđa.

— Ne, ti možeš da pomogneš, možeš! — uzviknu žena. — Ti si čarobnjak!

Ona još ne stiže da izgovori te reči kad se opet razleže onaj poznati, jedva čujni glas:

— Stavi jednu ribicu na svoju glavu a drugu na ženinu, i videćeš šta će biti. . .

Polamanu nije bilo lako da izvadi iz kotarice dve preostale ribice. Jednu od njih stavi sebi na glavu, a drugu ženi. Praznu kotaricu zavrljači u vodu.

Videvši ribice, slepi miševi ih odmah dograbiše i baciše u jezero. Čim ribice šmugnuše u vodu, iz kotarice koja se lagano ljuljala na talasima izbi izvor. Jezero se na njihove oči poče puniti vodom i nadolaziti. Uskoro se izli kao more. Kad se voda u njemu ponovo umirila i postala providna, iznad vode se pojaviše dve ribice. Obrativši se Polamanu, one rekoše:

— Polamane, mi smo svete ribe; bog Brama nas je poslao da se nastanimo u ovom jezeru. I pošto si uspeo da nas doneseš do vode, daćemo mu, u tvoju čast, ime Polaman. U svoje selo se ne vraćaj. Nastani se ovde, u našoj blizini. Na obali ovog jezera sagradi selo i daj mu ime Polaman. I objasni svakome, koga budeš sreo, da svete ribice ne treba hvatati, ubijati i jesti. Sam Brama će se obračunavati s onim koji nam učini nažao. A blagosloviće svakoga ko nam bude činio dobro.

Ljudi pričaju da su tako postali jezero i selo Polaman, nedaleko od grada Tavanga.

Polamanove ribe

Polaman i njegova žena sagradiše kuću na obali jezera. Svako jutro hranili su ribice pirinčom i zrnevljem kukuruza. Videvši još izdaleka da se obali približavaju Polaman ili njegova žena, ribice bi odmah isplivale na površinu. Tako je to išlo svaki dan.

Polamanu i njegovoj ženi, za njihova dobročinstva, ribice doneše bogatstvo i sreću.

Čuvši za to, stanovnici drugih sela počeše da dolaze na obalu jezera da bi se poklonili svetim ribama. Naročito je mnogo poklonika dolazilo iz dalekog sela Purvodadi. Ti ljudi ne htedoše više ni da se vraćaju natrag, već počeše da prave sebi kolibe baš na samoj obali jezera. Došljaka je svakim danom bivalo sve više i pored jezera postepeno izraste veliko naselje. Polaman posta starešina tog naselja, i u svoju čast dade mu ime Polaman.

Iz sela Purvodadi došla je ovamo, takođe, i bremenita žena po imenu Luhama. Ona beše vrlo pohlepna i htede da se obogati. Ta gramziva žena dođe na pomisao da zavlada mirnim i poverljivim ribicama.

Luhama se odavno spremala da pođe na jezero Polaman i, najzad, jednog lepog dana, krete na put. Ona nije htela da hrani ribe, već je nameravala da ih pohvata žive.

Tek je počelo da sviće kad je izišla iz kuće. Htela je da što pre stigne do dalekog jezera. Umorna i iscrpena od žege, došla je najzad do obale jezera i sela da odahne. U providnoj vodi plivale su tamo amo pripitomljene ribe. Videvši ih, Luhama zadrhta od pohlepe. Pogledavši nema li u blizini ljudi, žena izvadi mrežu, koju je još ranije

pripremila. Već je htela da baci mrežu u vodu kad se iza nje razleže glas:

— Šta radiš, Luhama? Hoćeš da hraniš ribice? Ribice su svete, zar ne? Ali, trebalo bi da znaš da su svete i da se ne mogu loviti. . .

Zadrhtavši od iznenađenja, Luhama se okrete i vide kako iza drveta izlazi njena susetka Tumila. Ona je, po svemu sudeći, prozrela Luhaminu zlu nameru i pratila je u stopu od same kuće.

Luhama se razbesne i pakosno prosikta:

— A šta se to tebe tiče, šašava udovice? Da li se može ili ne može loviti, nije tvoja stvar. I ti se čisti odavde!

Ne odgovorivši ništa, Tumila se okrete i pođe natrag u selo.

Luhami je bilo vrlo milo što je Tumila otišla. Sada je mogla pustiti na volju svojoj pohlepi. Uverivši se da u blizini nema nikoga, žena baci mrežu u jezero i nalovi ribe do mile volje. Kad se mreža napunila, ona je izvuče iz vode i uputi se natrag u Purvodadi vrlo zadovoljna. Došavši kući, žena se nije mogla uzdržati od nestrpljenja. Ne ubivši i ne očistivši ribice, ona ih žive baci u kotlić, a njega stavi na vatru. Ribice počeše da se praćakaju u vreloj vodi, a kad voda poče da vri, Luhama ču tihi glas, koji progovori:

— Znaj da smo mi svete ribe. Bogovi će kazniti onoga ko nas uhvati ili ubije.

Luhama se samo nasmeja.

— Zašto bi me bogovi kažnjavali? — upita ona. — Ribe zato i postoje da bi ih ljudi lovili i jeli.

Kad su se ribice dobro skuvale, ona ih stavi na list banane, začini pirinčom i sita se najede. Ali čim je Luhama prestala da jede, oseti da joj u stomaku bućka voda. U toj vodi, kao u jezeru, praćakaju se ribice. Stomak joj se nadu na njene oči, dok je ribica unutra bivalo sve više. Žena se uplaši i potrča za pomoć susetki. Ali o ribicama ne reče joj ni reči.

— Ti si vrlo teško bolesna — reče susetka i potrča Tumili da joj ispriča o Luhami.

Kad Tumila ču kako ova jauče od bolova, odmah joj sve postade jasno i ona reče:

— Pojela si svete ribice, Luhama, a one se ne smeju jesti. Sada ćeš morati da umreš, jer bogovi kažnjavaju sve one koji prekrše njihovu zabranu.

— To je istina, Tumila, — odgovori Luhama jecajući — ja sam pojela te ribice. Ali pomozi mi, preklinjem te, inače ću umreti. . .

Iznenada se ponovo razleže jedva čujni glas:

— Ne, ti pećeš umreti. Ali ćeš biti kažnjena zbog svoje pohlepnosti. Koliko si pojela ribica, Luhama?

— Ah, ne tako mnogo — reče s uzdahom gramziva žena. — Razmišljala sam o svojoj sudbini i nisam ni primetila koliko sam ih pojela.

— Za kaznu ćeš biti pretvorena u ribu, Luhama, — progovori jedva čujni glas. — Zvaćeš se riba sembilang. Od današnjeg dana, riba sembilang će postati zabranjeno jelo, i ako je okusi trudna žena, plod će biti uništen u majčinoj utrobi.

Još tihi glas nije stigao da umukne, a Luhama se pretvori u ribu sembilang. Tumila je uze i odnese do ušća reke, koja je proticala pored sela Purvodadi.

Priča se da otada ljudi često love u toj reci ribu sembilang, mada ona živi u moru. I do dan-danas zabranjeno je jesti tu ribu.

VIŠNA MITRI

Pre nekoliko stotina godina, ogromnom državom Trišanku vladao je moćni radža, koji je neobično voleo svoj narod. Radža je usto bio hrabar i odvažan. Pokorio je mnoge zemlje i svuda mu je narod bio odan svom dušom, jer je bio plemenit vladar i nikome nije činio nikakva zla.

Radža je sebe smatrao valjanim čovekom. Zato je i danju i noću molio bogove samo za jedno: da ga posle smrti prime u carstvo nebesko.

Jedne noći obuze radžu tuga, i on shvati da mu je život sasvim dodijao. Razmišljajući o tome kako bi bilo dobro da dospe u raj, on uputi svoje molbe bogu Indri:

— Vladaru nebeskog i zemaljskog carstva, pogledaj na moje sede vlasi i na moja pogrbljena leđa. Pogledaj koliko mnogo dece imam. Lepe žene me ne raduju više. Dosadilo mi je ratovati. Zašto da još živim na ovom svetu? Evo, molim te uzmi me k sebi u raj!

Još ne stiže radža da izgovori te reči kad se razleže tihi glas:

— Radžo od Trišanka, čovek dospeva u raj onda kad mu je suđeno — to je božja volja. I ti ćeš živeti u raju, ali tvoj čas još nije kucnuo. . .

— Pa zar ja nisam veliki radža? Ja sam potomak najstarijeg roda, odvažan i čestit. . .

Tihi glas ponovo progovori:

— Znaj, čestiti radžo, da na nebu nema nikakve razlike između radže i roba. Tamo su svi ljudi jednaki. U raj dospevaju oni koji su

plemeniti i čestiti na zemlji. Zato ti moraš prekinuti sa ratovima i uvek živeti u miru sa svojim susedima. . .

Radži je bilo veoma krivo zbog takvog odgovora. Mračan i natušten izađe on iz dvorca i poče da luta po šumi. Najzad sede da predahne ispod razgranatog drveta i utonu u maštanje o raju. Tako je sedeo duboko zamišljen dok ne dođe veče. Ali radža nije ni pomišljao da se vraća u dvorac. Neočekivano mu priđe sveti starac Višna Mitri, koji je živeo kao pustinjak u šumskoj pećini.

— Šta te je to rastužilo, radžo od Trišanka?— uzviknu on. — Zašto je svemoćni radža najednom odlučio da se osami u neprohodnoj šumi?

— Kako da se ne žalostim, kako da ne tugujem, sveti starče, — odgovori radža. — Bog Indra neće da me uzme k sebi u raj. Ja sam već sasvim oronuo, kosa mi je osedela. Pogledaj kako sam pogrbljen! Nemam više snage da ratujem, a moju ženu ništa više ne privlači k meni. Kad bog ne bi uslišio tvoje molbe, ti bi, sigurno, isto tako pao u očajanje.

— Ne gospodaru moj, — odgovori Višna Mitri— ako bog ne obraća pažnju na tvoje molbe, ti ne treba da očajavaš. Zar ne znaš da se raj može naći i na zemlji?

— Kako se može naći raj na ovom svetu? — upita radža od Trišanka. — Zar postoji na zemlji takvo mesto? Ako znaš gde se ono nalazi, reci da bih se mogao odmoriti od ovakvog života. . .

— Pokazaću ti to mesto — reče pustinjak. — Tamo ćeš moći da nađeš mir. Sutra ću te otpratiti.

Sutradan Višna Mitri povede radžu od Trišanka prema obećanom mestu. Išli su vrlo dugo i najzad došli do prazne i mračne kamene pećine.

— I to ti nazivaš rajem? — upita gnevno radža.

— Najpre sam želeo da ti pokažem mesto gde sam proveo ceo svoj život, gospodaru moj, — odgovori Višna Mitri. — A sada, pošto si ga video, hajdemo dalje!

I Višna Mitri ga povede u dubinu šume. Obilje i raznovrsnost rastinja zadiviše radžu od Trišanka. Tamo, među voćkama, oni spaziše neke čudne stabljike, nalik na trsku.

Pažljivo ih razgledajući, radža upita Višna Mitrija:

— Zašto ova trska raste zajedno sa drugim travama?'

— Pa to je medena trska — odgovori Višna Mitri. — I u raju raste isto takva. Njen med je sladak kao rajski nektar. Ko hoće da ga okusi, mora da siše stabljike, kao što pčela siše cvetni sok.

Radža od Trišanka stavi stabljiku u usta i posisa je malo. Okusivši slast meda, on radosno uzviknu:

— Zaista, med je sladak kao rajski nektar! Vidi se da ti je sam bog poslao tu trsku, sveti starče! Kad je tako, ostaću da živim ovde, u zemaljskom raju.

— Ta slatka trska je dar koji ti je poslao bog — odgovori Višna Mitri. — On je nju odgajio ovde da bi ti, gospodaru moj, bio srećan na zemlji i da ne bi težio raju.

Višna Mitri ne reče radži od Trišanka da je bog podigao trsku na tom mestu uslišivši molbe samog pustinjaka, koji je hteo da rastera radžinu tugu.

Sveti starac je rekao istinu radži tek pred svoju smrt. Toga dana sazva radža sve svoje sinove pa im reče:

— Uslišivši molbe svetog starca Višna Mitrija, bog je za jednu noć odgajio ovde medenu trsku. Kad me bog pozove k sebi, posadite tu trsku u svojim vrtovima. . .

Radža od Trišanka ne stiže ni da izgovori te reči već pade mrtav na zemlju. Njegova duša odeu raj. Tog trenutka sve trave, koje su rasle unaokolo, nestadoše bez traga i glasa. Ostale su samo stabljike trske, koje odmah počeše bujno da rastu. Svi sinovi radže od Trišanka posadiše ih po svojim vrtovima.

Vest o slatkim stabljikama brdžo se pronese po zemlji i stanovnici sela takođe počeše da ih gaje. Tu medenu travu oni nazvaše „tebu“, što znači „šećerna trska“. Do dan-danas stabljike trske su omiljena ljudska hrana.

PURBASARI

Pre mnogo godina u maloj državi, ispod planine Slamat, vladao je radža koji beše dobar i pravedan. Imao je dve kćeri: starija se zvala Purbalarang, a mlađa Purbasari.

Princeza Purbalarang bila je zla i zavidljiva. Mrzela je Purbasari, jer je mlađa sestra bila lepša od nje. Mnogi prinčevi iz raznih država bili su zaljubljeni u Purbasari i dolazili da je prose. Ali ona je sve odbijala, jer se još uvek nije htela udavati.

Princeza Purbalarang, bila je udata da radžu Indradžaja. Ona nikako nije mogla da shvati zašto mlađa sestra odbija ponude prinčeva i postajala je ljubomorna na nju zbog svog muža. Sa strahom je razmišljala da Indradžaja ne uzme Purbasari za ženu, a nju zapostavi. I Purbalarang poče da smišlja kako da se zauvek oslobodi sestre. Danima je neprekidno lupala glavu dok joj nije sinula lukava i podmukla misao.

Posle izvesnog vremena, radža Indradžaja, muž Purbalarange, pođe sa svojom svitom da lovi u neprohodnu šumu. Purbalarang je znala da će on biti otsutan nekoliko dana. Upravo tada ona zaključi ,da je došlo vreme da ostvari svoju podlu zamisao. Sve sluškinje princeze Purbasari zaključa u jednu odaju dvorca, da je niko ne bi slučajno omeo. A zatim ode svojoj sestri i laskavo joj reče:

— Draga sestro Purbasari, došla sam do tebe po važnom poslu. Indradžaja mi je kazao da porazgovaram s tobom i da ti prenesem njegovu poruku. Moj muž želi da ti branom pregradiš reku koja deli našu državu na pola. Ona je toliko brza da se ribe u njoj ne mogu zadržavati, već odlaze niz njen tok. Tu branu, pak, kaže on, treba sagraditi za sedam dana. . .

— A šta će biti ako ja ne uspem? — upita princeza Purbasari s veselim osmehom — toliko je besmislen bio taj zahtev.

— Ako ne uspeš, kazniće te, sestro moja.

Čuvši te reči, Purbasari zadrhta od straha.

— Da li stvarno Indradžaja naređuje da branom pregradim reku? — upita ona u nedoumici. — Zašto je on naredio da to uradim ja, a ne neko drugi? Šta mogu s mojim slabačkim rukama? Umem samo da šijem i vezem platno. Kako ću izići na kraj s tim teškim poslom?

— Treba se pokoravati naređenjima mog muža Indradžaja — odgovori Purbalarang. — Taj posao se mora završiti za sedam dana da bi se mogla nahvatati riba i ugostiti radža kad se vrati iz lova.

Purbasari ne poverova da je radža Indradžaja izdao takvo naređenje. Opa oseti da su to sve spletke njene sestre. Duboko ožalošćena princeza pođe reci. Tamo poče da kotrlja ogromne kamene blokove i uskoro joj slabašne nežne ruke behu izranavljene do krvi. Na kraju, sasvim iscrpena, sede na obalu reke i gorko zaplaka. Purbasari se sva u suzama obrati molbama bogu. Bog usliši njene molbe i posla joj u pomoć snažnog, stasitog momka Elang Gunung Segaru.

Kad mladić dođe reci, on vide Purbasari kako sedi na obali. Oči joj behu pocrvenele, a niz lice su tekli potoci suza.

Očaran lepotom devojke, Elang Gunung Segara zavole 'Purbasari i zažele da je upozna bliže. Preobrativši se u velikog majmuna, on joj četvoronoške priđe i upita je:

— Reci mi, prekrasna devojko, zašto toliko plačeš?

Purbasari zadrhta čuvši njegov glas, a kad vide da joj se majmun približava, htede da pobegne.

Majmun je zadrža za rukav i laskavo progovori:

— Ne plaši me se, prekrasna devojko! Čuo sam kako plačeš i znam zašto si molila boga. Sa vrha drveta video sam tvoje divno, ožalošćeno lice, obliveno suzama. Ja znam da su ti odredili težak rad. On je suviše naporan za tvoje slabašne i nežne ruke, ali sam zato ja snažan i pomoći ću ti, prekrasna devojko. Ja ću pregraditi reku branom ako mi samo ti obećaš da ćeš me uzeti u svoj dom. . .

Purbasari se začudi kad ču te reči. Ali ona se beše veoma obradovala neočekivanoj pomoći i zato obeća majmunu da će ga uzeti u svoj dom i da će se dobro o njemu brinuti.

Čuvši Purbasarino obećanje, Elang Gunung Segara odluči da zasad ne otkriva da je čovek. Mladić je hteo najpre da upozna Purbasari bolje. Zadržavajući izgled majmuna, on se lati da pomaže princezi u pregrađivanju reke.

U zajedničkom radu, Purbasari zaboravi na svoju nevolju. Ona beše zapanjena gledajući kakvom neobičnom lakoćom taj crni majmun — snažan kao div, prenosi ogromne kamene blokove. Životinja više nije ulivala princezi nikakav strah. Purbasari je ljubazno razgovarala s majmunom, hranila ga i napravila mu ležaj od sveže mahovine i suvog lišća. Umorivši se od dnevnog rada, životinja se uveče odmarala pa toj postelji.

Četiri dana uzastopce majmun je gradio branu. Na izmaku četvrtog dana, on reče Purbasari:

— Princezo, brana je već gotova. Dok smo je gradili, video sam da ti je duša još divnija od lica.

Reci mi, Purbasari, da li pristaješ da se udaš za mene, strašnog i nakaznog majmuna?

Purbasari radosno odgovori:

— Mada ti nisi čovek, ipak pristajem da budem tvoja žena. Celog života ću biti zahvalna tvojoj dobroti, jer si mi pomogao da branom pregradim reku.— Purbasari pogleda na branu i dodade.

— Radža Indradžaja će biti zadovoljan radom, a sve si to uradio ti.

I ona opet pogleda u majmuna, al' čudna stvar!— pred njom ne beše kosmati stvor, već divni, stasit mladić. Smešeći se, on progovori:

— Purbasari, ženo moja! Zovem se Elang Gunung Segara, bogovi su me poslali da bih ti pomogao da iziđeš na kraj s teškim poslom. Oprosti mi što sam se pretvorio u majmuna. Učinio sam to da bih te bolje upoznao. Hteo sam da proverim da li ti je duša tako divna kao telo. Sada već znam da ti je duša plemenita.

Purbasari se veoma obradova kad vide kako je lep i stasit njen dragan. Iste večeri ona se uputi u dvorac sa svojim mladoženjom

Elangom Gunung Segarom.

Purbalarang se veoma začudi saznavši da je njena sestra već pregradila reku branom i vratila se kući s nekakvim mladićem. Ona odmah naredi da joj pozovu Purbasari, a kad ova dođe zlobno se razdra na nju.

— Zašto si se tako brzo vratila? Nemoguće da je toliki posao već završen! I ko je taj mladić?

— Taj mladić mi je pomogao da obavim težak posao — odgovori Purbasari. — Zove se Elang Gunung Segara, i ja ću biti njegova žena.

Sada Purbalarang prestade da se boji da će joj Purbasari preoteti muža. Ona se laskavo ponese prema svojoj mlađoj sestri i mladiću za koga se ova htela udati. Čak poče da pomaže Purbasari u pripremama za pretstojeću svadbu.

Posle Indradžajinog povratka iz lova, Purbasari i Elang Gunung Segara prirediše svadbu. Mnogo su godina proživeli srećno na dvoru radže Indradžaja. Ali je Elang Gunung Segara predosećao da im pretstoje velike nesreće. On reši da se vrati na nebesko carstvo i da povede tamo svoju ženu, koju je voleo svim srcem. Međutim, princeza se rodila na zemlji i zato mu bogovi nisu dozvolili da se vrati na nebo. Jedanput Elang Gunung Segara reče svojoj ženi:

— Voljena moja Purbasari, ako i ti hoćeš da živiš na nebesima, ja ću zamoliti bogove da mi dozvole da te odvedem tamo. Ako se tebi više sviđa na ovom svetu, ostaću s tobom na zemlji.

Purbasari je mnogo volela svog muža, pa je želela da ga prati na nebo.

— Mužu moj, ma gde ti krenuo, ja ću poći s tobom, jer ću tamo biti srećnija nego na zemlji. Zamoli bogove da ti dozvole da me povedeš sa sobom.

Nekoliko dana posle razgovora Elang Gunung Segara se uputi na vrh planine Salamat. Spremao se da provede sedam dana i sedam noći na toj planini i da od bogova izmoli dozvolu da povede svoju ženu na nebo.

Čim Elang Gunung Segara otputova, princeza Purbalarang pođe s Purbasari na reku, da peca ribu. I mada je reka vrvela od krupnih

riba, nijedna od njih ne zagrize Purbalaranginu udicu. Ali zato princeza Purbasari nahvata mnogo velikih riba. Ona jedan deo dade starijoj sestri, a ostalo baci natrag u vodu.

Princezu Purbalarang ponovo obuze mračna zavist. Ona se jako razljuti na Purbasari ali, razume se, to ne ispolji, već uze ribu. I sestre se vratiše u dvorac. Purbalarang smesta pođe da se žali svom mužu.

— Purbasari se, po svoj prilici, sprijateljila s đavolom — rekla je princeza. — Ribu je začarala raznim vradžbinama i, nesumnjivo je, isto tako pozvala đavola da joj izgradi branu. Nije mogao Elang Gunung Segara — pa neka je on i sin boga — da pregradi reku za tako kratko vreme. . .

I još je mnogo štošta rđavo ispričala mužu o svojoj mlađoj sestri.

— Zapovedi joj da poruši branu, koju je izgradio đavo — reče ona. — A zatim naredi da se spali na lomači ta zla veštica!

Radža se veoma naljuti na Purbasari, — klevetnica se nije uzalud trudila. Robovima je naredio da sruše branu, a ne princezi, jer bi ona opet pribegla đavoljoj pomoći. Ali radža nije hteo da je spali. Bilo bi potrebno mnogo granja, a kako bi se to objasnilo ljudima?

— Bolje je da Purbasari sahranimo živu — reče radža Indradžaja svojoj ženi.

Princeza Purbalarang se složi s mužem. Sledećeg daia rano izjutra, ona probudi svoju nedužnu sestru.

— Ustaj, Purbasari, moja draga sestrice, — umiljato progovori ona. — Samo što je stigao glasnik s porukom tvog muža. On javlja, da će se danas vratiti u dvorac. Pođimo na reku i nahvatajmo puno riba da bismo ugostili tvog muža čim se vrati kući. Ustani, rođena moja sestrice, pođimo u lov na ribe.

Čuvši tu novost, Purbasari se obradova, brzo skoči iz svoje postelje i pođe s Purbalarangom na reku. Kad dođe do obale, ona se zaprepasti videći da je radža Indradžaja iskopao ispod drveta duboku jamu. Purbasari nije sumnjala u prljave spletke svoje sestre. Kad, pak, ona upita zašto je iskopana jama Indradžaja je odjedanput dohvati, gurnu dole i brzo poče zasipati zemljom. Zatim radža stade da razvaljuje branu. Ali tog trenutka iz reke izađe velika bela ostriga.

Ona se zalepi za radžu i svega ga izujeda. Indradžaja se vrati u dvorac sav u krvi, iznemogao od bola.

Te večeri Elang Gunung Segara predoseti rđave znake. On pomisli da se njegovoj ženi desila nek nesreća. Ne gubeći vreme, krete natrag. Stigavši u dvorac, stade da traži svoju ženu da bi joj saopštio radosnu vest. Bogovi su mu dozvolili da povede Purbasari na nebo kad oboje ostare i umore se od zemaljskog života.

Ne našavši svoju ženu, on upita radžu Indradžaju da li zna gde je ona.

— Zašto pitaš mene? — odgovori radža. — Upitaj bolje njene služavke.

Na vratima se on sudari s princezom Purbalarang.

— Ti si se već vratio? — upita ona.

— Mnogo sam žurio kući, jer sam se zaželeo svoje žene — odgovori Elang Gunung Segara. — Došao sam s novostima koje će je veoma obradovati. Gde je ona sad?

— Sigurno je otišla na reku — reče princeza Purbalarang. — Otkad si ti otišao, ona svakog dana odlazi tamo i čeka đavola, koji joj je pomogao da sagradi branu.

Elang Gunung Segara odmah shvati da princeza Purbalarang laže, ali ipak pođe do brane. Na obali reke ne nađe Purbasari, ali zato primeti na razgranatom drvetu, mnogo majmuna. On pomisli da majmuni možda znaju gde je njegova žena. Zato se sam pretvori u majmuna pa ih upita:

— Prijatelji, niste li videli princezu Purbasari?

— Mi smo videli kako je radža Indradžaja zakopao ispod tog drveta nekakvu princezu. Da li je to Purbasari ili ne, mi ne znamo — odgovoriše majmuni. — Ako ti hoćeš da saznaš, onda raskopaj tu zemlju.

Elang Gunung Segara odmah raskopa grob ispod drveta. Duboko u zemlji on nađe obamrlo telo svoje žene Purbasari, koju je bezgranično voleo. Uzevši pažljivo princezu u ruke, on je odnese na samu obalu reke i položi na veliki pljosnati kamen. Zahvativši hladnu, providnu vodu, on joj nakvasi lice. Purbasari se istog momenta prenu i otvori svoje čudesne oči. Nasmeja se videvši da njen muž —

pretvoren u majmuna kleči kraj nje. Jedva čujnim glasom princeza ispriča kako su svirepo postupili s njom Purbalarang i Indradžaja, iako im ona ništa nije skrivila.

— Ja i ti se nećemo vratiti kući, voljena moja, — reče Elang Gunung Segara. — Živećemo ovde. A ja ću ostati majmun da bi mi ostali majmuni pomagali u pribavljanju hrane. Napravićemo kolibu i živećemo u njoj sve dok ja ne ubijem radžu Indradžaja.

Uz pomoć ostalih majmuna, Elang Gunung Segara sagradi kolibu. Oni popraviše takođe razrušenu branu.

Uskoro posle toga, Purbalarang ču od jedne svoje robinje da na obali reke, nedaleko od brane, živi u kolibi princeza, kao jaje jajetu slična princezi Purbasari.

Ta vest nasmeja Purbalarang. Nikako nije mogla poverovati da je žena, koja živi među majmunima, slična princezi Purbasari. Ipak zažele da je vidi. Sledećeg dana, ne govoreći nikome ni reči, Purbalarang pođe na reku da peca ribu. Međutim, ne vide nikoga na obali. Samo joj pade u oči da je branu, koju je razrušio njen muž, neko već popravio. Purbalarang pogleda unaokolo ali nikakvu kolibu ne primeti. Nije zakoračila ni nekoliko koraka kad iznenada spazi da se daleko, usred gustog ševara, ispred razgranatog drveta nalazi neka kućica. Purbalarang se laganim koracima uputi tamo. U tom trenutku iz kuće iziđe princeza Purbasari, a odmah za njom — veliki majmun. Purbalarang poznade svoju sestru.

Razgnevljena, ona se vrati u dvorac i ispriča svom mužu da su majmuni pomogli Purbasari da se izvuče iz groba i sada ona živi među njima.

— Mužu moj, uvek si bio svemoćan radža — uzviknu Purbalarang obraćajući se Indradžaji — ali sada je tvoje dobro ime ukaljano. Čak se i majmuni usuđuju da te ponižavaju. Oni su vaskrsli Purbasari, oni su i branu obnovili. Zar ćeš im dozvoliti da ti se nekažnjeno potsmevaju?

Lice radže Indradžaje porumene od stida i besa. Skupivši veliku vojsku, on odmah krete u pohod. Došavši na obalu, reke, vojnici behu veoma začuđeni: tamo ne videše nikoga osim velikog majmuna, koji se spuštao s drveta. Još više se začudiše kad im radža naredi da napadnu tog majmuna. Ali ovaj beše spreman da se

suprotstavi napadu. Triput je zakreštao zaglušujućim glasom. Na taj krik iz šipraga iskoči hiljade majmuna i baci se na vojsku radže Indradžaje. Ratnici, videvši da na svakog od njih dolazi po deset majmuna, panično se razbežaše

U tom momentu Elang Gunung Segara ponovo se pretvori u čoveka i, obraćajući se Indradžaji, progovori gromkim glasom:

— Podli, svirepi radžo, živu si sahranio nezaštićenu ženu, a sada ćemo se ja i ti muški poduhvatiti. Ne vojska protiv vojske, već jedan na jednoga.

I tada otpoče žestoka borba. Ni jedan ni drugi nisu posustali. Dohvatali su se mnogo puta služeći se svim lukavstvima, svim znanjem.

U jeku tog smrtnog dvoboja, iz šume iznenada iziđe stari pustinjak i prekinuvši borbu, reče:

— Vi se ne smete boriti jedan protiv drugoga, jer vas vezuju rodbinske veze. Tako postupati — znači narušavati zavet naših predaka, mada Elang Gunung Segara ima pravo da se osveti zbog uvrede. Zlobni i svirepi radžo Indradžaja, danas ćeš ti preći sa celom svojom imovinom na zapadnu obalu reke! A ti, Elang Gunung Segaro, ostani da živiš na istočnoj obali.

Otada su radža Indradžaja i Elang Gunung Segara živeli mirno i srećno, svaki u svojoj državi, sa obe strane široke reke.

POGOVOR

Egzotičan i autonomno razvijani indonežanski folklor, usmeren i uslovljen geografskim okolnostima i istoriskom sudbinom, ostao je dugo vremena nepoznat ostalom svetu. Prostrana tropska mora s nemirnim i dinamičnim životom svojih prebivalaca, bujni splet rastinja koje skriva mnoge zagonetke, očajne i raznovrsne primerke faune, visoki vulkanski masivi, česti i snažni zemljotresi, dali su moćan i originalan podsticaj narodnoj mašti i umetničkom stvaranju. Kontinuirano robovanje naroda domaćim i stranim silnicima formiralo je specifičnu, ali u osnovi dobro poznatu psihologiju prigušenog bunta, koji prožima većinu duhovnih tvorevina ljudi ovog udaljenog arhipelaga.

Narod je mnoga svoja shvatanja neobjašnjivih prirodnih i društvenih pojava, pretstave o dobrim i zlim silama, želje i nadanja izražena u trijumfu pravde i istine, personificirao u likovima svojih junaka iz bajki, sa zanimljivim obrtima u sižeu. Glavni junak mnogobrojnih varijacija na temu dobra i zla, pravde i nasilja, je mitološko biće Kančil. Po svom izgledu to slabašno stvorenje, obdareno neobičnim umom i lukavstvom, prožeto plemenitim idealima, iz najbezizlaznijih situacija izlazi kao pobednik u neravnoj borbi. Tradicionalna odvratnost porobljenih naroda prema nasilju, došla je ovde do potpunog izražaja. Kančil će nadmudriti gnusne krokodile i proždrljive tigrove, ismejaće pakosnu divlju mačku, izigraće žustrog nosoroga, ostaće nepoverljiv prema slonu, čije mu velike dimenzije ulivaju podozrenje uprkos njegovoj dokazanoj miroljubivosti. U mnogim poduhvatima njega potpomažu sitni i bespomoćni, za čiju se ugroženu egzistenciju i on bori sa svoje strane. Genij porobljenog naroda video je trijumf pravde i solidarnosti

malih i nejakih, potlačenih i ucveljenih. Nestašna okretna životinjica Kančil izaziva, ljuti, ismejava i uništava, napokon, sve one koji misle da im veličina, snaga i oštri zubi daju veće pravo na život nego drugima.

Upravo takvu nesrećnu sudbinu imao je indonežanski narod u svojoj novijoj istoriji. Viševekovno robovanje holandskim imperijalistima, pružilo je mogućnost marljivim i miroljubivim žiteljima tog dalekog ostrvlja da na sopstvenoj koži osete svu težinu jedne bezočne eksploatacije, svu težinu nasilničkog postupka osvajača, svu nepravdu samozvanog tuđina. Surovi došljak naoružan puškom i najmodernijim sredstvima masovnog uništavanja, u svesti domorodaca nije se po moralu i postupcima mnogo razlikovao od divljačkog podmuklog tigra, koga neprestano mori žeđ za krvlju i ubijanjem. I kao što je teško bilo pronaći dostojnog protivnika tigrovim oštrim kandžama i strašnim zubima, tako isto je teško bilo zamisliti nešto fizički jače od disciplinovane, dobro organizovane i izvanredno naoružane kolonijalne uprave.

Ali morao se stvoriti odušak za nakupljeni narodni bol i uvredu. Narod je morao potražiti sebi utehu i stabilan oslonac za nadanje, kao neophodan uslov daljeg napornog življenja, kao lekoviti melem za svoju ranjenu dušu. Pronašao ga je u sebi samom, u svojoj sopstvenoj umetnosti, koju nije mogao da pokori ili oskrnavi niko samozvan i nasilan. U toj umetnosti poredak stvari i pravičnost odnosa nisu određivali kolonijalni vlastodršci, već je to ugnjeteni narod uredio prema sopstvenim osećanjima i stremljenjima. Rođena u tegobama i mučim iskušenjima, ta osećanja i stremljenja imala su svoj pravac, svoj cilj i svoje protivnike. Ti protivnici su bili silni i veliki, podmukli i bezobzirni, zato je i borba, koja je vođena protiv njih, poprimala ta ista obeležja. Fizički krhki, ali mudri i dovitljivi Kančil, iskoristiće svako raspoloživo sredstvo i svaku zgodnu priliku da surovo i bespoštedno kazni bezočne nasilnike, tigra, krokodila i druge. Za vreme svakog dvoboja, simpatije naroda su jasno i nedvosmisleno na strani Kančila koga je on stvorio i umudrio prema sopstvenoj slici i prilici. U gnevnim, punim mržnje rečima, koje Kančil upućuje svojim neprijateljima, izliva se i nakupljena gorčina i beskrajni prezir jedne napaćene zemlje i njenih ljudi prema onima koji su im se isprečili na putu u jedan lepši, pravičniji život.

Drugi deo knjige zauzimaju bajke sa ostrva Jave, koje već imaju više dodirnih tačaka s folklorom drugih azijskih naroda, i mnoge njihove teme prepliću se sa istinitim istorijskim događajima (Bravidžija Tiung Vanara). Iz dubine vekova dopiru do nas priče i legende o sjaju moćnih radža i vladara, o zanosnim lepoticama, odvažnim prinčevima i neustrašivim junacima, o bogatstvu i raskoši dalekih krajeva, o velikoj i tragičnoj ljubavi mladih (Devi Ngalime).

Mada u strogo literarnom smislu ove bajke znatno otsvaču od prvog dela knjige, koji obuhvata bajke o Kančilu, ne može se reći da su one u nekoj većoj meri uspele da nam kažu nešto više o originalnim osobinama te daleke zemlje. Motivi sa prilično poznati iz kulturnih tekovino drugih naroda. Ali i ovde nacionalni kolorit i specifičnost podneblja daju posebnu draž ovim bajkama i legendama.

Mada je po spoljnim obeležjima religiozni momenat jače zastupljen, ipak to ne smeta da zdrava jezgra nacionalnog duha izbiju na površinu. Raznovrsna čudesa, mudri proroci nadahnuti svevišnjom silom, aristokratizam obojen istočnjačkim sjajem, proverena i nepokolebljiva volja alaha itd. stoje u senci životnih problema širokih masa i nikada fantazija i mašta ovog udaljenog sveta ne nosi u sebi antisocijalna i anti humana rešenja.

Prva knjiga indonežanskih bajki i legendi prevedena na naš jezik doprineće boljem upoznavanju kulture jedne nacije, čija se istorija proteže na hiljade godina unazad, i delovaće kao doprinos indonežansko jugoslovenskom prijateljstvu.

B. M.

REČNIK MANjE POZNATIH REČI

(1)Udav — zmijski car — Prim. prev.

(2) Kurkumi — drvo biljke široko rasprostranjene u Aziji. — Prim. prev.

(3) Fikus— drvo u indonežanskim džunglama,dostiže veliku visinu.— Prim. prev.

(4)Makaka—mali psetoliki majmun,živi u Indiji i Indoneziji.— Prim. prev.

(5)Krab—vrsta džinovskih rakova— Prim. prev.

(6) Lan—vrsta jelena— Prim. prev.

(7) Kentus—patuljasti bivo,kančilovidž razmera. —Prim. prev.

(8) Lembajung—tropski plod otvoreno crvene boje —Prim. prev.

(9) Limas —fišek od palmovog lišća —Prim. prev.

(10)Vivera—vrsta tvora—Prim. prev.

(11) Betelj—biljka koja na istoku služi za životinje—Prim. prev.

(12) "pahit"znači na indonežanskom jeziku "gorak"—Prim. prev.

(13) Najniži stalež,van kaste.—Prim. prev.